

TILINPÄÄTÖS 2023

Pohjois-Savon
hyvinvointialue

Aluehallitus 27.3.2024 §104

Sisällys

1 TOIMINTAKERTOMUS	5
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus	6
1.1.2 Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	8
1.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys	8
1.1.4 Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa	9
1.1.5 Tuottavuusohjelma	9
1.1.6 Hyvinvointialueen henkilöstö	12
1.1.7 Ympäristöasiat.....	15
1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat	15
1.1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	15
1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	16
1.2 Hyvinvointialueen strategia.....	20
1.3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella	25
1.4 Selonteko hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä	28
1.4.1 Sisäinen valvonta	28
1.4.2 Sisäinen tarkastus	30
1.4.3 Riskienhallinnan järjestäminen	30
1.4.4 Sisäisessä valvonnassa havaitut puutteet kuluneella tilikaudella	31
1.4.5 Sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella	33
1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	34
1.5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	36
1.5.2 Toiminnan rahoitus	37
1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	38
1.7 Kokonaistulot ja -menot	40
1.8 Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous	41
1.8.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	41
1.8.2 Konsernin toiminnan ohjaus	41

1.8.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	42
1.8.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	43
1.8.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	44
1.8.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	46
1.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimet.....	49
1.9.1 Tilikauden tuloksen käsittely.....	49
1.9.2 Talouden tasapainottamistoimet.....	49
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	50
2.1 Hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen.....	51
2.1.1 Potilas- ja asiakaslähtöisyys.....	51
2.1.2 Palveluiden toimivuus.....	52
2.1.3 Taloudellisuus ja tehokkuus.....	52
2.1.4 Henkilöstövoimavarojen hallinta.....	52
2.1.5 Kehittämistoiminta.....	55
2.1.6 Tutkimus ja opetus.....	55
2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	55
2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	55
2.2.1.1. Konsernihallinto.....	55
2.2.1.2. Hallintopalvelut.....	57
2.2.1.3. Henkilöstöpalvelut.....	61
2.2.1.4. Talouspalvelut.....	62
2.2.1.5. Strategia ja kehittäminen.....	65
2.2.1.6. Perhe- ja vammaispalvelut.....	71
2.2.1.7. Yleiset palvelut.....	78
2.2.1.8. Ikääntyneiden palvelut.....	82
2.2.1.9. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut.....	88
2.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	93
2.2.3 Investointien toteutuminen.....	94
2.2.4 Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen.....	95
2.2.5 Rahoitusosan toteutuminen.....	97
2.2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	98

---

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	99
3.1 Pohjois-Savon hyvinvointialue	100
3.1.1 Tuloslaskelma	100
3.1.2 Rahoituslaskelma	101
3.1.3 Tase	102
3.2 Konsernilaskelmat	104
3.2.1 Tuloslaskelma	104
3.2.2 Rahoituslaskelma	105
3.2.3 Tase	106
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	108
5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	131
5.1 Kilpailulain vaatimusten mukainen eriytetty laskelma	131
6 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	132
7 LUETTELOT JA SELVITYKSET	133
7.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista, tositelajeista ja niiden säilytyksestä	133

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Katsaus ensimmäiseen toimintavuoteen

Ensimmäisen toimintavuoden arvioinnissa on syytä palauttaa mieleen, mitä tällä historiallisen suurella hallinnollisella muutoksella on tavoiteltu ja miten siinä onnistuttiin. Lähtökohtaisesti yhden vuoden historia on liian lyhyt minkäänlaisten johtopäätösten tekemiseen. Rohkenen kuitenkin arvioida, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuun siirto laajemmille hartioille tulee tuottamaan kestävämmän pohjan suomalaiselle peruspalvelujärjestelmälle kuin vanhalla mallilla jatkaminen.

Vuoden 2023 merkittäviin onnistumisiin lasken, kaikista vaikeuksista huolimatta, kokonaisuuden haltuunoton henkilöstön osalta. Luovuttavien organisaatioiden suuri määrä haastoi hyvinvointialueen organisaatorakenteen ja palvelutuottamisen toimivuuden. Kiistaton tosiasia on, ettei ongelmilta vältytty, ja tämä näkyi muun muassa alkuvuoden kasvaneena sairauslomapäivien määränä ja yleisenä tyytymättömyytenä epäselvään tilanteeseen. Kansalaispalautte palvelupuutteista oli aiheestakin runsasta ja kriittistä. Kevään kuluessa toimintoja saatiin paremmin haltuun ja palvelupuutteita pystyttiin korjaamaan. Samaan aikaan näkymä talouden kehityksestä selkiintyi, eikä kuva ollut kaunista katsottavaa.

Alkuperäiset taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet. Alijäämää tehtiin 63 miljoonaa euroa ja vuosikate jäi 29,5 miljoonaa euroa miinukselle. Vuosikate on noin 2 prosenttia toimintamenoistamme, mikä vastaa noin viikon kulujamme. Lopputulemaksi talouden osalta jäi, että hyvin alkuun saatua taloudellisuus- ja tuottavuusohjelmaa on jatkettava ja edistettävä siten, että menot saadaan vastaamaan tuloja eikä alijäämää tulevana vuosina synny. Alijäämien kattamisvelvollisuus on tiukka tavoite kaikille Suomen hyvinvointialueille. Samankaltaisiin verrokkialueisiin nähden pärjäsimme taloudellisesti aivan kohtuullisesti ja talouden tasapaino on saavutettavissa määrätietoisella työllä. Vaikka vuoden 2024 talousarvion valmistelu mittavine sopeutustoimineen oli työn ja tuskan takana, voidaan lopputulokseen olla tyytyväisiä. Uudistukset ovat edenneet merkittävältä osin kohti päätöksentekoa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta on ollut hankala perustella kansalaisille. Uudistaminen on nähty kurjistamisena ja lähipalveluiden heikentämisenä, vaikka tavoite on ollut päinvastainen. Kansalaismielipide on kärjistynyt, eivätkä hyvinvointialueet, valtion johdolla, ole osanneet vastata kansalaisten ydinkysymyksiin – mitä tästä kaikesta uudistamisesta jää jäljelle ja mistä tulevaisuudessa palvelunsa saa? Panostukset tulevien vuosien digitaalisten palveluiden kehittämiseen tai vaikkapa kotisairaaloimintaan eivät vielä näy kansalaisten arjessa, ja siksi ihmisten usko uudistukseen ymmärrettävästi horjuu. Täytyy olla varmuus siitä, mitä tarjotaan tilalle, jos jotain otetaan pois.

Valtion antamat säästöpaineeet näkyvät myös tulevina vuosina. Sote-uudistukselle on lange-tettu merkittävät finanssipoliittiset tavoitteet, ja samanaikaisesti täytyy vastata muun muassa ikääntymisen tuottamiin haasteisiin. Vaikeimmat vuodet ovat tältä osin edessäpäin. Regu-laation, palveluiden järjestämisen ja taloudellisten tavoitteiden välillä vallitsee merkittävä epäsuhta. Hyvinvointialueiden johto on yhtä mieltä siitä, etteivät alueet pysty kattamaan ra-hoitusvajetta kokonaan toimintaansa tehostamalla. Tueksi tähän tarvitaan muun muassa lakisääteisten velvoitteiden karsimista ja tiukkojen normien väljentämistä. Nyt kehitys näissä asioissa on mennyt päinvastaiseen suuntaan.

Palvelureformi etenee kohti merkittävien rakenteellisten muutosten päätöksentekoa. Vuonna 2024 tullaan päättämään merkittävältä osin Pohjois-Savon hyvinvointialueen palve-luiden verkosto. Tässä kokonaisuudessa on tärkeää löytää yhteinen sävel erityisesti kansa-laisten ja henkilöstön kanssa. Uudistumiseen kannattaa suhtautua uteliaisuudella, ei pelolla.

Kuopiossa helmikuun 23. päivänä 2024

Marko Korhonen

hyvinvointialueen johtaja

1.1.2 Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Hyvinvointialue aloitti varsinaisen toimintansa luottamuselinrakenteella, jossa lakisääteisten toimielinten lisäksi on 4 lautakuntaa ja niissä yksilöasioiden käsittelyä varten kolmessa lautakunnassa erilliset jaostot sekä kolme aluehallituksen alaista jaostoa. Näiden lisäksi hyvinvointialueella on vielä lakisääteisiä ja vapaaehtoisia vaikuttamistoimielimiä. Osin rasakaaksi havaitun ja muista hyvinvointialueista poikkeavan toimielinrakenteen tarkastelu aloitetaan keväällä 2024. Mahdolliset muutokset toimielinrakenteeseen tulisivat vuonna 2025 uusien aluevaltuutettujen aloittaessa toimikautensa.

1.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön joulukuun 2023 ennusteen mukaan julkinen talous on sitkeästi alijäämäinen ennustevuosina. Talouskasvu kääntyi hienoiseen laskuun ja on vaimeaa myös vuonna 2024. Inflaation aiheuttama menojen kasvu heikentää julkisen talouden rahoitusasemaa. Verotulojen kasvu on vaisua, ja alijäämä heikkenee vuonna 2024 reilusti yli 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Seuraavina vuosina alijäämä kohenee hiljalleen hallituksen toimien ja talouskasvun ansiosta. Julkisia menoja rasittavat kuitenkin useat aiemmin päätetyt toimet, korkomenojen kasvu ja mittavat puolustushankinnat. Julkinen velka nousee vuonna 2023 yli 75 prosenttiin ja vuoteen 2028 mennessä yli 85 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Sopeutustoimista huolimatta velkasuhde kasvaa edelleen. Valtionhallinto, kunnat ja hyvinvointialueet ovat kaikki alijäämäisiä ja kerryttävät velkaa vuosittain.

Valtionhallinnon rahoitusasema on alasektoreista heikoin. Alijäämä heikkenee vuonna 2023 yli 3 prosenttiin ja edelleen vuonna 2025 yli 4 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Menoja kasvattavat aiemmin sovitut panostukset muun muassa varautumiseen, T&K-menoihin ja hävittäjähankintoihin. Hallituksen päättämiä sopeutustoimia kohdistuu myös valtion menoihin. Verotulojen kasvu on aneemista talouskasvun hidastumisen vuoksi. Paikallishallinnon alasektoreista kuntahallinto jää edelleen alijäämäiseksi, ja alijäämä syvenee hintojen nopean kallistumisen ja investointien takia.

Ikääntyvä rakennuskanta, muuttoliike ja infrarakentaminen pitävät kuntien investointimenot korkealla. Hyvinvointialueiden arvioidaan olevan vuonna 2023 alijäämäisiä hintojen ja palkkojen nopean kasvun sekä suurten investointimenojen vuoksi. Hyvinvointialueiden palkkaratkaisut lisäävät henkilöstömenoja yleistä ansiokehitystä nopeammin, mikä tuo alueille sopeutustarpeita vuosittain. Alueiden tilannetta vaikeuttaa myös pula työvoimasta.

Hallitusohjelman toimet vähentävät alueiden menopaineita. Lisäksi alueiden on tulevana vuosina sopeutettava toimintaansa, mikä hidastaa menojen kasvua. Työeläkelaitosten rahoitusasema pysyy melko ennallaan vuosina 2023–2024. Sektorin omaisuustulot ja

---

eläkemaksutulot kasvavat nopeasti, mutta myös eläkemenot kasvavat indeksikorotusten vuoksi nopeasti.

Eläkemenojen kasvun hidastuessa vuonna 2025 rahoitusasema paranee noin 1,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema on 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Sektorin rahoitusasema supistuu vuonna 2024, kun työttömyysvakuutusmaksua alennetaan reippaasti. Muut sosiaaliturvarahastot ovat lähellä tasapainoa ennustejaksolla. Valtiovarainministeriön talouskatsaus 19.12.2023.

1.1.4 Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2023 oli hyvinvointialueen toiminnan ensimmäinen vuosi, joten vertailua vuoden 2022 toimintaan ei kannata tehdä. Esimerkiksi toimintamenot olivat vuonna 2023 satakertaa suuremmat kuin vuonna 2022. Vuosi 2023 oli toiminnan käynnistämisen vuosi, jolloin haettiin yhtenäisiä toimintatapoja palvelutuotannossa, hallinnossa ja taloudenpidossa.

Palvelutoiminnassa haasteina olivat henkilöstön saatavuus ja yhtenäisten toimintatapojen puuttuminen. Talouden seuranta saatiin vuoden 2023 kuluessa kuntoon ja kesän 2023 jälkeen hyvinvointialueen menoennusteet olivat riittävän tarkkoja talouden kokonaiskuvan muodostamiseksi. Lisäksi positiivisena asiana voidaan todeta, että tilinpäätös toteutui parempana kuin syksyn 2023 talousennusteet.

Tilinpäätös osoittaa kuitenkin 63 miljoonan euron alijäämää, mikä johtaa talouden sopeuttamiseen vuosina 2024–2026, jotta alijäämät saadaan katettua ylijäämillä hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa.

Yhden vuoden perusteella ei voida todeta, tuleeko sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen uudistus onnistumaan.

1.1.5 Tuottavuusohjelma

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toteutuminen

Valtiovarainministeriön hyväksymän tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisesti toteutumista seurataan talousarvioraportoinnin yhteydessä. Inhouse-yhtiöiden osalta omistajaohjausjaosto vastaa toimenpiteiden seurannasta ja raportoi aluehallitukselle. Toimenpiteiden ohjelmakokonaisuudet on hyväksytty aluehallituksessa. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on yhdistetty HVA-strategian toimeenpanoon ja palvelustrategiaan. Toimenpideohjelmat on koottu seuraaviin kokonaisuuksiin:

1. palvelustrategia, aluevaltuusto 19.6.2023
2. työn tuottavuus- ja henkilöstövoimavarat, aluehallitus 5.6.2023
3. digitaalisten palvelujen kehittäminen, aluehallitus 2.10.2023
4. ajantasainen hallinto, investoinnit ja tilahallinta, aluehallitus 5.6.2023

5. tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta, aluehallitus 5.6.2023
6. pelastustoimen palvelutasopäätös, aluevaltuusto 13.11.2023.

Ohjelmiin sisältyy pitkän aikavälin palveluiden kehittämistoimia sekä vaikutuksiltaan nopeita ratkaisuja. Aluehallitus on käsitellyt nopeita vaikutuksia sisältävät toimenpide-ehdotukset sekä 2.10.2023 että 23.10.2023. Lisäksi aluehallitus käynnisti 18.9.2023 päätöksellään palvelujärjestelmän kokonaisuudistuksen, joka pitää sisällään myös palveluverkon tarkastelun. Uudistus toteutetaan vaiheittain:

- ensimmäinen vaihe, päätöksenteko kesäkuussa 2024:
  - vastaanottotoiminnan, alueellisen erikoissairaanhoidon ja aikuissosiaalityön uudistus
  - osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistus
  - perhe- ja vammaispalveluiden uudistus
- toinen vaihe
  - yliopistollisen sairaalan uudistamisohjelma, aloitetaan keväällä 2024 (hyödynnetään kansallista sairaalaselvitystä).

Uudistuksen valmistelua tukevat seuraavat läpileikkaavat toimenpiteet:

- digitaalisten palveluiden uudistaminen
- kiinteistöselvitys ja toimitilaverkko (kuntien kanssa tehdyt 3+1 vuokrasopimukset pitää arvioida 31.12.2024 mennessä.)
- hallinto ja tukipalvelut (strategisen ohjelman toimenpiteet).

Uudistuksen tavoitteena on pysyvä kustannustason alenema 30–50 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 alijäämä oli 65,5 miljoonaa euroa alkuperäistä budjettia huonompi. Vuoden 2024 alijäämäksi on talousarviossa arvioitu 36,6 miljoonaa euroa ja vuosikate olisi positiivinen 0,813 miljoonaa euroa. Ohjelman tavoitteeksi on asetettu talouden tasapainon saavuttaminen vuoden 2026 lopussa, mikä merkitsee, että vuosien 2025–2026 aikana on katettava alijäämiä yhteensä 99,5 miljoonaa euroa eli noin 50 miljoonaa euroa vuosittain. Taloudellisuus- ja tuottavuusohjelman sekä palvelujärjestelmän uudistuksen tavoitteet ovat yhtenevät taloussuunnittelun kanssa.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma päivitettiin marraskuussa vastaamaan talouden tasapainotavoitteita ja samalla huomioitiin käynnistyneet toimenpiteet. Päivitetty ohjelma hyväksyttiin aluevaltuustossa 13.11.2023.

Valtiovarainministeriö päätti lainanottovaltuuden muuttamisesta 19.10.2023. Pohjois-Savon hyvinvointialueelle hyväksyttiin lainanottovaltuutta 126,3 miljoonaa euroa. Tämä merkitsee sitä, että osa investoinneista jää toteutumatta tai siirtyy myöhemmäksi. Oleellista on, että investoinnit toteutetaan vahvistettavan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti.

Lainanottovaltuutta ei välttämättä voida käyttää täysimääräisenä, mikäli tuottavuusohjelman toimenpiteet eivät toteudu ja vuosikate muodostu riittäväksi talouden tasapainon saavuttamiseksi.

Vuoden 2023 tavoitteiden toteutuminen

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset eivät toteutuneet alkuvuoden aikana, mutta loppuvuoden aikana on saatu useita toimenpiteitä käyntiin sekä taloudellisia vaikutuksia.

Toimenpiteillä on saavutettu loppuvuoden (6–12/23) aikana 8,2 miljoonan euron säästöt. Alkuvuoden (1–6/23) aikana saavutettiin 4,3 miljoonan euron säästöt, ja vuoden 2023 kokonaisvaikutus on 12,5 miljoonaa euroa. Vaikka tavoite jäi selkeästi alle ohjelmataavoitteen, merkittävä muutos tapahtui loppuvuoden 2023 aikana.

Erityisesti huomioitavaa on, että sairauspoissaolojen tavoite saavutettiin ja sen vaikutus oli 6 miljoonaa euroa. Sairauspoissaoloja oli 18,6 päivää henkilöä kohti. Hyvinvointialueellamme sairauspoissaolojen välittömät kustannukset palkkasummasta olivat 4,11 prosenttia, ja niiden vaihteluväli oli 3,42–4,97 prosenttia. Korvaavaa työtä vuonna 2023 toteutui 4 570 työpäivää, mikä vastaa sairauspoissaolokustannusten säästönä 1,6 miljoonaa euroa. Työterveyshuollon ostopalvelu alittui 1,4 miljoonalla eurolla. Muita toimenpiteitä muun muassa hankintojen, ICT-infran sekä pelastustoimen osalta toteutui yhteensä noin 0,7 miljoonan euron edestä.

Strategiset toimenpideohjelmat ovat käynnistyneet suurelta osin ja taloudelliset vaikutukset näkyvät jo alkuvuoden 2024 aikana. Palvelujärjestelmän kokonaisuudistuksen vaikutukset näkyvät pääosin vuoden 2025 alusta lukien.

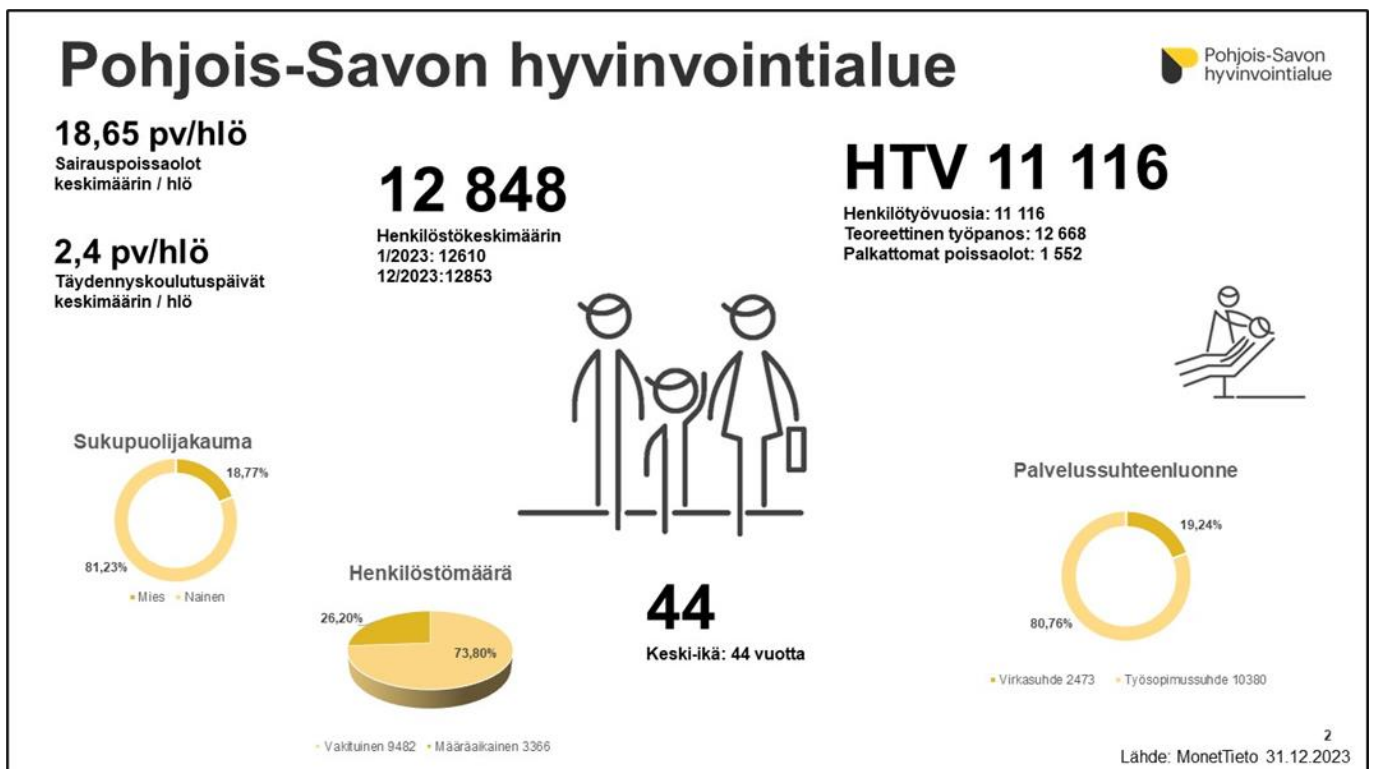
Riskiarviointi

- Palvelujärjestelmän kokonaisuudistus on tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toteutumisen edellytys. Jos asumispalveluiden, vuodeosastotoiminnan sekä kotiin vietävien palveluiden yhteensovittaminen ja rakenteen uudistaminen ei onnistu, ei talouden tasapainoa eikä asetettuja hoitoon pääsyn tavoitteita voida saavuttaa.
- Työvoiman kokonaisuuden hallinta on rakennettava vähenevien resurssien, uusien toimintatapojen, työnjaon uudistamisen sekä tehokkaan resurssisuunnittelun varaan. Toimenpiteet sisältyvät hankekokonaisuuksiin. Työvoiman saatavuusongelmat voivat johtaa palvelutuotannon rajoitustoimiin.
- Palveluntuottajien hinnoittelumuutokset ja kilpailutuksen tulokset näkyvät palvelujen kustannusten kasvuna.
- Palkkaharmonisointi näkyy tulevana vuosina henkilöstökustannuksissa. Mikäli toiminnan muutosta ja resurssien oikeaa kohdentamista ei pystytä toteuttamaan, eivät taloudelliset tavoitteet toteudu suunnitellusti.

- Pitkäkestoisten investointien kustannusten nousu vaikuttaa investointien lopullisiin kustannuksiin ja investointiohjelman jatkuvaan tarkasteluun.
- Jos tuottavuusohjelman käytännön toimenpiteiden toteuttaminen ja taloustietoisuuden jalkauttaminen aina toimintayksiköitasolle saakka eivät onnistu, on ohjelman tavoitteiden saavuttaminen haastavaa. Johdon sitoutuminen ja muutosjohtamisen kyvykkyys ovat avainasemassa.

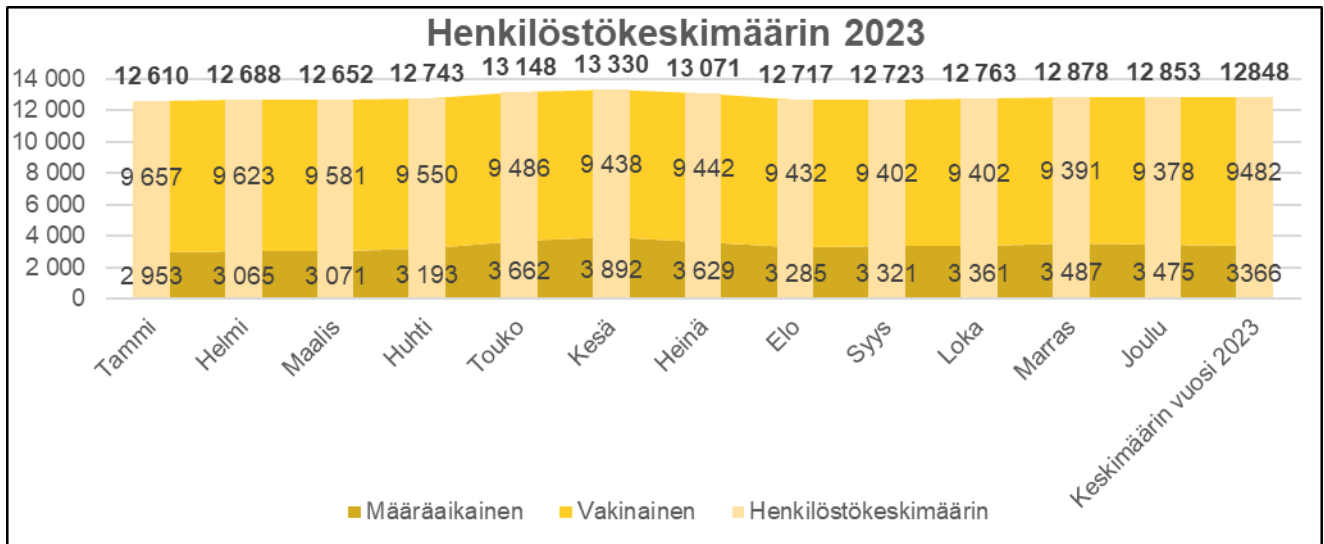
1.1.6 Hyvinvointialueen henkilöstö

Pohjois-Savon hyvinvointialueen henkilöstön tilanne on tarkemmin kuvattu henkilöstökertomuksessa. Pohjois-Savon henkilöstön keski-ikä oli 44 vuotta. Henkilöstöllä oli 18,65 sairauspoissaolopäivää henkilöä kohti. Henkilöstön osaaminen vahvistui 2,4 täydennyskoulutuspäivällä henkilöä kohti. Hyvinvointialueen henkilöstön kokonaistyöpanos oli 11 116 henkilötyövuotta. Naisia hyvinvointialueen henkilöstöstä on 81,23 prosenttia ja miehiä 18,77 prosenttia.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella työskenteli keskimäärin 12 848 henkilöä, joista 26,20 prosenttia työskenteli määräaikaisessa palvelussuhteessa ja 73,80 prosenttia vakituksessa palvelussuhteessa. Palvelussuhteista 80,76 prosenttia on työsopimussuhteisia ja 19,42 prosenttia virkasuhteisia.

Henkilöstön lukumäärä oli yli 13 000 henkilöä touko-, kesä- ja heinäkuussa, jolloin kesälomakausi ja kesäsijaisten määrä näkyy luvuissa. Henkilöstömäärän vaihtelussa näkyy toukokuussa vuosilomien sijaistamisen vaikutus, sillä kesätyöntekijöiden työpanos lisää tilapäisesti työvoiman tarvetta.

Hyvinvointialueen henkilöstömäärä oli noin 12 600 liikkeenluovutustilanteessa 1/2023. Vuoden 2023 aikana henkilöstömäärä on kasvanut yli 230 henkilön verran. Luku sisältää sekä vakituksessa palvelussuhteessa että määräaikaisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt.

Lääkärihenkilöstössä koko hyvinvointialueella henkilöstömäärä on vähentynyt kahdeksalla. Vastaavasti hoito- ja hoiva-alan sekä sosiaalihuollon henkilöstömäärä on kasvanut 194 henkilön verran. Muutosta selittävät erityisesti ikääntyneiden toimialan toimet ostopalvelun vähentämiseksi ja oman henkilöstön vahvistamiseksi strategian mukaisesti. Myös vammais- palveluissa hoito- ja hoiva- henkilöstön määrän kasvu ennakoitiin tavoitteita vähentää ostopalvelua, kun palvelua voidaan tuottaa omana toimintana.

Hallinto- henkilöstön henkilöstömäärät poimittiin tilastolle vertailtavuuden vuoksi.

Talouspalveluissa henkilöstömäärä on kasvanut 28 henkilöllä. Lisääntynyt henkilöstömäärä taloushallinnossa selittyy pääosin laskutuksen henkilöstön rekrytoinneilla ja tilastoinnissa olleilla poikkeamilla: esimerkiksi kahdeksalle sosiaalirahoitukseen kuuluvalla henkilöllä oli merkitty 1.1.2023 toisen toimialan yksikön tiedot. Strategia- ja kehittämisspalvelujen henkilöstömäärän kasvu ilman hankkeita on 16 henkilöä. Muu osa selittyy pääosin ulkoisen rahoituksen hankkeilla ja projekteilla, joihin on palkattu hankehenkilöstöä. Näiden henkilöiden palkkakulut rahoitetaan ulkopuolisella rahoituksella.

Henkilöstömäärän kasvu palvelutuotannossa selittyy pääosin oman työvoiman lisäämisellä ja ostopalvelujen vähentämisellä. Henkilöstömäärän kasvu strategia- ja konsernipalveluissa

selitty strategian mukaisilla henkilöinvestoinneilla uusiin kyvykkyyksiin ja taloushallinnon laskutukseen lisätyillä voimavaroilla.

Henkilöstöpalveluihin keskittyivät vuoden aikana tekstinkäsittelijöiden, osastonsihteereiden ja hallintosihteereiden kokonaisresurssit. Hallintopalveluissa henkilöstölisäyksiä on ollut kaksi: hankintajohtaja ja asiakasvastaava ruokahuollon palveluissa. Vastaavaa kriittistä osaamista ei hyvinvointialueelle siirtyneessä henkilöstössä ollut.

Organisaatiotaso	Henkilöstön			Lääkärihenkil			Hoito- ja hoiva ja sosiaalihuolto			Hallinnon		
	määrä 1/2023	määrä 12/2023	Ero	östö 1/2023	östö 12/2023	Ero	henkilöstö 1/2023	henkilöstö 12/2023	Ero	henkilöstö 1/2023	henkilöstö 12/2023	Ero
HVA Konsernihallinto	29	36	7	1	1	0	1	2	1	27	33	6
Hallintopalvelut	84	86	2			0			0	84	86	2
Henkilöstöpalvelut	861	858	-3			0	337	309	-28	524	549	25
Talouspalvelut	95	123	28			0		1	1	94	122	28
Strategia- ja kehittäminen	174	202	28	6	7	1	27	34	7	137	153	16
Perhe- ja vammaispalvelut	1 352	1 406	54	3	1	-2	1307	1365	58	42	41	-1
Yleisten palvelujen toimiala	5 977	5 954	-23	1119	1106	-13	4471	4475	4	163	123	-40
Ikääntyvien palvelut	3 261	3 406	145	15	21	6	3176	3326	150	69	58	-11
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut	791	809	18			0	95	96	1	25	25	0
	12 595	12 844	249	1144	1136	-8	9414	9608	194	1165	1190	25

1.1.7 Ympäristöasiat

Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintaympäristö muodostuu Pohjois-Savon maakunnasta, jonka alueella on 19 kuntaa. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on vuoden 2023 alusta lähtien noin 450 toimipaikkaa, jotka koostuvat hyvinvointialueen omistamista sekä vuokraamista toimitiloista. Yhteensä hallinnoitavia toimitiloja on noin 600 000 m², josta omistettuja on noin 200 000 m² ja vuokrattuja noin 400 000 m².

Ensimmäisen toimintavuoden aikana on keskitytty ensisijaisesti laajan toimintaympäristön haltuunottoon ja noudattamaan ympäristöasioissa asetusten ja lakien mukaisia velvoitteita. Haasteena on yhtenäistää hyvinvointialueeseen liittyneiden eri organisaatioiden toimintatavat yhteiseksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintatavaksi. Ympäristö- ja vastuullisuusasioita sekä niiden raportointia kehitetään vuosien 2024 ja 2025 aikana.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on vapaaehtoinen energiansäästösopimus työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, ja sen toteutumisesta raportoidaan vuosittain. Energiasäästösopimuksen jatkosopimus solmittiin Energiaviraston kanssavuoteen 2025 saakka.

1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallituksen 21.12.2023 hyväksymät hyvinvointialueen eettiset toimintaperiaatteet velvoittavat henkilöstöä ja poliittisia päättäjiä ja ohjaavat heidän toimintaansa hyvinvointialueella. Toimintaperiaatteiden mukaan henkilöstön ja päättäjien on toimittava hyvän hallinnon periaatteiden mukaan ja edistettävä hyvinvointialueen asukkaiden hyvinvointia. Rasismia, syrjintää, epäasiallista kohtelua, seksuaalisista häirintää tai korruptiota ei sallita. Hyvinvointialue toimii Pohjois-Savon ja sen ihmisten hyväksi ja kohtelee kaikkia tasaveroisesti. Hankinnoissa tulee toimia vastuullisesti noudattaen aluevaltuuston (uusin päivitys 28.2.2024) hyväksymiä hankintaohjeita. Hankinnoissa edistetään sosiaalisen vastuun ja työelämän perusoikeuksien toteutumista. Henkilökohtainen ja lähipiirin etu ei saa vaikuttaa päätöksentekoon ja sen valmisteluun millään tasolla.

1.1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Pohjois-Savon hyvinvointialue on käynnistänyt vuoden 2024 aikana palveluverkkoselvityksen, joka valmistellaan aluevaltuuston päätettäväksi kesäkuuhun 2024 mennessä. Palveluverkkouudistuksella on tarkoitus vastata työvoiman saatavuuden haasteisiin sekä parantaa hyvinvointialueen alijäämäistä taloutta pitkällä aikavälillä. Lisäksi vuoden 2024 aikana tehdään hyvinvointialuetta koskeva organisaatiouudistus, jolla pyritään tehostamaan sekä toimintaa että johtamista.

Vuoden 2024 talousarvio on 36 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuoden 2024 alkupuolen taloustietojen pohjalta voidaan tarkastella, pysyykö hyvinvointialue budjetissa vuonna 2024

---

vai uhkaako budjetti ylittyä, vaikka hyvinvointialue on käynnistänyt mittavan määrän sopeuttamistoimia.

Vuoden 2025 valtion rahoitukseen sisältyy kompensatio vuoden 2023 kustannusten kompensoimiseksi. Kompensaation määrä on vielä avoinna maaliskuussa 2024 tilinpäätöstä ja toimintakertomusta laadittaessa.

Vuoden 2023 ja 2024 alijäämät tulee hyvinvointialuelain mukaan kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä tekemällä ylijäämää vuosina 2025 ja 2026. Pohjois-Savon hyvinvointialue on saanut valtioneuvostolta lisälainanottovaltuutta vuosille 2023 ja 2024, minkä vuoksi hyvinvointialue täyttää arviointimenettelyn kriteerit.

1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Arvio Pohjois-Savon hyvinvointialueen merkittävimmistä riskeistä perustuu talousarvion laadinnan yhteydessä syksyllä 2023 hyvinvointialueen johtoryhmän tekemään riskiarvioon sekä toimialojen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vuosiraportointiin vuodelta 2023.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen tunnistetut riskit luokitellaan kuuteen pääryhmään, jotka ovat strategiset riskit, operatiiviset riskit, taloudelliset riskit, vahinkoriskit, potilas- ja asiakasturvallisuuden riskit sekä tietoturvallisuus- ja tietosuojariskit.

Merkittävimmät tunnistetut riskit ja epävarmuustekijät liittyvät hyvinvointialueen talouteen, strategian toteutumiseen, henkilöstön saatavuuteen, palvelutarpeen kasvuun, organisaation siiloutumiseen sekä tietoturvallisuuteen ja tietojärjestelmien toimivuuteen. Hyvinvointialueen tulee lisäksi ottaa erityisesti varautumisessaan ja jatkuvuudenhallinnassaan huomioon myös globaalin turvallisuusympäristön muutoksen aiheuttamat riskit. Vahinkoriskejä hallitaan kattavalla vakuutusturvalla.

Strategiset riskit

Strategiset riskit kohdistuvat hyvinvointialueen pitkän aikavälin tavoitteisiin sekä näiden toteutumista tukeviin kriittisiin menestystekijöihin. Riskit liittyvät usein ulkoisiin tapahtumiin ja muutoksiin, jotka voivat vaarantaa tulostavoitteet ja koskevat esimerkiksi kysyntää, lainsäädäntöä tai maineenhallintaa.

Pohjois-Savon demografinen kehitys, väestön ikääntyminen, korkea sairastavuus ja toisaalta väestökato sekä muut yhteiskunnalliset muutokset aiheuttavat asiakkaiden palvelutarpeen kasvua ja monimutkaistumista. Mikäli tähän kehityskulkuun ei pystytä vastaamaan palvelujen ja toimintojen uudistamisella, aiheutuu tästä hoito- ja palveluvelan tai kustannusten kasvua. Riskin hallitsemisessa avaintoiminnoksi on tunnistettu terveyttä edistävien ja ennaltaehkäisevien vaikuttavien menetelmien käyttöönotto sekä tutkimus-, innovaatio- ja kehittämistyö muun muassa digitaalisten palveluiden kehittämiseksi.

Hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana riskiksi on tunnistettu, ettei hyvinvointialueen strategia ohjaa riittävästi toiminnan eikä talouden suunnittelua ja että taloudelliset haasteet vaikeuttavat strategisten tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi tiedon hajaus vaikeuttaa strategisten tavoitteiden seuranta ja tilannekuvan muodostamista. Tätä riskiä hallitaan kehittämällä tiedolla johtamisen välineitä, muun muassa johdon työpöytä näkymää.

Globaaleista ja kansallisista riskeistä hyvinvointialueen toimintaan pitkällä aikavälillä vaikuttavat ilmastonmuutos, pandemiatilanne sekä sotilaallisen voimankäytön laajenemisuhka Naton ja Venäjän väliseksi. Radikaalisti muuttuneen turvallisuustilanteen takia hyvinvointialueen väestönsuojelusta ja varautumisesta vastaavien viranomaisten sekä muiden toimijoiden keskinäistä tehtäväjako, varautumisjärjestelyiden koordinaatiota ja yhteistä harjoittelua on tarve tehostaa ja kehittää hyvinvointialueen varautumista johtamis- ja tilannekuva-toimintojen, materiaalistien valmiuksien ja logististen järjestelyjen osalta. Vuoden 2023 aikana järjestettiin hyvinvointialueen eri johtamistasoille pilottihankkeena yhteistyössä Pelastusopiston kanssa useampiosainen varautumiskoulutus- ja harjoituskokonaisuus. Varautuminen on myös nostettu yhdeksi sisäisen valvonnan painopisteeksi vuodelle 2024.

Operatiiviset riskit

Operatiiviset riskit ovat seurausta organisaation päivittäisistä toiminnoista. Ne aiheutuvat riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.

Hyvinvointialueen palvelutoimialat raportoivat vuonna 2023 toteutuneista riskeistä merkittävimmäksi henkilöstöpulan. Useissa hyvinvointialueen ammattiryhmissä on haasteita henkilöstön saatavuudessa nykyisillä toimintarakenteilla ja -malleilla. Rekrytointivaikeudet erityisesti pienille paikkakunnille ja henkilöstön vaihtuvuus aiheuttavat palvelutuotannon jatkuvuuden hallinnan riskejä sekä vaikuttavat kokonaistalouden hallintaan muun muassa vaihtuvuus-, sijais- ja ostopalvelukustannuksina. Riskiksi on tunnistettu myös se, ettei nykyinen henkilöstö kohdenna palvelutarpeen mukaisesti, vaan osalle muodostuu jopa kohtuutonta työkuormaa. Työkuorman liiallisuus puolestaan lisää osaltaan avainhenkilöriskin todennäköisyyttä sekä määräaikojen ylittymistä.

Hyvinvointialueella on havaittu ja myös tulevaisuuteen kohdistuvaksi riskiksi on tunnistettu toimialojen välinen siiloutuminen. Siiloutumiseen ovat vaikuttaneet osaltaan hyvinvointialueen kireä valmistelu aikataulu, hyvinvointialueen päätöksentekorakenteen moniportaisuus ja talousarviovalmisteluprosessi. Valmistelu aikataulun kireys ei mahdollistanut toimintojen integroimista tarkoituksenmukaisella tavalla, kun esimerkiksi suuri osa palvelujen ja prosessien kuvauksista on vielä tekemättä. Tämän takia edellä mainittujen kuvausten laadinta on nostettu yhdeksi vuoden 2024 sisäisen valvonnan painopisteistä.

Hyvinvointialueen päätöksenteon ja talouden ohjaamisessa päätöksentekorakenne kasvat-
taa riskiä osaoptimoinnista toimialojen välillä. Hyvinvointialueuudistuksessa syntyneen uu-
den hallinnon tason vuoksi päättäjille voi myös syntyä ristiriitaisia päätöksentekotilanteita
erityisesti kuntien ja hyvinvointialueen intressien poiketessa toisistaan. Pahimmillaan siilou-
tuminen estää hyvinvointialuetta tavoittamasta valtakunnallisia tavoitteita palvelutuotannon
integraatiosta ja vaikeuttaa taloudellisen tasapainon saavuttamista.

Hyvinvointialueelle voi syntyä myös palvelutuotantoketjuun liittyviä operatiivisia riskejä, mi-
käli hyvinvointialueen tytär-, osakkuus- tai inhouse-yhtiöön tai muuhun ostopalveluja tuotta-
vaan yritykseen kohdistuu sen toiminnan keskeytymisen aiheuttava riski.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoisiin taloudellisiin ja rahoituksellisiin asioihin.

Hyvinvointialueen talous vuonna 2023 oli 62,9 miljoonaa euroa alijäämäinen, mikä tarkoit-
taa, että nykyinen rahoitus ei vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen toiminnan kustannuk-
sia. Riskiksi on tunnistettu myös, että kansallinen rahoitus ei kehity ajoissa vastaamaan
muutoksia toimintaympäristössä, kuten uudistuvan lainsäädännön vaatimuksia, kasvavaa
palvelutarvetta ja yleistä kustannusten nousua. Rahoituksen riittämättömyys on myös yksi
hyvinvointialueen strategisista riskeistä, vaikka sitä hallitaan vahvasti talouden prosessein.

Yksittäisenä taloudellisena hyvinvointialueen oikeudenkäyntiriskinä tunnistetaan Vaalijalan
kuntayhtymän purkamisesta mahdollisesti aiheutuva kirjanpidon ylijäämien (21,5 miljoonaa
euroa) palauttaminen entisille jäsenkunnille. Tästä ylijäämästä Pohjois-Savon hyvinvointi-
alueen osuus voisi olla enintään noin 12 miljoonaa euroa. Vaalijalan kuntayhtymän yhtymä-
kokouksen päätös on riitautettu ja asia on vireillä Itä-Suomen hallinto-oikeudessa. Muita
tunnistettuja taloudellisia riskejä ovat muun muassa korkojen ja muiden kustannusten nousu
sekä hyvinvointialueen ylivelkaantuminen.

Hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma,
jonka noudattaminen on edellytys kustannusten kasvun hillintään. Mikäli valtion rahoituk-
sessa ei tapahdu merkittävää kasvua tai hyvinvointialueen tuottavuus- ja taloudellisuusoh-
jelman tavoitteita ei saavuteta, se aiheuttaa pahimmillaan hyvinvointialuelain pykälän 122
mukaisen arviointimenettelyn käynnistymisen. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman sekä
talouden yleinen seuranta on yksi vuoden 2024 sisäisen valvonnan painopisteistä.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä usein vakuuttamiskelpoisista tapah-
tumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoutuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.
Keskeisiksi vahinkoriskeiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueella on arvioitu henkilöstöön koh-
distuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä muut työturvallisuuspoikkeamat, toimitilojen

---

turvallisuuteen, terveellisyteen ja käytettävyyteen liittyvät riskit sekä muut vahingot, onnettomuudet, luonnonilmiöt ja tekniset viat.

Lakisääteisten vakuutusten ottamisen lisäksi hyvinvointialue on vakuuttanut omistamansa kiinteistöt ja irtaimistot. Kohteet on luettelointu, ja luetteloa päivitetään ja tarkistetaan säännöllisesti. Omaisuusvakuutuksessa kiinteistövahinkojen osalta omavastuu on 20 000 euroa ja irtaimistovahinkojen osalta 10 000 euroa. Vahinkotapauksissa selvitetään, mikäli vahinko voi tulla korvattavaksi vakuutuksesta. Hyvinvointialueen omaisuusvakuutuksessa on myös lisäkulukeskeytys, jonka vakuutusmääränä on 3 000 000 euroa per vahinkotapahtuma ja 6 000 000 euroa per vakuutuskausi. Vakuutuksesta korvataan tilapäiset odottamattomat lisäkulut, jotka syntyvät korvattavasta omaisuusvahingosta. Korvattavia toimintojen siirtämisestä aiheutuvia lisäkuluja ovat muun muassa muuttokustannukset, tiedotuskustannukset, kuljetuskustannukset, laitteiden ja tilojen vuokratkustannukset sekä tilapäiset asennus- ja muutostöiden aiheuttamat kustannukset.

Hyvinvointialueella tehtiin vuonna 2023 noin 3 000 työturvallisuusilmoitusta, jotka liittyivät väkivallan uhkaan. Merkittävin toteutunut yksittäinen omaisuusvahinkoriski oli kevättalvella 2023 sattunut vesivahinko, joka aiheutti yhteensä noin 460 000 euron arvoiset vahingot muun muassa magneettikuvauslaitteen vaurioitumisen takia. Lisäksi vahinkoja korvattiin tapahtumista, joista katsottiin hyvinvointialueen olevan vastuussa, yhteensä lähes 85 000 euron edestä.

Potilas- ja asiakasturvallisuuden riskit

Potilas- ja asiakasturvallisuuden riskit estävät potilaita ja asiakkaita saamasta oikeaa hoitoa oikeaan aikaan oikeassa paikassa ja ilman haittatapahtumia. Tunnistetuissa riskeissä korostuvat puutteet lääkitysturvallisuudessa tai tiedonkulussa sekä potilaan mahdollinen itsetuhoisuus. Potilas- ja asiakasturvallisuuden riskien hallinnassa keskeisiä ovat henkilöstön osaamisen ja riittävyyden varmistaminen, tiedonkulku, erilaiset tarkistuslistat sekä järjestelmällinen poikkeamailmoitusten käsittelyprosessi. Vakavista vaaratapahtumista tehdään hyvinvointialueen ohjeistuksen mukainen turvallisuustutkinta juurisyiden tunnistamiseksi ja vastaavien tapahtumien estämiseksi.

Työntekijät tekivät vuoden 2023 aikana 15 346 asiakas- ja potilasturvallisuuden vaaratapahtumailmoituksia. Eniten ilmoituksia liittyi lääke- ja nestehoitoon, toiseksi eniten kaatumisiin ja putoamisiin sekä kolmanneksi eniten tiedonkulkuun ja tiedonhallintaan. Vakavien vaaratapahtumien tutkintoja järjestettiin yhteensä 11. Vaaratapahtumien tutkinnan pohjalta tunnistettiin yhteensä 88 kehittämistoimea, jotka on pääsääntöisesti toteutettu vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tietoturvallisuus- ja tietosuojariskit

Tietoturvallisuus- ja tietosuojariskit kohdistuvat tiedonhallintaan, tietojärjestelmiin ja henkilötietojen käsittelyn vaatimuksiin. Tietosuojariskillä tarkoitetaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvää riskiä, joka toteutuessaan voi vaarantaa rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia ja aiheuttaa esimerkiksi maineen menetyksen, petoksen kohteeksi joutumisen tai salassapitovelvollisuuden suojaamien tietojen paljastumisen. Tietojenkalastelu on todettu yhdeksi hyvinvointialueen todennäköisimmistä riskeistä.

Hyvinvointialueella on käytössään valtava määrä eri tietojärjestelmiä, joista osa on toiminnan sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta kriittisiä. Kriittisen tietojärjestelmän häiriö voi aiheuttaa pahimmillaan hengenvaaran- tai vakavan loukkaantumisen vaaran.

Tietojärjestelmien sirpaleisuuden vuoksi kattavan ja luotettavan talous- ja toimintatiedon saaminen muun muassa henkilöstö- ja asiakasmääristä tai hoitoon pääsystä on haasteellista, mikä vaikeuttaa hyvinvointialueen strategisena tavoitteena olevaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja johtamista.

Merkittävin vuonna 2023 toteutunut tietoturvapoikkeama oli hyvinvointialueen käyttämän kotiinkuljetusyritys Westlog Oy:n tietoihin kohdistunut tietomurto, joka vaaransi Pohjois-Savon hyvinvointialueen osalta miltei 8 700 asiakkaan ja yli 700 työntekijän henkilötietoja.

1.2 Hyvinvointialueen strategia

Tausta

Hyvinvointialuelain (611/2021) pykälän 41 mukaisesti hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Hyvinvointialueen strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueen tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Strategia

Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen strategian joulukuussa 2022. Missio, tapamme toimia, ja strategiset painopisteet sekä niiden tarkemmat tavoitteet ovat seuraavat:

Missio:

- Hyvinvoiva ja kukoistava Pohjois-Savo

Tapamme toimia:

- Kunnioitamme toisiamme ja rakennamme yhtenäistä toimintakulttuuria.
- Rohkaisemme uudistumiseen.
- Toimintamme perustuu tietoon.

-
- Edistämme kumppanuuksia ja yhteistyötä.
  - Tuemme tutkimusta ja etsimme uusia innovaatioita.
  - Kustannusten hallinta on mukana kaikissa ratkaisuisammme.

Viisi strategista painopistettä:

I ASUKKAAT

- Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat.
- Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen.

II PALVELUT

- Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintamme perusta.
- Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä.
- Sovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita.

III TYÖNTEKIJÄT

- Meillä on hyvinvoiva, motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilöstö.
- Panostamme työntekijöiden osaamisen vahvistamiseen ja valmentavaan johtamiseen.

IV TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- Vahvistamme kansainvälistä koulutusta, tutkimusta ja osaamista.
- Toimintamme parantaa sosiaalista ja ekologista kestävyyttä.
- Varaudumme kriiseihin ja lisäämme huoltovarmuutta.

V TALOUS

- Vaikuttavuus ja vastuuntunto ohjaavat taloudellista päätöksentekoa.
- Talous on tasapainossa.

Strategian toimeenpano ja seuranta

Strategian toimeenpanosuunnitelma valmisteltiin vuoden 2023 aikana. Suunnitelma kuvaa hyvinvointialueen strategian seurannassa käytettävät mittarit, sen toimeenpanoa varten suunniteltavat strategiset ohjelmat sekä strategian juurruttamisen ja viestinnän periaatteet. Mittarien tasot vuodelta 2023 on kuvattu 2024 talousarviossa (taulukko). Strategian ja sen toimenpideohjelmien tavoitteiden mittarit ja niiden tavoitetasot ovat alustavia ja tarkentuvat ohjelmakauden aikana osana tiedolla johtamisen kehittämistä.

Toimeenpanon keskeinen osa ovat strategiset toimeenpano-ohjelmat:

- palvelustrategia ja sen toimeenpano-ohjelma
- henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen
- digitaalisten palveluiden kehittäminen
- hallinto, hankinnat ja tilat
- tutkimus, kehitys, innovaatiotoiminta ja opetus
- pelastustoimen palvelutasopäätös.

Strategian toimeenpano-ohjelmat sisältävät syksyllä 2022 hyväksytyyn tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteitä. Tuottavuus- ja taloudellisuus ohjelman toimenpiteiden toteutumista arvioidaan ja raportoidaan aluevaltuustolle puolivuositain osana valtiovarainministeriölle tehtävää arviointia. Tulevaisuus- ja strategiajaosto seuraa strategisten ohjelmien toimeenpanoa.

Taulukko: Hyvinvointialuestrategian mittareiden lähtötilanne

Painopiste	Mittari	Tulos	Ajankohta	
1. Asukkaat	Sairastavuusindeksi, ikävakioiden (ind. 5642)	126,7	2021	
	Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) 20–64 vuotiaista (4412)	32,3 %	2022	
	Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) 65 v täyttäneistä (4413)	27,2 %	2022	
	Päivittäin tupakoivien osuus 8. ja 9. luokan oppilaista (288)	6 %	2023	
	Päivittäin tupakoivien osuus 20–64 vuotiaista (4405)	12,9 %	2022	
	Alueella on käytössä elintapaohjauksen tarkistuslista (kyllä/ei)	Ei	2023	
Painopiste	Mittari	Tulos	Ajankohta	
2. Palvelut	1.10.–31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit	97,1 %	2023	
	Avohoidon keinoin vältettävissä olevat, päivistyksellisesti alkaneet sairaalahoitojaksot perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla (5586)	1 963	2021	
	Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet / 10 000 asukasta	63,6	2023	
	Hyvinvointialueille osoitettujen toimeentulotukihakemusten käsittely arkipäivän kuluessa, % hakemuksista	56,8 %	4/2023	
	Koki palvelun sujuvaksi, %-sosaalipalveluita käyttäneistä	50,9 %	2022	
	Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, yli 90 vrk odottaneet, psykiatrian erikoisalat yhteensä	21 %	11/2023	
	Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä tai hoitajakäynneillä (5506)	0,31	2022	
	Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä tai hoitajakäynneillä (5507)	0,23	2022	
	Niiden kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus, joilla päivistyksenä alkaneita sairaalajaksoja, % vastaavan ikäisistä kotihoidon asiakkaista	24,7 %	2022	
	Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv hoidon tarpeen arvioinnista, % toteutuneista käynneistä	61 %	11/23	
	RAI-arvioidut 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä	2,2 %	2023	
	Asiakas- ja potilasturvallisuusmittarit on otettu käyttöön hyvinvointialueella (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	Digitaalisten palvelujen kypsyystasoa mitataan osana THL:n luomaa kypsyystasomittaria, joka toteutetaan osana Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanoa (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	Painopiste	Mittari	Tulos	Ajankohta
	3. Työntekijät	Henkilötyövuosi (työntekijöitä)	11 100	1/2024
Henkilöstön ikärakenne (keski-ikä)		44,4	10/2023	
Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus (kuukausitasolla)		0,6 %	10/2023	
Sairauspoissaolot (pv/työntekijä)		18,6	1/2024	
Henkilöstön osaamisen kehittäminen /(koulutuspäivät/työntekijä)		2,6	1/2024	
Hyvinvointialue seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden riittävyttä palvelukokonaisuuksissa ammattiryhmittäin (kyllä/ei)		Kyllä	2023	
Hyvinvointialueella on käytössä säännöllinen laaja-alainen sote-henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa kuvaava kysely tai selvitys (kyllä/ei)		Kyllä	2023	
Johtamisen käsikirja ja siihen liittyvät koulutukset toteutettu (kyllä/ei)		Kyllä	2023	
Toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen tasa-arvosuunnitelman laatiminen on aloitettu vuonna 2023 ja henkilöstö on osallistettu tasa-arvosuunnitelman laatimiseen tasa-arvolain määrittelemällä tavalla (kyllä/ei)		Kyllä	2023	
Painopiste	Mittari	Tulos	Ajankohta	
4. Toimintaympäristö	Alueilla on luotu alueelliset yhteistyörakenteet sidosryhmien kesken tukemaan koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	Asiakas- ja potilasturvallisuusmittarit on otettu käyttöön hyvinvointialueella (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	Hyvinvointialueiden strategioissa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	Julkisissa hankinnoissa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	TKKI-toimintaan on luotu perustason palveluihin liittyvät toimintamallit kansallisesti ja alueellisesti (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	Valmiussuunnittelu perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)	Kyllä	2023	
	Varautuminen perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)	Kyllä	2023	

	YTA-sopimus on valmis (kyllä/ei)	Ei	2023
--	----------------------------------	----	------

Painopiste	Mittari	Tulos	Ajankohta
5.Talous	Tilikauden yli- tai /alijäämä, tuhatta euroa	- 62 936	2023
	Tilikauden yli- tai /alijäämä, euroa/asukas	- 254	2023
	Laskennallisen rahoituksen suhde hyvinvointialueen nettokäyttökustannuksiin	98,0 %	2023
	Vuosikate, tuhatta euroa	- 29 497	2023
	Vuosikate, % poistoista	- 87,7 %	2023
	Hyvinvointialue on mukana vaikuttavuusverkostossa	Kyllä	2023
	Hyvinvointialueella suunnitellaan/on käynnissä vaikuttavuuden pilotteja	Kyllä	2023
	Hyvinvointialueen sisäisessä ohjauksessa hyödynnetään vaikuttavuuden mittareita	Ei	2023

*Strategian seurannan mittarit on hyväksytty osana hyvinvointialueen strategian toimeenpanosuunnitelmaa (Ahall 24.04.2023 § 138). Mittarit pohjaavat valtakunnallisiin sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten tavoitteiden mittareihin. Mittareiden lähtötilanne on kuvattu taulukossa, osasta mittareista ei ole saatavilla tietoa vielä vuodesta 2023 ja on pieneltä osin vielä puutteellinen.

Strategian jalkauttaminen ja viestintä

Pshyvinvointialue.fi-verkkosivuilla ja henkilöstön Pulssi-intranetissa esitellään strategiaa ja strategisia ohjelmia (verkkouutiset, uutiskirje, sosiaalinen media, päätöksenteon uutiskirje). Strategiasta on tehty visuaalista esittelyaineistoa ja sitä esitellään myös hyvinvointialueen yleisesityksissä. Strategiaa on jalkautettu henkilöstölle henkilöstöyksikön järjestämissä HR-infoissa, toimialojen ja palvelualojen omissa henkilöstöinfoissa sekä esihenkilökahviloissa ja podcasteissa. Strategia esitellään myös uusien työntekijöiden perehdytysaineistoissa ja tilaisuuksissa. Valmentavan johtamisen koulutus rakennettiin osaksi strategian jalkauttamista. Työ jatkuu 2024 aikana.

Strategisten ohjelmien toimeenpano

Toimeenpanoon hyödynnetään ”hyvinvointialueen toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen vuosina 2023–2025 saatua valtionavustusta” (aluehallitus 14.6.2023 § 212). Taulukossa on esitelty käynnissä olevien kehittämistoimenpiteiden määrä tammikuussa 2024. Tulevaisuus- ja strategiajaosto seuraa strategisten ohjelmien toimeenpanoa.

Strateginen ohjelma	Käynnissä olevat kehittämistoimenpiteet
Palvelustrategia ja sen toimeenpano-ohjelma	19
Hallinto, hankinnat ja tilat	8
Henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen	4
Digitaalisten palveluiden kehittäminen	4
Tutkimus, kehitys, innovaatiotoiminta ja opetus	7

Palvelujärjestelmän uudistus

Aluehallitus käynnisti palvelujärjestelmän uudistuksen valmistelun syyskuussa 2023 (aluehallitus 18.9.2023 § 282). Palvelujärjestelmän uudistus koostuu neljästä kokonaisuudesta:

- R1. vastaanottotoiminnan, alueellisen erikoissairaanhoidon sekä aikuissosiaalityön uudistus
- R2. osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistus
- R3. perhe- ja vammaispalveluiden uudistus
- R4. yliopistollisen sairaalan uudistus.

Uudistusten valmistelua ohjaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen sote-palvelustrategia (aluevaltuusto 19.6.2023 § 34). Tavoitteena on saada kaikki uudistukset päätöksentekoon vuoden 2024 aikana.

Strategian toimeenpanon keskeiset riskit:

- valtion rahoituksen kehitys tulevaisuudessa
- työvoiman saatavuus
- organisaation sitoutuminen strategian tavoitteisiin
- toiminnan kehittämisen kyky ja resurssit.

1.3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella

Pohjois-Savon hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen (HYTE) työtä on koordinoitunut HYTE- ja osallisuuspalvelualueen HYTE- ja osallisuustiimi. HYTE- ja osallisuuspalvelualue koordinoi myös yleishyödyllisten toimijoiden kanssa tehtävää avustusperustaista sekä toiminnallista yhteistyötä. HYTE- ja osallisuustyöhön ei ole päästy täyttämään kaikkia suunniteltuja henkilöresursseja, mutta toimintaa on vahvistanut hankehenkilöstö (RRP Arjen ilo ja tuki, TulSote ja POSOTE20). HYTE-työ on edennyt lähes suunnitellusti, mihin on myönteisesti vaikuttanut ennen hyvinvointialueen aloittamista valmisteltu HYTE-rakenne. Pohjois-Savon hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistä linjaavat alueellinen hyvinvointikertomus ja –suunnitelma. HYTE-työn tärkeimmät painopisteet vuosille 2021–2025 ovat seuraavat:

- osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen
- vanhemmuuden vahvistuminen
- itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen
- mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy
- tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen
- HYTE -resurssien, -rakenteiden ja -prosessien vahvistaminen.

Miten HYTE- työn painopisteissä on edetty

Tilastojen pohjalta on myönteistä se, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yhä useammin osa eri toimialojen toimintaa. HYTE- rakenteet ovat vahvistuneet monialaisemmiksi. Osallisuuden kokemus on toteutunut parhaiten ammatillisen oppilaitoksen nuorilla. Yhä harvempi ikäihminen on kaatunut tai pudonnut niin, että on joutunut sen vuoksi hoitojaksolle. Nuorten seksuaalinen ahdistelu ja häirintä ovat vähentyneet. Yläkouluikäisten kohtalaisen tai vaikean ahdistuneisuuden lisääntyminen on taittunut. Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneiden lasten ja nuorten aikuisten määrä on vähenemässä ja yhä useampi nuori ei käytä päihteitä.

Huolta aiheuttaa se, että Pohjois-Savo on edelleen korkean sairastavuuden aluetta. Yläkouluikäisten osallisuuden kokemus on erittäin heikko. Kaikissa ikäryhmissä ruokailutottumukset ovat heikentyneet, ja joka viides nuorista on syömishäiriöriskissä. Aikuiset nukkuvat ja liikkuvat edelleen liian vähän. Aikaisempaa harvemmalla 12-vuotiaalla lapsella on terveet hampaat. Yhä useampi alakoululaisista kokee fyysistä ja henkistä väkivaltaa huoltajiltaan. Lisäksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat väkivaltarikokset ovat kasvussa. Vakavat kuolemaan johtaneet kaatumiset ja putoamiset ovat lisääntyneet. Yläkouluikäisistä joka neljäs kokee vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden määrä on kasvussa. Nuorten päivittäinen sähkösavukkeiden, nuuskan ja nikotiinipussien käyttö on lisääntynyt. Raskauden aikana tupakointi on yleistä. Alkoholia liikaa käyttävien työikäisten määrä on kasvanut. Kohdunkaulasyövän seulontoihin osallistutaan koko maata heikoimmin ja työttömien terveystarkastuksia suhteessa työttömien määrään tehdään vähän.

Miten HYTE- työ on edennyt kunkin painopisteen osalta

Osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen sekä järjestöyhteistyö: Hanke-työnä (TULSOTE22 ja POSOTE20) valmistui hyvinvointialueen osallisuusohjelma, käynnistettiin vaikuttamistoimielimet, kuten nuorisovaltuusto ja vammais- ja ikäihmisten neuvosto sekä kehitettiin palauteprosessia. Yksinäisyyden vähentämiseksi järjestettiin koulutuksia ja suunniteltiin Kaikukortti- toiminnan pilotointia hyvinvointialueelle. Avustusperusteisella yhteistyöllä tuettiin yleishyödyllisiä yhteisöjä, jotka edistävät terveyttä, sosiaalista hyvinvointia ja arjen turvallisuutta. Yhteistyösopimukset solmittiin avustushakijoiden ja hyvinvointialueen eri toimialojen kesken. Avustushaun periaateohjetta päivitettiin, kuvattiin avustushaun prosessi ja valmisteltiin sähköisen asiointipalvelun käyttöönottoa. TULSOTE-hankkeessa toteutettiin ensimmäinen ruoka-avun valtionapuhakemus kokoamalla maakunnan kolmannen sektorin ruoka-aputoimijat yhteen.

Vanhemmuuden vahvistuminen: Yhteistyössä Vanhemmuuden tueksi -hankkeen kanssa suunniteltiin verkkovanhempainilta yläkouluikäisten vanhemmille. Raskaus- ja vauvavaiheen mielenterveyden edistämisen verkostossa järjestettiin foorumeja raskausajan

---

ahdistuksesta, päihteiden käytöstä ja varhaisesta vuorovaikutuksesta. Lapset puheeksi -toimintamallia edistettiin kehittämistyöryhmässä.

Itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen: Elintapaohjauksen tueksi ja eri toimijoiden roolien tunnistamiseksi tuotettiin yhdyspintakuviot liikunnallisen elämäntavan ja hyvinvointia edistävän ravitsemuksen edistämiseksi. Eri toimijoiden kanssa on järjestetty liikuntaneuvontaa ja elintapaohjausta sekä seksuaaliterveyden edistämistä tukevaa koulutusta ja tietoiskuja asukkaille ja ammattilaisille. HYTE- ja osallisuuspalvelualue alkoi valmistella toimintamallia kohdennettuun elintapaohjaukseen ja kuntien liikuntaneuvonnan rajatun kirjaamisoikeuden myöntämiseen. Hyviä käytäntöjä on jaettu monialaisesti. Joukkotarkastusten kutsumenettelyn kehittämiseksi aloitettiin työryhmätyöskentely.

Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy: Kunnille annettiin asiantuntijatukea muun muassa Hyvän mielen koulu -toimintamallin, päihdekasvatus- materiaalien ja Pakka toimintamallin käyttöönotossa. Päihdeilanteesta ja ennalta ehkäisevän päihdetyön teemoista viestittiin paikallislehdissä, sosiaalisessa mediassa ja kampanjoin. RRP-hankkeen kanssa aloitettiin ikääntyneiden päihde- ja mielenterveystyön verkoston toiminta. Alkoholin riskikäytön toimintamallin käyttöönoton ja nikotiinittomuustyön suunnittelu käynnistettiin. Itsemurhien ehkäisemiseksi toteutettiin koulutusta ja vahvistettiin itsetuhoisuuden puheeksioton osaamista. Hyvinvointialueella käynnistettiin keskustelu Hyvän mielen työpaikka -toiminnan käyttöönotosta ja toteutettiin mielenterveyden ensiapu 2- koulutus. Aikuisen masennuksen hoitoketjutyöryhmään annettiin ehkäisevän mielenterveystyön asiantuntemusta.

Tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen: Kuvattiin lähisuhdeväkivallan ja kaatumisten ehkäisyn yhdyspintoja roolien ja tehtävien selkeyttämiseksi ja aloitettiin palvelupolkujen kuvaukset. Toteutettiin väkivallan ehkäisyn tietoiskuja ja tuotiin väkivaltatyön toimijoita tutuksi ammattilaisille ja asukkaille. Osallistuttiin seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen palveluketjun päivittämiseen. Tunne- ja turvataitokasvatusta jatkettiin. Ammattilaisia koulutettiin kiusaamisen ehkäisyn vaikuttaviin menetelmiin ja päivitettiin Yksi hetki -kampanjaviideot. Kiusaamista kokeneille viestittiin järjestöjen tarjoamasta tuesta. Päivitettiin Pysytään pystyssä -opas kieliversioineen ja jaettiin niitä eri toimijoille. Asukkaille tiedotettiin kaatumisten ehkäisystä näyttötaulujen avulla. Itäisen YTA -alueen kaatumisen ehkäisyverkosto on jatkanut toimintaansa moniammatillisesti. Pohjois-Savon alueellinen verkosto käynnistyi konkreettisten toimien vahvistamiseksi.

HYTE-resurssien, rakenteiden ja prosessien vahvistaminen: Alueen HYTE-työtä johtavassa HYTE-neuvottelukunnassa toteutettiin lakisäätteiset HYTE-neuvottelut. Hyvinvointialueen palvelutuotannon kanssa on luotu yhteyksiä ja rakenteita HYTE-työhön ja tavattu eri toimialojen johtoryhmät. HYTE-yhdyshenkilö ja poikkihallinnolliset ja monialaiset HYTE-teema- verkostot kokoontuivat säännöllisesti, ja hyvinvointialueen sisäisiä HYTE-alatyöryhmiä aloitettiin. Osaamista on tuettu vaikuttavien HYTE-menetelmien koulutuksilla ja käytäntöjen jakamisella. Osallistuttiin THL:n vaikuttavien HYTE-toimintamallien arviointijärjestelmän

---

kehittämiseen ja kansallisiin HYTE-verkostoihin. Aloitettiin hyvinvointialueen vaikutusten ennakkoarviointi päätöksen teossa (EVA) -käytäntöjen suunnittelu ja koulutus. Keski-Suomen hyvinvointialueen Yhteiskunnan sosiaalisen laadun arviointi, hyvinvoinnin vahvistaminen ja kustannukset (SOLA) -hankkeen osatoteuttajana hahmoteltiin HYTE-ilmiöiden kustannuksia-, ja säästöpotentiaalia silloin kuin HYTE- edellytykset toteutuvat. RRP Arjen ilo ja tuki-hanketyönä on edistetty monialaista HYTE-palvelukonseptia. Järjestöjen ja kuntien tekemää HYTE-työtä on tehty näkyväksi ja luotu toimintamallia HYTE-toimintaan ohjaamiseen sosiaali- ja terveystalouksista.

1.4 Selonteko hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä

1.4.1 Sisäinen valvonta

Julkisen toiminnan luotettavuus edellyttää riittävää valvontaa. Valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään saamaan varmuus siitä, että toiminta on järjestetty päätösten mukaisesti ja organisaatiolle asetetut tavoitteet ovat saavutettavissa. Hyvinvointialuelain luvun 7 pykälän 43 mukaisesti hyvinvointialueen tehtäviin kuuluu huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön pykälä 108 määrittää aluehallituksen tehtäviä sisäisen valvonnan, riskienhallinnan, omavalvontaohjelman, varautumisen, hyvän hallinnon ja lainmukaisuuden valvonnan järjestämisestä. Hallintosäännön ja perusteiden mukaan lautakunnat raportoivat aluehallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Aluehallituksen alaisuudessa toimiva omistajaohjaus- ja valvontajaosto yhteensovittaa hyvinvointialueen konsernitason sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Jaosto vastaa muun muassa hyvinvointialueen riskien kuvaamisesta ja arvioinnista yhdessä hyvinvointialuejohtajan kanssa. Lisäksi sen tehtäviin kuuluu valvontaa ja riskienhallintaa koskevan toimintakertomuksen osion valmistelu, omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöönpano sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seuranta tytäryhteisöjen ja soveltuvin osin säätiöiden osalta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut, rakenteet ja toimintatavat on kuvattu Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännössä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa (aluevaltuusto 30.5.2022 § 80) ja toimintaohjeessa (aluehallitus 19.12.2022 § 405). Lisäksi hyvinvointialueella on voimassa aluehallituksen hyväksymä korkoriskipolitiikka (13.3.2023 § 77). Sisäisen valvonnan tuloksellisuutta ja riskienhallintaa seurataan talousarviovuoden aikana osana toiminnan ja talouden raportointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä hyvinvointialueen ja sen konsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla johto (tilivelvolliset) ja esihenkilöt pyrkivät varmistamaan, että hyvinvointialueen toiminta on tuloksellista ja taloudellista, päätösten perusteena oleva

---

tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja resurssit turvataan.

Sisäisen valvonnan tavoitteet liittyvät toiminnan kustannustehokkuuden parantamiseen, laadukkaan ja läpinäkyvän hallinnon järjestämiseen sekä työn mielekkyyden turvaamiseen. Sisäisen valvonnan tavoitteet ovat: toiminnan tuloksellisuus, raportointi ja tiedon oikeellisuus, toiminnan laillisuus ja johdon antamien ohjeiden noudattaminen sekä resurssien ja omaisuuden turvaaminen ja hyödyntäminen. Pohjois-Savon hyvinvointialueen sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu kansainväliseen COSO Internal Control-käsitelmalliin, jossa sisäinen valvonta koostuu viidestä toisiinsa liittyvästä osatekijästä: valvontaympäristöstä, riskienhallinnasta, valvontatoimenpiteistä, tiedonkulusta ja seurannasta.

Sisäiseen valvontaan kuuluvat muun muassa johdolle ja luottamuselimille laadittavat raportit, toiminnan ja erityisesti poikkeamien seuranta, talousarvion toteutumisen seuranta, säästöjen ja ohjeiden noudattamisen valvonta, hyväksymis- ja valtuutusmenettelyt sekä tekniset valvontatoimet. Sisäisen valvonnan toimeenpanoon kuuluvat olennaisena osana yksiköiden päivittäisjohtamiseen sisältyvät valvontatoimet. Niiden avulla esihenkilöt varmistuvat siitä, että yksiköissä toimitaan tavoitteiden suuntaisesti ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Valvontatoimien kohteena ovat esimerkiksi seuraavat asiat: päätöksenteko, toimivaltuuksien noudattaminen, varojen käyttö, henkilöstöhallinto ja palkat, sopimukset, hankinnat, tulot, kirjaamisten oikeellisuus, tietoturva ja tietosuoja sekä häiriötilanteisiin varautuminen.

Omavalvonta on olennainen osa hyvinvointialueen palvelutuotannon sisäistä valvontaa, jonka avulla varmistetaan palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Sosiaali- ja terveystoimen valvontayksikkö toimii merkittävänä linjajohdon tukena hyvinvointialueen riskiperusteisessa, suunnitelmallisessa ja reaktiivisessa omavalvonnassa. Lisäksi hyvinvointialueella toteutetaan ISO 9001:2015 laatujohtamisen standardin mukaisia sisäisiä auditointeja, joita vuonna 2023 järjestettiin 17.

Aluehallitus käsitteli hyvinvointialuetasoisien sisäisen valvonnan suunnitelman vuodelle 2023 huhtikuussa ja päätti samalla vuosittaisista sisäisen valvonnan painopisteistä. Vuoden 2023 sisäisen valvonnan painopisteinä hyvinvointialuetasoisesti olivat omavalvonnan toteutuminen, määräaikojen noudattaminen palveluihin pääsyn tai palvelun osalta sekä työajan seurannan järjestäminen ja työaikapoikkeamien hallinta. Lisäksi vuoden aikana tehtiin kaksi erillistä toimeksiantoa kohdennetusta sisäisestä valvonnasta, joista ensimmäinen kohdistui henkilöstön palkkaus- ja palvelussuhdetietojen tarkastamiseen ja toinen hankintaohjeiden ja -sopimusten noudattamiseen. Tämän lisäksi tehtiin keskitetty tarkastus, jossa käytiin kaikki laaditut viranhaltijapäätökset läpi ja tehtiin niihin tarvittavat korjaukset.

Sisäisen valvonnan suunnitelman mukaan toimialojen, palvelualueiden, palveluyksiköiden ja toimintayksiköiden tuli käsitellä sisäisen valvonnan tuloksiaan loka-marraskuussa 2023. Sisäisen valvonnan itsearviointiin pohjautuvaa vuosiraportointia esiteltiin toimialojen johtoryhmien sisäisen valvonnan tapaamisissa ja palvelutoimialoilla vastaavissa lautakunnissa

---

joulukuussa 2023. Kaikki organisaatiokaavion mukaiset toimialat ovat toteuttaneet sisäisen valvonnan vuosiraportoinnin.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta järjestettiin vuonna 2023 kolme koulutustilaisuutta, joista kaksi keskittyi riskienhallintajärjestelmän käyttöön ja yksi tilivelvollisten viranhaltijoiden sisäisen valvonnan vastuisiin. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessivaukset on laadittu hyvinvointialueen ARC-tietojärjestelmään.

1.4.2 Sisäinen tarkastus

Hyvinvointialuelain pykälän 51 mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus. Hallintosäännön mukaisena sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoida arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

Sisäisen tarkastuksen toiminnot alkoivat 1.1.2023. Aluehallitus hyväksyi 16.1.2023 pykälän 13 sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja 27.2.2023 pykälän 63 sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman. Tarkastuskohteiden valinta perustui riskikartoitukseen, ja siinä huomioitiin hyvinvointialueen aloittaminen palvelutuotannossa vuoden 2023 alusta. Vuoden 2023 aikana sisäinen tarkastus on tukenut muun muassa konsernivalvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäytymistä ja toimeenpanoa hyvinvointialueella sekä toteuttanut pistekohtaisia tarkastuksia eri toimintoihin.

Sisäinen tarkastus valmisteli hyvinvointialueella 31.3.2023 käyttöön otetun sisäisen Whistleblow-ilmoituskanavan ja siihen liittyvän menettelytapaohjeen. Ilmoituskanava edistää hyvinvointialueen toiminnan avoimuutta ja luotettavuutta. Ilmoituksen voi tehdä kaikista väärinkäytöksiin liittyvistä havainnoista, vaikka ilmoittajan suojele määrittäytyy EU-direktiivin ja sen täytäntöönpanoon liittyvän kansallisen lain mukaisiin soveltamisaloihin. Vuoden 2023 aikana saapui yhdeksän ilmoitusta, joista osa johti selvitykseen ja toimintojen kehittämiseen. Kaikkiin saapuneisiin ilmoituksiin on vastattu lain edellyttämässä määräajassa.

1.4.3 Riskienhallinnan järjestäminen

Pohjois-Savon hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeen mukaisesti riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa hyvinvointialueen häiriötön palvelutuotanto. Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla kehitetään yhteisiä menettelytapoja tunnistaa, arvioida sekä hallita hyvinvointialueen toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä riskejä. Riskienhallinnan avulla tunnistetaan organisaation toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle. Riskienhallinnan tavoitteena on myös auttaa päätöksentekijöitä tekemään tietoisia valintoja, priorisoida toimintoja tärkeysjärjestykseen sekä auttaa tunnistamaan vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Toimialat, palvelualueet ja -yksiköt sekä konserniyhtiöt päivittävät riskiarvionsa vähintään kerran vuodessa talousarvion laatimisen yhteydessä. Vakaville riskeille suunnitellaan hallintatoimet, jotka pienentävät riskejä. Riskienhallintatoimien vaikutusten seurannalla ja riittävyyden arvioinnilla voidaan varmistaa, että riskienhallintakeinot on toteutettu suunnitellusti ja ne ovat vaikuttavia ja tehokkaita. Organisaation sisäisellä sekä keskeiset sidosryhmät huomioivalla luottamuksellisella tiedonvaihdolla varmistetaan, että kaikki keskeiset toimintaan vaikuttavat tahot ovat tietoisia toimintaan kohdistuvista riskeistä.

Riskien tunnistaminen, arviointi, riskienhallinnan toimien toteutus ja toimivuus on vastuutettu eritoten palvelualueiden, palveluyksiköiden ja toimintayksiköiden vastuuhenkilöille. Riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännönmukaisesti talousarviovuoden aikana ja sen tuloksellisuudesta raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Riskienhallinnan järjestelmä on otettu laajasti käyttöön hyvinvointialueen toimintayksiköissä. Järjestelmään on kirjattu kuluneen vuoden aikana yli 400 tunnistettua riskiä sekä yli 500 aikataulutettua ja vastuutettua hallintatoimenpidettä kyseisten riskien hallitsemiseksi. Lisäksi kunkin poikkeamailmoitusjärjestelmään tehdyn ilmoituksen käsittelyn yhteydessä laaditaan vaaratapahtumakohtainen riskiarvio. Erillisiä riskityöpajoja on pidetty muun muassa tietoturva- ja finanssiriskeistä. Lokakuussa 2023 hyvinvointialueen johtoryhmä laati hyvinvointialetasoisien riskikartoituksen, johon nostettiin kahdeksan merkittävimmiä arvioitua riskiä. Merkittävimmät tunnistetut sekä vuonna 2023 toteutuneet riskit on kuvattu toimintakertomuksen luvussa 1.1.10.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan hyvinvointialuetasoiseen kehittämiseen ja koordinointiin oli käytettävissä vuonna 2023 alle puolen henkilötyövuoden panos. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosesseista vastaava viranhaltija aloitti työskentelyn elokuussa 2023, ja häneen tukena toimiva riskienhallintatyöryhmä perustettiin lokakuussa 2023. Vastuuhenkilöllä on yli viiden vuoden kokemus suurten julkisyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinoinnista ja raportoinnista.

1.4.4 Sisäisessä valvonnassa havaitut puutteet kuluneella tilikaudella

Hallinto

Hyvinvointialueen toiminta käynnistyi 1.1.2023, mutta sisäisen valvonnan rakenteiden ja prosessien luomista on jatkettu koko vuoden 2023 ajan rakentamistyön jatkuessa edelleen. 19 palvelujärjestäjän tilanteen yhdistäminen yhdeksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestäjätahoksi on ollut haastava ja aikaa vievä prosessi, yhteisen johtamis- ja valvontakulttuurin luomisesta puhumattakaan. Uudelleenorganisointi sekä hyvinvointialuetasoisien prosessien muokkaaminen ja ohjeistaminen pitkittyivät pitkälle syksyyn ja loppuvuoteen. Toimintamallien yhtenäistäminen, tasalaatuisten palveluiden järjestäminen ja tuottaminen sekä ohjeiden mukainen toimeenpano ovat vielä osin kesken.

Sisäisen valvonnan järjestämisvastuissa on havaittu päällekkäisiä kirjauksia hyvinvointialueen hallintosäännössä aluehallituksen, omistajaohjaus- ja valvontajaoston sekä hyvinvointialuejohtajan kesken. Päällekkäiset tai limittäiset vastuut myös tietyissä johtavien viranhaltijoiden tehtävänkuivissa ovat vaikeuttaneet linjaorganisaation mukaista johtamista. Voimassa olevan hallintosäännön mukaisesti sama viranhaltija toimii sekä tarkastuslautakunnan asioiden esittelijänä että sisäisen tarkastuksen johtavana viranhaltijana. Tämä on johtanut tarkastuslautakunnassa jääviystilanteisiin sekä hankaloittanut tarkastuslautakunnan asioiden käsittelyä. Vastaavasti kaksoisrooli osaltaan muuttaa sisäisen tarkastuksen mahdollisuutta konsultoida hyvinvointialueen operatiivista johtoa.

Kaikki konsernihallinnon palvelualueet eivät ole raportoineet vuoden 2023 sisäisen valvonnan toimeenpanoa asianhallintajärjestelmään. Projektien ja hankkeiden riskienarviointia ei ole toteutettu täysin ohjeistuksen mukaisesti. Viranhaltijapäätösten oikeellisuuden ja toimivaltuuksien noudattamisen valvonnassa on havaittu merkittäviä poikkeamia ja virheellisyyksiä, joihin on toteutettu hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaiset korjaustoimenpiteet.

Henkilöstö

Hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuonna on havaittu henkilöstön liiallista työkuormaa, mikä on vaikuttanut esimerkiksi johdon osalta siihen, että valvontaan ja muuhun esihenkilötyöhön ei ole ollut käytettävissä riittävästi aikaa. Esimerkiksi henkilöstön kehityskeskusteluja on pidetty vaihtelevasti, vain alle puolelle koko henkilöstömäärästä. Yksittäisillä henkilöillä on havaittu työaikasaldojen merkittäviä ylityksiä, joista osaan on reagoitu ohjeistuksen mukaisesti, mutta osaan ei. Työturvallisuuslain mukaisista työn vaarojen arvioinneista noin kaksi kolmasosaa on siirtyneiden organisaatioiden aikana laadittuja. Henkilöstöhallinnon osalta on myös havaittu, että esimerkiksi palkkojen oikeellisuuden tarkistamisen prosessi Monetra Oy:llä ei toimi optimaalisesti, vaan siihen jouduttiin kohdistamaan ylimääräistä valvontatyötä.

Talous

Talousarvio ei vastannut toimialojen todellisia määrärahatarpeita. Asiakaslaskutus etenkin alkuvuodesta ei ollut ajantasaista ja luotettavaa, mutta loppuvuodesta tilanne saatiin ajan tasalle.

Tiedolla johtaminen

Tietojohtamisen työkalujen keskeneräisyys toiminnan osalta on tuonut ylimääräistä työtä. Ajanmukaisen tiedon puute on hankaloittanut johtamista ja toiminnallista integraatiota toimialojen sisällä sekä muiden toimialojen kanssa.

Palvelutaso, laatu ja turvallisuus

Hoitotakuu tai muu päätetty palvelutaso ei ole toteutunut kaikissa palveluissa. Tämän taustalla on useita syitä, kuten korona-aikana syntynyt hoitovelka, työtaistelut, palveluiden kysynnän kasvu ikääntymisen vuoksi ja hoitoketjuongelmat. Palveluiden järjestämistä

---

lainmukaisesti ja hoitotakuun puitteissa ovat hankaloittaneet henkilöstön saatavuusongelmat, jotka ovat myös kasvattaneet ostopalveluja.

Omavalvonnan toteuttamisessa ja raportoinnissa on vaihtelua toimialojen välillä, eikä tilannetta helpota, että hyvinvointialueella on kaksi erillistä omavalvontaohjelmaa. Toimintayksiköissä on tukeuduttu siirtyneiden organisaatioiden omavalvontasuunnitelmiin, eikä omavalvontasuunnitelmien päivittämistä yksikkötasolla ole kyetty edistämään yhteisten rakenteiden puuttuessa. ISO 9001:2015 -laatusertifikaatin uudelleensertifiointiarvioinnissa kehittämishavaintona todettiin, että ylimmän johdon on katselmoitava organisaation laadunhallintajärjestelmä säännöllisin väliajoin todetakseen sen olevan tarkoituksenmukainen ja vaikuttava sekä yhdenmukainen organisaation strategian kanssa. Laadun ja vaikuttavuuden arvioinnissa on kehitettävää toimialasta riippumatta. Raportointia pyritään yhtenäistämään hyvinvointialuetasoisesti.

Hyvinvointialueen toimialojen vastuulla olevien valmiussuunnitelmien laadinnassa, poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan ennakoivaltuutuksissa sekä muissa käytännön varautumistoimissa on vielä huomattavan paljon keskeneräistä tehtävää. Valmiussuunnittelun yhteistyössä ja keskinäisessä tiedonkulussa on havaittu kehitettävää sote-valmiuskeskuksen ja turvallisuuspalvelun välillä, mikä on osaltaan vaikeuttanut toimialojen valmiussuunnittelun tukemista ja varautumiseen liittyvän tilannekuvan ajantasaisuutta.

1.4.5 Sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Aluevaltuuston hyväksymien perusteiden mukaisesti hyvinvointialuekonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitetään jatkuvasti siten, että pystytään aktiivisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, hallitsemaan olennaisiksi arvioituja riskejä ja suunnitelmallisesti hyödyntämään mahdollisuuksia.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuita on tarkoitus tämentää seuraavassa hallintosäännön päivityksessä. Esimerkiksi sisäisen valvonnan raportointiketjua tulee terävöittää toimintaohjeissa. Kehittämiskohteista prioriteeteiksi tulevalle vuodelle on suunniteltu talousarvioprosessin kehittäminen, tiedolla johtamisen työkalujen kehittäminen, palveluprosessien kuvaaminen, integraatiomahdollisuuksien tunnistaminen ja toteuttaminen toimialoilla ja yli toimialarajojen, toimintakulttuurin yhtenäistäminen sekä hallinnollisen johtamisen vuosikellon selkeyttäminen. Vuoden 2024 sisäisen valvonnan painopisteiksi on valittu talouden säännölliset kontrollit, mukaanluettuna toimivaltuuksien noudattaminen sekä talous- ja tuotavuusohjelman seuranta, häiriötilanteisiin varautuminen sekä prosessien ja palvelujen kuvausten laadinta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuotena sisäinen valvonta on pääosin asianmukaisesti järjestetty. Toimialoilla on kyetty toteuttamaan sisäistä valvontaa, joskin tyydyttävästi suuren työkuorman vuoksi sekä tunnistamaan

---

keskeisiä riskejä. Toimiva ja tehokas sisäinen valvonta ja kokonaisvaltainen riskienhallinta edellyttävät jatkuvaa kehittämistä ja henkilöstön vuosittaista kouluttamista.

1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tulojen riittävyys menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakateen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja. Kustakin tuloslaskelman erästä esitetään vastaava tieto vertailutietona, jos se on saatavissa. Tuloslaskelmassa on mukana hyvinvointialueen ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelma –riveittäin.

Hyvinvointialueen toimintatuotot olivat yhteensä 267,1 miljoonaa euroa ja valmistus omaan käyttöön 1,4 miljoonaa euroa. Toimintatuotot ylittyivät 19,1 miljoonalla eurolla (+7,7 %) muutetusta talousarviosta. Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 18,3 prosenttia.

Toimintatuottojen ylitykset muodostuivat myyntituotoista 4,0 miljoonaa euroa. Erityisvaltionosuuksia (+1,0 miljoonaa euroa), yhteistoimintakorvauksia (+1,8 miljoonaa euroa) sekä tutkimussopimusten korvauksia (+1,4 miljoonaa euroa) saatiin ennakoitua enemmän. Asiakasmaksutuottoja saatiin 6,3 miljoonaa euroa arviota enemmän. Tuet ja avustukset ylittyivät 2,0 miljoonalla eurolla ja muut toimintatuotot ylittyivät 6,8 miljoonalla eurolla, josta vuokratuottojen ylitys oli 2,9 miljoonaa euroa ja muut tuotot 3,9 miljoonaa euroa.

Toimintakulujen toteutuma oli 1 467,6 miljoonaa euroa. Toimintakulut alittuivat muutetusta talousarviosta 16,6 miljoonaa euroa (1,1 %). Henkilöstökustannukset olivat 686,9 miljoonaa euroa eli 46,8 prosenttia toimintakuluista ja palvelujen ostot 523,9 miljoonaa euroa eli 35,7 prosenttia toimintakuluista. Asiakaspalveluostojen osuus oli 262,0 miljoonaa euroa, joka oli 50 prosenttia palvelujen ostoista. Hoidot muilta hyvinvointialueilta oli 38,4 miljoonaa euroa. Muiden palvelujen ostoista 261,9 miljoonaa euroa suurimmat erät olivat ict-palvelut 57,8 miljoonaa euroa, puhtaanapito- ja pesulapalvelut 44,9 miljoonaa euroa sekä sosiaali- ja terveyspalvelut 48,6 miljoonaa euroa, josta laboratoriopalvelujen osuus oli 35,2 miljoonaa euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden osuus oli 137,2 miljoonaa euroa, joista suurimmat olivat hoitotarvikkeet 77,5 miljoonaa euroa (56,5 %) ja lääkkeet 35,6 miljoonaa euroa (25,9 %). Avustuksia maksettiin yhteensä 33,2 miljoonaa euroa, josta suurin osuus oli omaishoidontukea 15,7 miljoonaa euroa (47,3 %). Muut toimintakulut olivat 86,4 miljoonaa euroa, josta vuokrien osuus oli 74,1 miljoonaa euroa (85,8 %).

Hyvinvointialueiden rahoitus määräytyi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaan ja rahoituksen tasosta päätettiin valtion budjettikäsittelyn yhteydessä. Pääasiallisesti rahoitus muodostui THL:n laatimien tarvekertoimien perusteella, minkä lisäksi rahoitukseen vaikuttivat asukasluku, olosuhdetekijät kuten kaksikielisyys ja asukastiheys sekä HYTE-rahoitus.

Vuoden 2023 rahoitus perustui kunnilta siirtyviin kustannuksiin, jotka laskettiin kuntien vuoden 2021 tilinpäätösten ja talousarvioiden 2022 keskiarvona. Kuntien vuoden 2022 talousarvioiden ja tilinpäätösten 2022 erotus vaikutti korjauseränä vuoden 2023 talousarvion toteutumaan.

Valtiovarainministeriö (VM) julkisti 19.9.2022 laskelman hyvinvointialueiden rahoituksesta. Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoitus oli 1 139 377 884 euroa eli 4 588 euroa / asukasta kohti.

VM muutti hyvinvointialueille vuodelle 2023 myönnettyä valtion rahoitusta 24.11.2023 uudella maksatuspäätöksellä. Pohjois-Savon hyvinvointialueen lopullinen rahoitusosuus vuodelle 2023 oli 1 174 804 209 euroa eli 4 732 euroa/asukasta kohti.

Rahoitustuotot ylittyivät muutetun talousarvion 2,1 miljoonalla eurolla. Korkotuottoja saatiin ennakoitua enemmän. Korkokuluja maksettiin 0,6 miljoonaa euroa arvioitua vähemmän.

Poistot alittuivat 3,1 miljoonaa eurolla muutetusta talousarviosta.

Alijäämä 62,9 miljoonaa euroa on 4,2 prosenttia kokonaiskuluista.

1.5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 1000€	2022 1000€
Toimintatuotot	267 107	15 703
Valmistus omaan käyttöön	1 356	0
Toimintakulut	-1 467 617	-15 703
TOIMINTAKATE	-1 199 155	0
Valtion rahoitus	1 174 804	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 147	0
Korkotuotot	5 184	0
Muut rahoitustuotot	114	0
Korkokulut	-10 315	0
Muut rahoituskulut	-130	0
VUOSIKATE	-29 497	0
Poistot ja arvonalentumiset	-33 646	0
Satunnaiset erät	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-63 144	0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	273	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-65	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-62 936	0

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / Toimintakulut %	18,22
Vuosikate / Poistot %	-87,67
Vuosikate, euroa/asukas	-118,86
Hyvinvointialueen asukasmäärä	248176,00

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100*Vuosikate/ Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate euroina

= 100*Vuosikate/ asukasmäärä

1.5.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 1000€
Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	-29 497
Satunnaiset erät	0
Tulorahoituksen korjauserät	-3 423
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-67 224
Rahoitusosuudet investointimenoihin	19
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-100 126
Rahoituksen rahavirta	
<i>Antolainauksen muutokset</i>	
Antolainasaamisten lisäykset	-3
Antolainasaamisten vähennykset	864
<i>Lainakannan muutokset</i>	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 379
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-280
<i>Oman pääoman muutokset</i>	0
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	761
Vaihto-omaisuuden muutos	868
Saamisten muutos	-17 366
Korottomien velkojen muutos	-48 676
Rahoituksen rahavirta	-14 212
Rahavarojen muutos	-114 337
Rahavarat 31.12.	114 456
Rahavarat 1.1.	228 793

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta,	-100 126
Investointien tulorahoitus %	-43,9
Lainanhoitokate	-0,3
Kassan riittävyys, pv	27
Hyvinvointialueen asukasmäärä	248 176

Investointien tulorahoitus%

=100*Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

=(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut+ Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset
TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 1000€	2022 1000€		2023 1000€	2022 1000€
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	513 057	481 689	A OMA PÄÄOMA	472	63 342
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	62 893	62 893
1. Aineettomat oikeudet	9 242	11 027	III Muut omat rahastot	515	450
2. Muut pitkävaikutteiset menot	3 455	391	IV Edellisten tilik. yli-/alijäämä	0	0
3. Ennakkomaksut	872	257	V Tilikauden yli-/alijäämä	-62 936	0
	13 569	11 675		472	63 342
II Aineelliset hyödykkeet			B POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	95	6 281
1. Maa- ja vesialueet	6 157	6 152	1. Poistoero	95	1 919
2. Rakennukset	334 872	275 223	2. Vapaaehtoiset varaukset	0	4 362
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 323	7 080		95	6 281
4. Koneet ja kalusto	47 578	41 558	C PAKOLLISET VARAUKSET	16 289	19 726
5. Muut aineelliset hyödykkeet	495	495	2. Muut pakolliset varaukset	16 289	19 726
6. Ennakkomaksut ja keskenkäisöt	65 952	102 532		16 289	19 726
	461 377	433 040	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 177	3 390
III Sijoitukset			1. Valtion toimeksiannot	702	117
1. Osakkuusyhteisöosuudet	10 621	10 621	2. Lahjoitusrahastojen pääomat	4 299	3 273
2. Osakkeet ja osuudet	17 725	15 706	3. Muut toimeksiantojen varat	177	0
4. Muut lainasaamiset	8 731	9 616			
5. Muut saamiset	1 034	1 032	E VIERAS PÄÄOMA	706 956	713 219
	38 111	36 974	2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-		
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 295	3 269	laitoksilta	455 346	406 862
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 295	3 269	7. Muut velat	2 112	2 112
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	211 638	321 000		457 458	408 974
I Vaihto-omaisuus			2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-		
1. Aineet ja tarvikkeet	5 399	6 267	laitoksilta	23 536	22 679
	5 399	6 267	5. Saadut ennakot	0	6 998
II Saamiset			6. Ostovelat	83 737	57 193
Pitkäaikaiset saamiset			7. Muut velat	14 678	162
2. Lainasaamiset	48	0	8. Siirtovelat	127 548	217 213
	48	0		249 498	304 245
Lyhytaikaiset saamiset			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	728 990	805 958
1. Myyntisaamiset	39 407	32 995			
2. Lainasaamiset	108	1 103			
3. Muut saamiset	13 088	14 407			
4. Siirtosaamiset	39 132	27 339			
	91 735	75 845			
III Rahoitusarvopaperit					
IV Rahat ja pankkisaamiset	114 456	238 888			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	728 990	805 958			

Vertailutiedon 2022 luvut ovat avaavan taseen tiedot 1.1.2023

TASEEN TUNNUSLUVUT:	31.12.2023	1.1.2023
Omavaraisuusaste %	0,08	8,71
Suht. velkaantuneisuus %	49,03	48,98
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	-62936	0
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-254	0
Lainakanta 31.12., 1000€	480994	431653
Lainakanta 31.12., €/asukas	1938	1743
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	722632	
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	2912	0
Lainasaamiset, 1000€	8731	9616
Hyvinvointialueen asukasmääri	248176	247689

Omavaraisuusaste %

= 100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaeht. varaukset) /
(Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus %

= 100*(Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä+Tilikauden ylijäämä (alijäämä))

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas

=(Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä+Tilikauden ylijäämä (alijäämä)))/hyvinvointialueen asukasmäärä

Lainakanta 31.12., 1000€

=Joukkovelkakirjalainat+Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+Lainat julkisyhteisöiltä+Lainat muilta luotonantajilta

Lainakanta 31.12., €/asukas

=(Joukkovelkakirjalainat+Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+Lainat julkisyhteisöiltä+Lainat muilta luotonantajilta)/hyvinvointialueen asukasmäärä

Lainat ja vuokravastuut, 31.12.

=Joukkovelkakirjalainat+Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+Lainat julkisyhteisöiltä+Lainat muilta luotonantajilta+Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, €/asukas

=(Joukkovelkakirjalainat+Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+Lainat julkisyhteisöiltä+Lainat muilta luotonantajilta+Vuokravastuut)/hyvinvointialueen asukasmäärä

Lainasaamiset, 1000€

=Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.7 Kokonaistulot ja -menot

HYVINVOINTIALUEEN KOKONAISTULOT JA -MENOT VUODELTA 2023

TULOT	1000€	MENOT	1000€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	267 107	Toimintakulut	1467617
Valtion rahoitus	1 174 804	<i>Valmistus omaan käyttöön</i>	-1356
Korkotuotot	5 184	Korkokulut	10315
Muut rahoitustuotot	114	Muut rahoituskulut	130
Satunnaiset tuotot	0	Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	Tulorahoituksen korjauserät	
<i>Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot</i>	0	Pakollisten varausten muutos	
		Pakollisten varausten lis. (+), väh. (-)	3423
		<i>Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot</i>	0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	19	Investointimenot	67224
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	864	Antolainasaamisten lisäykset	3
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	20379
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	280
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	1 518 091	Kokonaismenot yhteensä	1 568 014

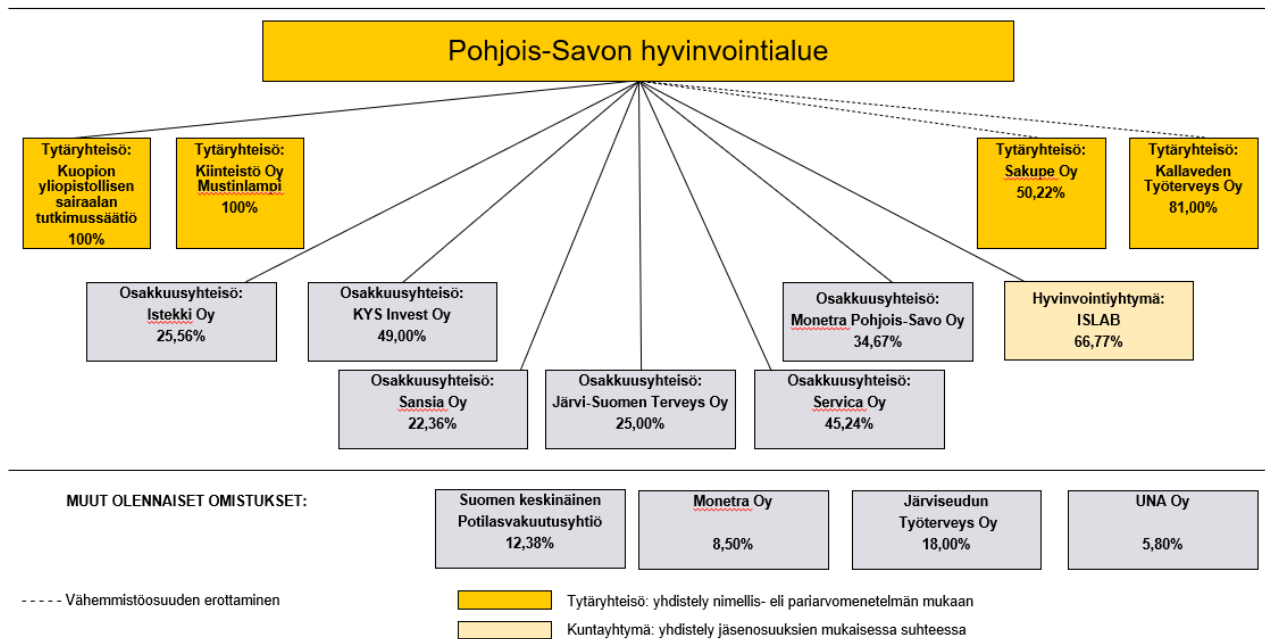
Täsmäytys:

Kokonaistulot	1 518 091	Rahavarojen muutos	-114 337
Kokonaismenot	<u>-1 568 014</u>	Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>64 413</u>
	<u>-49 924</u>		<u>-49 924</u>

1.8 Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous

1.8.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Pohjois-Savon hyvinvointialuekonserniin kuuluu neljä tytäryhteisöä: Sakupe Oy, Kallaveden työterveys Oy, Kiinteistö Oy Mustinlampi ja Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö. Lisäksi hyvinvointialue on omistajana seitsemässä osakkuusyhteisössä ja yhdessätoista osaomistusyhteisössä.

1.8.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Pohjois-Savon hyvinvointialuekonsernin ohjaus perustuu aluevaltuuston hyväksymään hallintosääntöön ja konserniohjeeseen, joka sisältää myös omistajaohjauksen periaatteet. Aluehallitus vastaa hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksesta. Hallintosäännön määräyksillä omistajaohjaukseen liittyvää päätösvaltaa on delegoitu aluehallituksen alaisuudessa toimivalle omistajaohjaus- ja valvontajaostolle. Hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Hyvinvointialuejohtaja vastaa konserniohjauksen täytäntöönpanosta. Omistajaohjaus- ja valvontajohtaja toimii jaoston esittelijänä ja hyvinvointialueen edustajana yhtiökokouksissa, nimitysvaliokunnissa, osakaskokouksissa ja vuosikokouksissa.

Omistajaohjaus- ja valvontajaosto valmistelee tytäryhtiöiden ja säätiöiden toiminnan ja talouden tavoitteet sekä seuraa ja arvioi näiden toteutumista. Tytäryhteisöille on asetettu tavoitteet hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvion yhteydessä.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

Kiinteistö Oy Mustinlampi			
Mittari (1 000 €)	Toteutuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Liikevaihto	4 977	5 000	5 247
Tulostavoite	126	0	-68
Investoinnit	100	100	0
Pitkäaikaisen velan määrä	42 046	45 300	40 307
Omavaraisuusaste (%)	12,4	13	13,6

Sakupe Oy			
Mittari (1 000 €)	Toteutuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Liikevaihto	24 946	25 900	32 144
Tulostavoite	11	559	422
Investoinnit	3 079	2 760	4 041
Pitkäaikaisen velan määrä	5 295	4 425	4 425
Omavaraisuusaste (%)	55,2	54,1	53,3

Kallaveden työterveys Oy			
Mittari (1 000 €)	Toteutuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Liikevaihto	1 098	1 132	1 279
Tulostavoite	229	150	346
Investoinnit	4	1	0
Pitkäaikaisen velan määrä	0	0	0
Omavaraisuusaste (%)	84,1	82	85,6

Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr			
Mittari (1 000 €)	Toteutuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Liikevaihto	8	7	7
Tulostavoite			
Investoinnit			
Pitkäaikaisen velan määrä			
Omavaraisuusaste (%)			

1.8.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Pohjois-Savon hyvinvointialueen yhtiöomistukset ovat pääasiassa siirtyneet voimaantulon mukaisina saantoina luovuttaneilta organisaatioilta. Näiden saantojen lisäksi oman toimintansa aikana hyvinvointialue on tehnyt sijoituksia osakeyhtiöihin.

Pääosa hyvinvointialueen omistamista yhtiöistä tuottaa omistajilleen palveluja hankintalain mukaisessa sidosyksikköasemassa. Hyvinvointialueiden toiminnan aloittaminen 1.1.2023

---

vaikutti merkittävästi myös inhouse-yhtiöiden toimintaan. Hyvinvointialueen omistamien yhtiöiden palvelutuotanto sopeutui muutokseen kokonaisuudessaan hyvin, eikä muutos aiheuttanut vakavia poikkeamia palvelutasossa. Palvelutuotantoon vaikuttavien muutosten lisäksi hyvinvointialueiden aloittaminen vaikutti myös omistajaohjauksen toteuttamiseen. Hyvinvointialueella aloittivat uudet toimielimet ja viranhaltijat. Lisäksi yhtiöiden hallitusjäsenet vaihtuivat kevään 2023 yhtiökokousten valintapäätösten mukaisesti.

Hyvinvointialueiden aloittamisen lisäksi konserniyhtiöiden talouteen vaikutti merkittävästi yleinen kustannustason ja korkotason nousu, mikä näkyy esimerkiksi Kiinteistö Oy Mustinlammen lievästi negatiivisena tilikauden tuloksena.

1.8.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernin tulevaa kehitystä leimaa erityisesti julkisen talouden voimakkaasti heikentynyt tilanne ja hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyys. Hyvinvointialue on syksystä 2023 alkaen käynyt kaikkien merkittävien inhouse-yhtiöiden kanssa keskusteluja palveluiden kustannustasosta ja tehostamisen mahdollisuuksista. Säästöjä on haettu sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimilla. Kiristynyt taloustilanne on yhtiöiden omistajien yhteinen haaste, mikä on tiivistänyt yhteistyötä omistajien välillä.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on useita inhouse-yhtiöitä koskevia kirjauksia, joista merkittävimmät ovat seuraavat:

- Rajataan julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa inhouse-yksiköissä sellaisia tukipalveluita, joissa on olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa.
- Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).
- Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.

Mikäli hallitusohjelmakirjaukset toteutuisivat esitetystä muodosta, olisi sillä merkittäviä vaikutuksia hyvinvointialueen tukipalveluiden tuotantoon. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on yli 10 prosentin omistusosuus lähes kaikissa toiminnan kannalta merkittävässä yhtiöissä, mutta 10 prosentin vähimmäisomistusosuusvaatimus aiheuttaisi yhtiöiden verkottumisen vuoksi vakavia vaikutuksia hyvinvointialueen palvelutuotantoon. Esimerkiksi hyvinvointialueelle ICMT-palveluita tuottava Istekki Oy tuottaa palveluita sidosyksikköasemassa myös Sansia Oy:lle, Monetra Oy:lle, Servica Oy:lle, Sakupe Oy:lle ja ISLAB hyvinvointiyhtymälle. Jos 10 prosentin vähimmäisomistusosuutta koskeva kirjaus tulee voimaan, kaikki esimerkinomaiset sidosyksiköt joutuisivat järjestämään ICMT-palvelunsa uudelleen. 10 prosentin vähimmäisomistusosuusvaatimus aiheuttaisi sidosyksikköasemassa toimivien yhtiöiden

---

verkon purkautumisen, minkä vuoksi toimiva kokonaisuus pirstaloituisi. Tämä aiheuttaisi sekä vakavaa toiminnan laadun heikentymistä että merkittävää kustannusten kasvua.

1.8.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seuranta. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialuekonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Hyvinvointialueen konsernivalvonta perustuu aluevaltuustoon päättämiin hallintosääntöön, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin sekä konserniohjeeseen ja aluehallituksen päättämään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeeseen. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus, omistajaohjaus- ja valvontajaosto, hyvinvointialuejohtaja, omistajaohjaus- ja valvontajohtaja sekä hyvinvointialuejohtajan sijainen.

Toimivallan jako aluevaltuuston, aluehallituksen ja omistajaohjaus- ja valvontajaoston välillä on toteutettu hallintosäännön määräyksillä. Tehtävissä on havaittu osittain päällekkäisyyksiä, jotka korjataan seuraavassa hallintosäännön päivityksessä. Hallintosäännön mukaisesti omistajaohjaus- ja valvontajaosto päättää ohjeiden antamisesta hyvinvointialuetta eri yhteisöjen hallintoelimissä edustaville henkilöille. Tilikauden aikana on havaittu tarvetta tiivistää hyvinvointialueen konsernijohtoon ja yhtiöihin nimettyjen hallitusjäsenten yhteistyötä. Tytäryhteisöille on asetettu tavoitteet vuoden 2023 talousarvion yhteydessä, ja niiden toteumaa on seurattu tammi-syyskuun ja koko tilikauden toteuman osalta. Vuoden 2024 aikana toteumaseuranta on tarkoitus toteuttaa neljännesvuosittain.

Hyvinvointialueen konserniohjeen mukaan hyvinvointialuekonsernissa tuki- ja muut yhteiset palvelut järjestetään lähtökohtaisesti keskitetysti. Yhteisten palveluiden järjestämiseen ei ole kohdistettu erityistä valvontaa, eikä poikkeamia ole tullut tietoon. Tiedonkulussa hyvinvointialueen ja tytäryhtiöiden välillä ei ole havaittu poikkeamia.

Hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisesti omistajaohjaus- ja valvontajaosto päättää hyvinvointialueen ehdokkaiden nimeämisestä konserniyhteisöjen ja soveltuvin osin säätiöiden hallituksiin. Hallitusjäsenten nimeämisprosessissa kehittämistarpeeksi on tunnistettu, kuinka prosessissa voidaan paremmin ja dokumentoidusti arvioida hyvinvointialuelain mukaista hallituksen riittävää talouden ja liiketoiminnan asiantuntemusta.

Hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeen ja konserniohjeen mukaisesti vastuu tytäryhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on

---

yhtiön hallituksella. Hyvinvointialueella toteutettiin riskienarvioinnit ohjeistuksen mukaisesti talousarvion 2023 laadinnan yhteydessä ja samalla käytiin läpi myös hyvinvointialueen toiminnan kannalta keskeisimpien sidosyksikköjen riskiarviot. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta keskeisin kehittämistarve on luoda dokumentoituja toimintamalleja, joiden avulla konsernijohto saa riittävän varmuuden yhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta sekä yhteensovittamisesta.

Kokonaisuudessaan konsernivalvonnan järjestäminen on ohjeistusten muodossa toteutettu, mutta ohjeissa on havaittu päivittämistarpeita. Konsernivalvonnan toiminnan osalta selkeää kehittämistarve on prosessien ja toteutuksen dokumentointi.

1.8.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	TOTEUMA 2023 1000€
Toimintatuotot	320 478
Toimintakulut	-1 510 880
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 456
TOIMINTAKATE	-1 188 947
Valtion rahoitus	1 174 804
Rahoitustuotot ja -kulut	-6 469
Korkotuotot	5 020
Muut rahoitustuotot	110
Korkokulut	-11 466
Muut rahoituskulut	-132
VUOSIKATE	-20 612
Poistot ja arvonalentumiset	-40 806
Suunnitelman mukaiset poistot	-40 697
Omistuksen eliminointierot	0
Arvonalentumiset	-109
Satunnaiset erät	0
Satunnaiset tuotot	0
Satunnaiset kulut	0
TILIKAUDEN TULOS	-61 418
Tilinpäätössiirrot	-43
Tilikauden verot	-130
Laskennalliset verot	-115
Vähemmistöosuudet	-406
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-62 113
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023
Toimintatuotot /Toimintakulut, %	21,23
Vuosikate / Poistot %	-50,51
Vuosikate, euroa/asukas	-83,05
Hyvinvointialueen asukasmäärä	248 176

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100*Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 1 000 €
Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	-20 612
Satunnaiset erät	0
Tilikauden verot	-130
Tulorahoituksen korjauserät	-4 239
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-72 176
Rahoitusosuudet investointimenoihin	19
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	8
Toiminnan ja investointien rahavirta	-97 130
Rahoituksen rahavirta	
<i>Antolainauksen muutokset</i>	
Antolainasaamisten lisäykset	-3
Antolainasaamisten vähennykset	364
<i>Lainakannan muutokset</i>	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	73 515
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-27 363
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7
<i>Oman pääoman muutokset</i>	23
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	677
Vaihto-omaisuuden muutos	931
Saamisten muutos	-16 690
Korottomien velkojen muutos	-50 993
Rahoituksen rahavirta	-19 533
Rahavarojen muutos	-116 663
Rahavarat 31.12.	126 335
Rahavarat 1.1.	242 998

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, M€	-97 130
Investointien tulorahoitus, %	-28,57
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,17
Kassan riittävyys, pv	28

Investointien tulorahoitus%
=100*Vuosikate / Investointien omahankintameno
Laskennallinen lainanhoitokate
=(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut+ Laskennalliset lainanlyhennykset)
Kassan riittävyys (pv)
= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kassastamaksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

<u>Tuloslaskelmasta:</u>	<u>Rahoituslaskelmasta:</u>
Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	Investointimenot
Korkokulut	Antolainojen lisäys
Muut rahoituskulut	Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 1000€	2022 1000€		2023 1000€	2022 1000€
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	577 576	545 643	A OMA PÄÄOMA	21 710	83 611
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	62 893	62 893
1. Aineettomat oikeudet	10 004	11 143	III Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	25	25
2. Muut pitkävaikutteiset menot	3 484	423	III Muut omat rahastot	515	450
3. Ennakkomaksut	872	257	IV Edellisten tilik. yli-/alijäämä	20 390	14 402
	14 360	11 823	V Tilikauden yli-/alijäämä	-62 113	5 842
				21 710	83 611
II Aineelliset hyödykkeet			B VÄHEMMISTÖSUUS	6 276	5 868
1. Maa- ja vesialueet	6 346	6 294	C PAKOLLISET VARAUKSET	16 289	19 726
2. Rakennukset	391 497	334 579	2. Muut pakolliset varaukset	16 289	19 726
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 388	7 080		16 289	19 726
4. Koneet ja kalusto	57 531	49 388	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 404	3 710
5. Muut aineelliset hyödykkeet	4 197	3 835	1. Valtion toimeksiannot	702	117
6. Ennakkomaksut ja keskenerä	66 508	102 532	2. Lahjoitusrahastojen pääomat	4 526	3 593
	532 466	503 708	3. Muut toimeksiantojen pääomat	177	0
III Sijoitukset				5 404	3 710
1. Osakkuusyhteisöosuudet	20 847	19 869	E VIERAS PÄÄOMA	761 498	766 217
2. Muut osakkeet ja osuudet	6 687	6 667	I Pitkäaikainen		
3. Muut lainasaamiset	2 181	2 545	2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-		
4. Muut saamiset	1 034	1 032	laitoksilta	493 458	447 083
	30 749	30 112	3. Lainat julkisyhteisöiltä	2 091	2 091
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 559	3 543	4. Laskennalliset verovelat	920	847
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatt	4 559	3 543		496 469	450 020
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	229 042	329 946	II Lyhytaikainen		
I Vaihto-omaisuus			2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-		
1. Aineet ja tarvikkeet	5 494	6 425	laitoksilta	29 402	29 619
	5 494	6 425	5. Saadut ennakot	0	6 999
II Saamiset			6. Ostovelat	86 253	56 574
Pitkäaikaiset saamiset			7. Muut velat	16 006	1 009
1. Lainasaamiset	48	0	8. Siirtovelat	133 326	221 996
2. Muut saamiset	5	5	9. Laskennalliset verovelat	42	0
3. Siirtosaamiset	44	0		265 029	316 197
	97	5			
Lyhytaikaiset saamiset					
1. Myyntisaamiset	44 097	38 170			
2. Lainasaamiset	108	1 103			
3. Muut saamiset	13 649	9 851			
4. Siirtosaamiset	39 263	31 393			
	97 117	80 518			
III Rahoitusarvopaperit	0	6			
	0	6			
IV Rahat ja pankkisaamiset	126 335	242 992			
	126 335	242 992			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	811 178	879 132	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	811 178	879 132
			TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste %			Omavaraisuusaste %	3,45	10,26
= 100 * +(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaeht. varaukset)			Suhteellinen velkaantuneisuus %	50,93	
			Kertynyt yli-/alijäämä 1000€	-41 723	20 244
Suhteellinen velkaantuneisuus %			Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	-168	82
= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot			Lainat, €/asukas	2 115	
			Lainakanta 31.12. 1000€	524 950	479 639
			Lainat ja vastuut 31.12.	799 208	502 897
			Lainat ja vastuut, €/asukas	3 220	
			Konsenrin lainasaamiset 31.12., 1000€	2,18	
			Hyvinvointialueen asukasmäärä	248 176	247 689

1.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimet

1.9.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen tuloksenkäsittelyeriä on -63 143 805,04 euroa alijäämäinen.

Aluehallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 273 311,50 euroa ja rahastojen lisäyksiä 65 260,95 euroa, yhteensä 208 050,55 euroa.
- Edellisten jälkeen tilikauden alijäämäksi jää 62 935 754,49 euroa. Alijäämä esitetään kirjattavaksi taseen yli/alijäämättilille.

1.9.2 Talouden tasapainottamistoimet

Jos hyvinvointialueen taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa esitetään selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi seuraavalla tilikaudella erityisesti silloin, jos vaadittu tasapainotila ei ole tilikaudella toteutunut.

Hyvinvointialue on aloittanut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän uudistamistyön, jonka tavoitteena on saavuttaa 30–50 miljoonan euron pysyvä kustannusvaikutus vuosina 2024–2026. Eri työryhmissä on työstetty vaihtoehtoisia tulevaisuusmalleja, joissa tarkastellaan nykyisiä sotepalveluja, eri asiakasryhmien palvelutarpeita sekä sitä, millaisin palveluin tarpeisiin pystytään tulevaisuudessa vastaamaan. Luonnokset on muodostettu muun muassa nykytoiminnan haasteiden, henkilöstön riittävyden, talouden tilanteen ja väestön muutosennusteiden perusteella.

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu alijäämäiseksi 36,6 miljoonaa euroa. Vuosien 2025–2026 taloussuunnitteluvuodet on laadittu ylijäämäiseksi 119 miljoonaa euroa. Tavoite on, että hyvinvointialue kattaa vuonna 2023 syntyneen alijäämän ja vuoden 2024 talousarviovuoden alijäämän vuosien 2025 ja 2026 ylijäämistä. Hyvinvointialueen talous on suunnitelman mukaan tasapainossa vuoden 2026 lopussa.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Potilas- ja asiakaslähtöisyys

Toimintavuoden aikana tavoitteena on ollut parantaa palveluiden toimintavarmuutta, lisätä integraatiota ja edistää asiakasprosessien osallistavuutta ja asiakaslähtöisyyttä.

Vuoden alun hyvinvointialueen aloittamisen jälkeen palveluiden toimintavarmuudessa oli saatavuuden osalta häiriöitä, mutta vuoden mittaan toimintavarmuus on parantunut. Toisaalta valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilökunnan pula vaikuttaa palvelujen järjestämisen toimintavarmuuteen. Esimerkiksi hoitotakuu ei kaikilta osin toteudu lain edellyttämällä tavalla.

Eri toimialojen yhteistyötä ja toiminnan integraatiota on edistetty muun muassa perustamalla integraatiojohtoryhmä, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että hyvinvointipalveluihin liittyvät resurssit ja tavoitteet ovat jatkossa yhtenä alueellisena kokonaisuutena sen sijaan, että eri hallinnonalat kireässä taloustilanteessa kilpailevat vähenevistä resursseista keskenään. Näin hyvinvointialueen järjestämät ja tuottamat palvelut muodostaisivat asiakkaan näkökulmasta loogisen, selkeän ja toisiaan tukevan kokonaisuuden. Palvelujen toimintavarmuutta ja saavutettavuutta esitetään myös digitaalisia palveluja kehittämällä. Tästä esimerkkinä on esimerkiksi asiakkaan OmaSavo-verkkoasiointipalvelu.

Osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy ovat asiakaslähtöisyyden merkittäviä tavoitteita. Hyvinvointialueelle on laadittu osallisuusohjelma, jolla edistetään asukkaiden ja henkilöstön osallisuutta päätöksenteossa ja palvelujen kehittämisessä. Osallisuusohjelmassa asetetaan hyvinvointialueelle osallistumisen ja osallisuuden edistämisen tavoitteita ja kehittämistoimia. Pohjois-Savon hyvinvointialueen osallisuuslupaus on: ”Yhdenvertaisina yhdessä tehden”. Arvoina ovat vuorovaikutteisuus, rohkeus, avoimuus ja luottamus. Osallisuusohjelman tavoitteet asettuvat toimintalinjoiksi: osallistumisen kanavat ja työvälineet, työntekijöiden osallisuuden edistäminen, osallisuustiedon hyödyntäminen ja vaikuttavuus sekä yhteisöjen toiminta hyvinvointialueella. Ohjelman implementointiin tarvitaan vielä selkeitä rakenteita.

Esimerkkinä osallistamisesta on hyödynnetty, kun palveluja on kehitetty toimintavuoden aikana myös useissa hankerahoitusten turvin tehdyissä kehittämisprojekteissa. Myös asiakasraateja hyödynnetään toimintojen ja palveluiden kehittämisessä, kuten helposti ymmärrettävien potilasohjeiden laatimisessa.

Asiakas- ja potilastytytyväisyyttä seurataan asiakastytytyväisyysmittauksilla ja potilaspalautekyselyillä. Esimerkiksi Kuopion yliopistollisen sairaalan asiakastytytyväisyyttä kuvaava NPS-suosittelemisindeksi vuonna 2023 oli 87, mikä on erinomainen arvo ja ylittää tavoitearvon 80 selvästi.

2.1.2 Palveluiden toimivuus

Tavoitteiden toteutuminen palveluiden toimivuuden osalta on avattu yleisen toimialan antamassa raportoinnissa.

2.1.3 Taloudellisuus ja tehokkuus

Vuosi 2023 oli hyvinvointialueen ensimmäinen talousarviovuosi. Vuoden 2023 muutettu talousarvio laadittiin 103,4 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, mutta toteuma oli 62,9 miljoonaa euroa alijäämäinen. Koska vuosi 2023 oli hyvinvointialueen ensimmäinen tuotannollinen vuosi, talousarvion vertailu vuoteen 2022 ei ole järkevää.

Muutetun talousarvion mukaan sitovat tavoitteet olivat;

- toimintatuotot 248,0 miljoonaa euroa, toteuma 267,1 miljoonaa euroa, ylitys 19,1 miljoonaa euroa
- toimintakulut 1 484,3 miljoonaa euroa, toteuma 1 467,6 miljoonaa euroa, alitus 16,7 miljoonaa euroa
- vuosikate oli -67,2 miljoonaa euroa, toteuma -29,5 miljoonaa euroa, alitus 37,3 miljoonaa euroa

2.1.4 Henkilöstövoimavarojen hallinta

Hyvinvointialueen henkilöstön tilanne vuonna 2023 on tarkemmin kuvattu henkilöstökertomuksessa. Tässä vastataan vuodelle 2023 asetettuihin muihin tavoitteisiin.

Hoito- ja hoivatyön vakituisen henkilöstön sekä sijaistyövoiman saatavuudessa on suuria haasteita kansallisesti ja koko hyvinvointialueen laajuisesti. Aiemmin haasteet ovat kohdentuneet ennemminkin peruspalveluiden (myös yleislääkäreiden osalta) ja ikääntyneiden toimialoille, mutta nyt on havaittavissa, että myös erityispalveluihin sekä pelastuslalle on vaikeaa saada koulutettua työvoimaa. Erityisen suuria haasteita sairaanhoitajien ja lähihoitajien saatavuudessa, ja erityisesti kotihoidon ja tehostetun asumisen palveluihin kaivattaisiin lähihoitajia ja hoiva-avustajia reilusti lisää. Tiettyjen terveydenhuollon laillistettujen ammattihenkilöiden, kuten ensihoitajien, kättilöiden, terveydenhoitajien ja fysioterapeuttien saatavuus on kuitenkin tällä hetkellä suhteellisen hyvä.

Hoitoalan työvoiman saatavuutta heikentää jatkossa erityisesti mittava eläköityminen. Lähihoitajista noin 32,5 prosenttia, sairaanhoitajista noin 24,6 prosenttia ja pelastajista noin 18,6 prosenttia eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana (keva.fi). Myös yliopistollisen sairaalan lakisääteinen velvollisuus tuottaa erityistason erikoissairaanhoidon palveluja ja vastata hoitotakuun velvoitteisiin on yhä haasteellisempaa henkilöstön rekrytointihaasteiden vuoksi. Henkilöstön saatavuuden kannalta oli ikääntyneiden palveluissa tärkeää saada hallituksen linjaus, että toistaiseksi mitoituksena säilyy 0,65.

Henkilöstön saatavuuden heikkenemiseen ovat vaikuttaneet viime vuosien terveydenhoitoalan veto- ja pitovoiman heikkeneminen, suurten ikäluokkien kiihtyvä eläköityminen, terveydenhuollon ammattihenkilöiden alan vaihtaminen, lisääntyneet lakisääteiset virkavapaat (esim. opintovapaat), lisääntyneet sairauspoissaolot sekä työntekijöiden siirtyminen yksityisen palvelutuotannon palvelukseen, esimerkiksi vuokratyövoimayrityksiin. Alan oppilaitokset eivät myöskään ole kyenneet riittävästi vastaamaan työelämän jatkuvasti kasvaviin tarpeisiin, koska opiskelijamäärät on pienentyneet viime vuosina merkittävästi. Yhtenä uutena ulottuvuutena haasteeseen vastaamiseksi käynnistettiin vuoden 2023 aikana koko Itä- ja Keski-Suomen yhteistyöalueen yhteinen kansainvälisen rekrytoinnin hankinta seuraaville viidelle vuodelle. Hankinta on hyvinvointialueella edennyt suunnitelmallisesti, ja koko YTA:n laajuinen kilpailutus toteutui siten, että ensimmäisiä hoiva-alan työntekijöitä rekrytoidaan parhaillaan.

Henkilöstön sitouttaminen lähtee laadukkaasta perehdytysprosessista, mentoroinnista, jatkuvan oppimisen mahdollisuuksista ja uramalleista, joiden kehittäminen aloitettiin vuonna 2023. Lisäksi hyvinvointialueella panostetaan laadukkaaseen valmentavaan ja osallistavaan johtamiseen koko palvelussuhteen elinkaaren huomioiden. Esihenkilöitä kannustetaan myös kehittämään työn ja vapaa-ajan yhteensovittamisen mahdollistavia toimia työyhteisöissä, mikä osaltaan lisää henkilöstön pysyvyyttä. Kehittämisessä ryhdyttiin sitouttamaan työntekijöitä organisaatioon vakinaistamalla määräaikaisessa palvelussuhteessa olevia työntekijöitä ja siten korjaamaan rakenteellista ongelmaa määräaikaisen ja vakituisen henkilöstön määrässä (74 % vakituksessa ja 26 % määräaikaisessa työsuhteessa). Vetovoimaa alettiin edistämään tarjoamalla oppisopimuskoulutus-mahdollisuuksia erityisesti lähihoitajaopiskelijoille, sekä tarjoamalla laillistetuille terveydenhuollon opiskelijoille mahdollisuutta suorittaa syventävän vaiheen harjoittelu työsuhdetta hyödyntäen. Myös kansainvälisille sairaanhoitajaopiskelijoille luodaan harjoittelu- ja työskentelymahdollisuuksia hyvinvointialueella. Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa aloitettiin yhteistyö sairaanhoitajien lääkkeenmääräämisoikeuden kouluttamisesta alueellamme. Pohjois-Savon hyvinvointialueen rekrytointipalvelut organisoituivat vuoden aikana hyvinvointialueen laajuisiksi ja syksyllä myös lääkäreiden ammattiryhmän rekrytoinnit keskittyivät rekrytointiyksikköön.

Hoito- ja hoivatyön henkilöstön rajallinen saatavuus lisäsi vuokratyövoiman käyttöä erityisesti ikääntyneiden palvelutuotannossa. Keskitetyn sijaishallinnan budjetointi- ja seurantamalli uudistettiin vuoden 2023 lopulla, ja järjestämis- ja budjettivastuu siirtyi toimialoille vuoden 2024 alusta alkaen.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen merkittävimpana strategisena toimena käynnistettiin ohjelmallinen työ henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi. Tätä strategista tavoitetta tukemaan henkilöstöhallinnon toimialalla valmisteltiin erityinen HR -ohjelma: henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen vuosille 2023–2025, hyväksyttiin aluehallituksessa 5.6.2023. Henkilöstöstrategian keskeisimpiä kehittämiskohteita vuosina 2023–2025 ovat työhyvinvoinnin säännöllinen arviointi ja mittaaminen, sairauspoissaolojen hallintaan liittyvät

---

toimintamallit, palkitsemisen ja kannustimien huomioiminen osana tuottavuuden kehittämistä, ennakoiva ja palvelutarvelähtöinen henkilöstösuunnittelu, johtamis- ja henkilöstörakenteen säännöllinen arviointi ja kehittäminen sekä valmentavan johtamisen juurruttaminen.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella toteutettiin yhteistyössä NHG:n (Nordic Healthcare Group) kanssa hyvinvointialueen ensimmäinen mittaus työhyvinvoinnista syksyllä 2023. Työhyvinvointia mitattiin tieteelliseen tutkimukseen perustuvalla Quality of Working Life -menetelmällä (QWL-indeksi), jossa on kolme erillistä työhyvinvointiin vaikuttavaa motivaatiotekijää: fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä päämäärät ja luovuus. Hyvinvointialueemme kokonaisindeksi noiden kolmen osa-alueen pohjalta oli 57,9. Valtakunnallinen suositus indeksille on vähintään 60. Hyvinvointialueen työhyvinvointi on indeksin perusteella lähellä valtakunnallista tasoa. Kyselystä nousi koko hyvinvointialueen työhyvinvointia koskevia positiivisia asioita seuraavasti: Työntekijät kokivat, että esihenkilöt luottavat heihin (81 %) ja työntekijöiden oma osaaminen riittää työtehtävien hoitamiseen (91 %). Koko hyvinvointialueen tasolla työntekijät toivat esille, että työyhteisössä on hyvä yhteishenki (74 %) ja että työpaikan ilmapiiri on kannustava ja innostava (53 %). Kyselystä nousi myös koko hyvinvointialuetta koskevia kehittämisen aiheita. Työilmapiirin edistämiseksi tuli esille, että omaan työhön vaikuttamisen mahdollisuuksia ei ole tarpeeksi ja työprosessit eivät ole toimivia ja tehokkaita (noin puolet vastaajista). Noin neljäsosa vastaajista arvioi, ettei hyvinvointialueella ongelmiin puututa nopeasti ja tehokkaasti. Neljäntenä kehittämisen kohteena tuli esille, että työntekijämme kaipaavat esihenkilöltään enemmän kannustamista ja palkitsemista (28 % vastaajista oli tätä mieltä).

Työterveyshuollon kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä koko vuoden ajan. Työterveyshuollon toimintaa arvioitiin ja kehitettiin säännöllisissä yhteistyöpalaverissa. Työterveyshuollon osat alittuivat noin 1,3 miljoonalla eurolla. Tiedolla johtamisen tukemiseksi otettiin hyvinvointialueella käyttöön erillinen Aino Health -raportointijärjestelmä sairauspoissaolojen hillitsemiseksi ja seurannan tehostamiseksi. Raportin perusteella noin 65 prosenttia esihenkilöistä huolehtii Aino Health -järjestelmään toteutetut työhyvinvointikeskustelut määrääjässä. Vastaavasti 35 prosenttia esihenkilöistä ei reagoi tehtäviin ajoissa, joten sairauspoissaolojen hallinnassa on esihenkilötyössä paljon kehitettävää ja siten säästöpotentiaalia. Työkykyjohtamisessa saavutettiin arviolta noin 8 miljoonan euron vuosittainen säästö.

Henkilöstöetuuksina työntekijöillä oli käytettävissään esimerkiksi ePassilla työkykyä ylläpitävää rahallista tukea, joka oli maksimissaan ollut 150 euroa vuoden 2023 aikana. Tämän lisäksi työntekijöillä oli mahdollisuus pitää vuoden 2023 aikana kaksi tyky-iltapäivää sekä jokaisella työntekijällä omaa työkykyä ylläpitävää ”Iloa työhön”-aikaa kahden tunnin ajan, joka vastasi noin 50 euron ePassille kohdentamista. Henkilöstön kehittämisessä tavoitteena oli, että jokainen hyvinvointialueen työntekijä suorittaisi vähintään kolme täydennyskoulutuspäivää kalenterivuodessa ammattitaidon ylläpitämiseksi, ja toteutuma oli 2,6 päivää kutakin työntekijää kohti. Tässä esihenkilötyön roolin vahvistaminen tulevaisuudessa on keskeistä. Henkilöstön osaamista tuki vahvasti henkilöstön kehittämissyksikkö.

Koulutussuunnitelman aineisto kerättiin ennakoivasti, ja se sisälsi muun muassa vastuuhenkilöiden kyselyaineiston, tiedossa olevat toimialojen koulutussuunnitelmat, ja tiedossa olevat hyvinvointialueen linjaukset esimerkiksi johtamisvalmennusten teemasta. Henkilöstön edustajat osallistuivat henkilöstösuunnitelman ja täydennyskoulutussuunnitelman kommentointiin. Koulutusmuotona suositettiin webinaareja ja verkkokoulutuksia, joten koulutukseen voitiin osallistua Teamsin kautta.

2.1.5 Kehittämistoiminta

Tavoitteiden toteutuminen kehittämistoiminnan osalta on avattu toimialan antamassa raportoinnissa kohdassa Strategia ja kehittäminen.

2.1.6 Tutkimus ja opetus

Tavoitteiden toteutuminen kehittämistoiminnan osalta on avattu toimialan antamassa raportoinnissa kohdassa Strategia ja kehittäminen.

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1.1. Konsernihallinto

Hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Hyvinvointialuejohtaja vastaa konserniohjauksen täytäntöönpanosta.

Toimielinorganisaatio

Toimielinorganisaation osalta aluevaltuusto ja aluehallitus aloittivat työskentelyn vuonna 2022. Muilta osin muut toimielimet aloittivat työskentelyn täysimääräisesti vuoden 2023 alusta. Toimielinorganisaatio käsittää aluevaltuuston ja aluehallituksen lisäksi lautakunnat (4), lautakunnan alaiset jaostot (3), jaostot (3), tarkastuslautakunnan ja muut vaikuttamistoimielimet. Toimielinten kokousten, iltakoulujen ja muiden tapahtumien määrä on suurempi kuin on suunniteltu, joten niihin ei ole osattu varautua talousarviovaiheessa. Lisäksi yksilöasioita käsittelevät lautakunnan alaiset jaostot on perustettu vuoden vaihteessa. Nämä myös lisäsivät kustannuksia. Toimielinorganisaation laajuuteen ja kokousten määrään nähden, toiminta on ollut sujuvaa ja toimivaa, myös toimielinten välillä.

Strategiset hankkeet käynnistyivät lokakuussa. Yhtenä teemana olivat sähköinen asiointi ja toimielinorganisaation kehittäminen. Osana strategista hanketta hankittiin luottamushenkilöiden sähköinen asiointikanava, jonka varsinainen käyttöönotto tapahtuu alkuvuoden 2024 aikana. Lisäksi tehtiin kysely aluehallitukselle, sen työskentelyn arvioimiseksi ja kehittämiseksi.

Viestintä ja markkinointi

Viestintä- ja markkinointiyksikön yksi tärkeimmistä tavoitteista hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuonna oli tehdä uutta hyvinvointialuetta alueen asukkaille tutuksi ja tarjota pohjoissavolaisille asianmukaista ja saavutettavaa tietoa eri sote- ja pelastusalan palveluista. Vuosi lähtikin käyntiin mittavalla viestintäkampanjalla, jonka osana muun muassa jokaiseen pohjoissavolaiseen kotitalouteen lähetettiin hyvinvointialueesta kertova julkinen tiedote, julkaistiin mainoksia alueen lehdissä ja tehtiin kattavaa some-kampanjointia. Yksikkö loi myös perustan yhtenäiselle ja toimivalle brändille, jonka tueksi kehitettiin selkeä brändikirja ja valmisteltiin henkilöstön käyttöön graafinen ohjeisto. Viestintäyksikkö kehitti myös lukuisia mallipohjia yksiköiden käyttöön ja tuki eri palvelualueita graafisessa suunnittelussa ja mainonnassa esimerkiksi virtaviivaistamalla ja yhtenäistämällä yksiköiden lehti-ilmoittelua alueen paikallislehdissä.

Median kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä koko vuoden ajan. Mediatiedotteita lähetettiin yhteensä 103 ja vastattiin noin 200:aan median haastattelu- tai tietopyyntöön. Hyvinvointialueen tiedotteet tavoittivat eri julkaisujen kautta yli 106 miljoonaa lukijaa. Myös valokuvaus- ja videopalvelut työskentelivät aktiivisesti – vuoden aikana muun muassa tehtiin 34 omaa videotuotantoa ja perustettiin uusi mediapankki, jonne lisättiin yli tuhat valokuvaa.

Sosiaalinen media on yksi hyvinvointialueen kansalaisviestinnän ja markkinoinnin tärkeimmistä kanavista. Viestintäyksikkö hallinnoi kuutta hyvinvointialueen keskeistä some-kanavaa, joiden seuraajamäärä nousi noin 18–280 seuraajasta vuoden alussa melkein 28 000 seuraajaan vuoden loppuun mennessä. Vuoden aikana tehtiin 1 412 some-postausta ja vastattiin some-kanavien kautta noin 350 alueen asukkaan kysymykseen ja huoleen. Tämän lisäksi useat eri yksiköt hallinnoivat omia some-kanaviaan, joissa viestintäyksikkö on aina tarvittaessa tukena. Organisaation työntekijät innostuivat some-lähettilästoiminnasta, ja vuoden aikana toteutettiin yhteensä 23 some-lähettiläsviikkoa.

Henkilöstöviestintään panostettiin koko vuoden ajan. Tammikuun alussa lähetettiin muun muassa hyvinvointialuejohtajan tervehdys kirjeellä jokaisen työntekijän kotiin, ja koko vuoden ajan on lähetetty kaikille hyvinvointialueen työntekijöille kahden viikon välein sähköinen uutiskirje. Uutiskirje on myös selvästi kiinnostanut henkilöstöä, sillä sen on aina lukenut keskimäärin 6000 vastaanottajaa. Pulssi-intraa kehitettiin koko vuoden ajan, luomalla eri asiallisille ja kokonaisuuksille uusia sivustoja. Vuoden aikana intranetin yhteydessä otettiin käyttöön erilliset työyksikkösivut, joiden kautta tiimit ja yksiköt voivat esitellä toimintaansa organisaation sisäisesti ja tehdä poikkihallinnollista yhteistyötä. Viestintäyksikkö myös kouluttaa ja koordinoi aktiivisesti noin 200 intra-päivittäjän verkostoa.

Hyvinvointialueen pshyvinvointialue.fi-verkkosivujen palvelu- ja muiden sisältöjen tuottaminen ja päivittäminen jatkuivat intensiivisesti koko vuoden ajan. Viestintäyksikkö hallinnoi sekä verkkosivujen alustaa, että yli 900:ää asiointikanavaa ja noin 170:ää palvelua palvelutietovaranto-alustalla, jonka kautta suurin osa verkkosivujen sisällöistä päivitetään. Vuoden aikana pshyvinvointialue.fi-sivustolla käytiin noin 1 228 000 kertaa ja sivuilla tehtiin melkein

140 000 hakua. Verkkosivut ovat hyvinvointialueen keskeisin viestinnän kanava, ja niiden kehittämistä jatketaan vuonna 2024. Viestintäyksikkö myös koordinoi kuntien viestintäverkostoa, jota hyödynnettiin aktiiviseen vuorovaikutukseen kuntien kanssa ja joka kokoontui vuoden 2023 aikana yhteensä kolme kertaa.

Omistajaohjaus ja sisäinen valvonta

Palvelualueen toimintaan kuuluvat hyvinvointialueen omistajaohjaus, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinointi sekä palveluyksikkökohtainen sote-palvelutuotannon valvonta. Ensimmäisen toimintavuoden keskeisimmät asiat olivat henkilöstön rekrytoinnit ja toiminnan käynnistäminen. Talousarviossa ei varauduttu valvontatarkastajien henkilöstökustannuksiin lainkaan, mistä syystä alkuperäinen talousarvio ylittyi 0,524 miljoonalla eurolla. Muutetussa talousarviossa puuttuvat määrärahat huomioitiin ja toteuma alitti muutetun talousarvion 30 000 eurolla.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA11Konsernihallinto 1000 €	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	0	0	138	138	0
Toimintakulut	-3 455	-4 713	-5 009	-296	6,3
Toimintakate	-3 455	-4 713	-4 871	-158	3,4

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Konsernihallinto	36	30,98	26,22	8	0,00

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

2.2.1.2. Hallintopalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Hallintopalvelut järjestävät hyvinvointialueen asianhallinta- ja arkistopalvelut, lainopilliset ja tietosuojapalvelut, kiinteistöhallinnon palvelut sekä hankinta- ja tukipalvelut, joihin sisältyvät hankinnat, ruokahuolto, laitoshuolto, välinehuolto, logistiikka ja lähettipalvelut.

Toiminta

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti hyvin.

Hallintopalvelujen toimialan tärkein tehtävä on hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana ollut ottaa haltuun ja yhteensovittaa vastuullaan olevien palvelujen toteuttaminen. Lakisääteisten veloitteiden lisäksi tällä on myötävaikutettu hyvinvointialueen tutkimus-, hoito-, hoiva- ja pelastus –palvelujen tuotantoon.

Kaikkien hallintopalvelujen palvelualueiden organisoituminen toteutui vuoden 2023 aikana, vaikka palvelujen käynnistymisen jälkeen on tunnistettu myös muutostarpeita. Muutostarpeisiin vastataan hallitusti toimintaa kehittämällä sekä strategisilla hankkeilla.

Sote-uudistuksen kansallisten tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja	Hyvinvointi- ja terveyseroja pyritään kaventamaan osana palveluketjua tukemalla palvelutuotannon prosesseja.
Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveysterveystoimet kaikille suomalaisille	Hallintopalvelujen toteuttaminen on toimintavuoden aikana tukenut hyvinvointialueen palvelutuotannon toteuttamista edellytetyllä tavalla tasapuolisesti
Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla	Palveluissa on siirrytty monelta osin sähköisiin palveluihin ja yhdenmukaistettu palvelutarjontaa hyvinvointialueen eri toimijoille.
Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti	Ammattitaitoisen henkilökunnan saanti on haaste myös hallintopalveluissa. Asiantuntijaorganisaatio on suunnitellusti pyritty pitämään maltillisena, minkä vuoksi jokaisen työpanos on tärkeä ja sen puuttuminen näkyy heti palveluissa.
Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin	Haasteisiin vastataan tehokkailla ja mahdollisimman paljon sähköisillä palveluilla.
Hillitä kustannusten kasvua	Kustannusten kasvua pyritään hillitsemään prosesseja tehostamalla ja sähköisiä palveluja lisäämällä.

Yleishallinto

Hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana toiminnassa korostui asianhallinnan ja kirjaamon merkitys yleishallinnon keskeisenä toimintona ja toimijana. Haasteeksi muodostui luoda ja jalkauttaa ison organisaation yhteisiä toimintatapoja, ohjeita ja käytäntöjä sekä varmistaa tietojen oikeellisuus. Asianhallintajärjestelmä (D10) saatiin otettua käyttöön koko organisaatiossa hallinnollista työtä tekevien osalta. Käyttöönottoon sisältyi paljon erilaisten toimintojen kehitystyötä sekä laajaa koulutusta henkilöstölle. Kirjaamon ja asianhallinnan toiminta ruuhkautui kuluneen vuoden aikana ajoittain pahasti, mikä aiheutti viivettä hallinnollisiin prosesseihin, määräaikaisten noudattamiseen ja asioiden käsittelyyn. Strategiset hankkeet käynnistyivät lokakuussa, mutta asianhallinnan ja kirjaamon ruuhkautumisen vuoksi, sähköisen asioinnin ja sähköisen arkiston kehittämistä ei ole pystytty edistämään aikataulussa.

Oikeudelliset palvelut

Oikeudelliset palvelut käsittävät lainopilliset sekä tietosuojaan liittyvät palvelut. Niiden toiminta on käynnistynyt vuoden alusta sovitusti, ja se on ollut suunnitelmallista. Oikeudellisissa palveluissa työskentelee neljä lakimiestä, tietosuojavastaava ja kaksi tietosuoja-asiantuntijaa.

Kiinteistöhallinto

Kiinteistöhallinnon toiminta keskittyi ensimmäisen toimintavuoden aikana suuren toimitilojen määrän haltuunottoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Keskeistä oli turvata ja varmistaa mahdollisimman hyvin turvalliset, terveelliset ja tarkoituksenmukaiset toimitilat asiakkaille ja henkilökunnalle. Ensimmäisenä toimintavuonna otettiin haltuun myös useita kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyneitä rakennushankkeita sekä aloitettiin hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2023 toteuttaminen. Toimintaympäristön laajuus sekä useat samanaikaisesti käynnissä olevat rakennushankkeet sitoivat suunniteltua enemmän resursseja, mikä aiheutti tehtävien priorisointia ja osittain viiveitä toiminnassa. Toimitiloihin liittyviä sähköisiä palvelupyyntöjä tuli vuoden aikana yhteensä noin 7 700 eli keskimäärin yli 600 palvelupyyntöä kuukaudessa. Sisäilmaan liittyviä ilmoituksia tuli yhteensä noin 200. Palvelutoimialoilta tulleista toimitilojen muutos- tai lisäystarpeista toteutettiin vain palvelutuotannon toiminnan kannalta välttämättömät ja kriittisimmät, ja niistä suurimmat olivat kustannuksiltaan merkittäviä. Vuoden aikana oli haasteita uuden toimitilojen vuokrausjärjestelmän käyttöönotossa useiden eri järjestelmien integraatioiden vuoksi, mikä aiheutti muun muassa ulkoisten vuokralaskutusten osalta loppuvuoteen saakka.

Strategisia hankkeita edistettiin suunnitellusti syksystä lähtien esimerkiksi kiinteistöselvitysten muodossa. Vuoden 2024 tavoitteena on edistää kiinteistö- ja toimitilastrategian laadintaa.

Hankinta- ja tukipalvelut

Hankinta- ja tukipalvelujen toiminta on operatiivisen palvelun ohella ensimmäisen toimintavuoden aikana ollut laajaa erilaisten toimintakulttuurien haltuunottoa. Tärkein tehtävä on ollut mahdollistaa ja tukea hyvinvointialueen kaikkien toimialojen toimintaa ja aloittaa hyvinkin erilaisten toimintaprosessien yhdenmukaistaminen. Tätä varten käytössä olevat lähötiedot eivät ole olleet yhteismitallisia ja lopullisia, mikä on tuonut haasteita ja aiheuttanut paljon erilaista selvitystyötä. Ohjeistusten tekeminen ja prosessien kuvaaminen on helpottanut palvelujen yhdenmukaistamisessa yhteistyötä asiakkaiden ja myös sidosyksiköiden kanssa. Strategiset hankkeet on saatu suunnitelmallisesti käyntiin, ja niiden avulla tavoitellaan merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia hyötyjä hyvinvointialueelle.

Toiminnan painopistealueet

Tavoite tai toimenpide	Toteuma 31.12.	Toteuttaa hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Painopistealue hallintopalveluissa on yhtenäisen toimintatavan muodostaminen joka toimintaan. Erityinen paino kohdistuu hyvinvointialueelle siirtyviin sopimuksiin ja sopimushallintaprosessien yhtenäistämiseen sekä siirtyvien sopimusten pohjalta hankintasuunnitelman laatimiseen. Valtaosasta siirtyviä sopimuksia aiheutuu palvelun kilpailutamistarpeita, joissa tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon alueen pienyritysten ja pk-yritysten mahdollisuudet osallistua kilpailutukseen.	Yhtenäinen toimintatapa on saatu jalkautettua kaikille hallintopalveluiden palvelualueille. Siirtyneet sopimukset on viety sopimushallintajärjestelmään ja kilpailutettavista sopimuksista on muodostettu hankintakalenteria muiden hankintatarpeiden ohessa. Pienyritysten ja pk-yritysten mahdollisuutta osallistua kilpailutuksiin on pyritty varmistamaan hankintaohjeilla ja hankintojen strategisilla linjauksilla.	Kyllä

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

Talous

Toteuma alittuu hallintopalveluissa muutetun talousarvion osalta 4,9 prosenttia.

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
1TA12Hallintopalvelut 1000 €					
Toimintatuotot	5 857	5 422	6 650	1 228	22,6
Valmistus omaan käyttöön	1 352	1 497	1 221	-276	-18,4
Toimintakulut	-95 860	-102 580	-98 808	3 772	-3,7
Toimintakate	-88 651	-95 661	-90 937	4 724	-4,9

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Hallintopalvelut	86	80,95	67,43	16	5,06

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

Henkilöstön sairauspoissaolot ovat hyvinvointialueen keskiarvoa vähäisemmät. Henkilöstön vaihtuvuus noudattelee hyvinvointialueen yleistä vaihtuvuutta.

2.2.1.3. Henkilöstöpalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Henkilöstöpalvelut järjestävät keskitettyjä henkilöstöasioiden tukipalveluja seuraavasti: rekrytointipalvelut, henkilöstön kehittämis- ja koulutuspalvelut, palvelussuhdeasiat, työhyvinvointipalvelut, työsuojelupalvelut ja keskitetyn sijaishallinnan sekä sihteerityön palvelut. Keskitetyissä rekrytointi- ja henkilöstön kehittämispalveluissa toimeenpannaan muun muassa yhdenmukaiset rekrytointin periaatteet, markkinointiviestintä, rekrytointiasioiden valmistelu, kelpoisuusvaatimukset sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.

Vuonna 2023 henkilöstöhallinnossa työskenteli 46 henkilöä, henkilöstöjohtaja ja 5 päällikköä asiantuntijoiden lisäksi. Henkilöstöpalvelujen toimialalla järjestetyissä keskitetyissä palveluissa työskenteli 821 henkilöä, 1 palvelujohtaja ja 3 palvelupäällikköä. Keskitetyt palvelut sisälsivät ammattiryhminä osastonsihteerit, tekstinkäsittelijät, hallinnon sihteerit, keskitetyn palvelun hallinnon (23 htv) sekä varahenkilöstön. Keskitetyn hoitotyön hallinnon ohjaamana toimialoille kohdentui 1 800–1900 sijaisen työpanos keskitetystä hoitotyön sijaishallinnasta.

Toiminta

Hyvinvointialueelle siirtyi luovuttajaorganisaatioista rakenteellinen haaste vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön määrässä. Liikkeenluovutuksen yhteydessä ilmeni, että vain 74 prosenttia henkilöstöstä toimii vakituisessa työsuhteessa ja jopa 26 prosenttia määräaikaisissa työsuhteissa. Rakenteellista ongelmaa ryhdyttiin syksyllä 2023 korjaamaan vaihteittain tarkastelemalla kunnista ja kuntayhtymistä siirtyneitä ketjuttuneita työsuhteita. Vakituisen henkilöstön suhteellisen pienen osuuden vuoksi hyvinvointialueen toimialoilla oli runsaasti täyttämättömiä tehtäviä, mikä heijastui tuotantoon lisääntyneenä tilapäisen työvoiman ja vuokratyövoiman tarpeena. Lisäksi kuntien vuoden 2023 talousarviovalmisteluun arvioima sijaismäärärahan tarve osoittautui riittämättömäksi. Äkillisiin ja pitkäaikaisiin sijaisuuksiin käytävissä oleva henkilöstöresurssi oli erityisesti hyvinvointialueen viheralueilla riittämätöntä, ja syksyllä 2023 ryhdyttiin suunnittelemaan varahenkilöstömallin laajentamista kaikille alueille. Kunnista siirtyneiden yli 30 henkilöstövuokraussopimuksen sopimusvelvoitteet siirtyivät keskitettyyn sijaishallintaan, mutta vastaavasti määrärahaksi siirtyi vain 0,7 miljoonaa euroa, kun todellinen toteutuma oli noin 7 miljoonaa euroa.

Hoito- ja hoivatyön henkilöstön rajallinen saatavuus on lisännyt vuokratyövoiman käyttöä erityisesti ikääntyneiden palvelutuotannossa. Ikääntyneiden palvelutuotannossa vakituisen henkilöstön määrä oli vuonna 2023 vain 60 prosenttia (muu osa sijaistyövoimaa, tilapäistä työvoimaa ja vuokratyövoimaa). Vuoden 2023 lopulla käynnistettiin sijaishallinnan budjetointi- ja seurantamallin uudistaminen, ja pitkäaikaisten sijaisten budjetti ja järjestämisvastuu siirtyivät palvelutuotannon toimialoille 1.1.2024 alkaen.

Työterveyshuollon ostot toteutuivat noin 1,3 miljoonaa euroa pienempänä vuodelle 2023. Vuoden 2023 aikana käynnistettiin erityinen ja säännöllinen kumppanuusyhteistyö Järviseedun työterveys oy:n kanssa hyvinvointialueen tuottavuusohjelman mukaiseen toimeenpanoon ja sairauspoissaolojen hallintaan.

Henkilöstöhallinnon palveluissa on valtakunnallisesti vertailtuna hyvin pienet resurssit. Resurssien niukkuudesta huolimatta vuonna 2023 on pystytty toimimaan tehokkaasti ja organisaatio on rakennettu kokonaan alusta: palvelusuhdeyksikkö, työhyvinvointiyksikkö, työsuojeluyksikkö, rekrytointiyksikkö, henkilöstön kehittämissyksikkö sekä sijaishallinta. Myös palkanmaksuprosessi Monetra Oy:n kanssa on toiminut pääosin hyvin. Samoin työterveyshuolto on toiminut ilman poikkeamia. Historiallinen ja historiallisen suuri uudistus on kuitenkin näkynyt kuormittavuutena henkilöstöhallinnossa ja tilanteen korjaamiseksi vuoden 2023 lopulla on ryhdytty suunnittelemaan niin sanottua kumppanuusmallitoimintaa, jossa toimialojen tueksi nimetään henkilöstöhallinnolliset vastuuhenkilöt. Kyseessä on kustannusneutraali rakennemuutos, joilla resursseja kyettäisiin sisäisesti vahvistamaan. Ensimmäisen toimintavuoden aikana henkilöstöjohtaja ja päälliköt sekä palvelujohtaja toteuttivat kaikkiin henkilöstöhallinnon yksiköihin johdon katselmukset, joissa pääasiallisina teemoina olivat työhyvinvointi, työtyytyväisyys sekä ensimmäisen toimintavuoden aikana havaitut poikkeamat ja kehittämistarpeet.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

	Alkuperäinen talousarvio 31.12.	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
1TA13Henkilöstöpalvelut 1000 €					
Toimintatuotot	5 876	3 500	3 531	31	0,9
Toimintakulut	-110 800	-141 140	-138 864	2 276	-1,6
Toimintakate	-104 924	-137 640	-135 333	2 307	-1,7

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Henkilöstöpalvelut	857	788,07	637,99	23	8,33

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

2.2.1.4. Talouspalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Taloushallinnon palvelut tuottavat hyvinvointialueen taloushallinnon ja talouden johtamisen tuen palvelut kaikissa talouden osa-alueissa. Taloushallinnon peruspalvelut tuottaa Monetra Pohjois-Savo Oy.

Toiminta

Talouspalveluiden toiminnan painopiste kaikissa palveluyksiköissä (laskutus, talouspalvelut, rahoitus ja controller-palvelut) oli kertomusvuonna hyvinvointialueen talouden prosessien käynnistäminen ja vakiinnuttaminen yhteistyössä muun organisaation ja

---

yhteistyökumppanien kanssa. Tämä koski sekä talouden päivittäisprosesseja että talouden raportointia, ennustamista ja taloussuunnittelun prosessien ja toimintatapojen kehittämistä. Talouden tietojärjestelmien käytettävyyttä pyrittiin parantamaan ja varmistamaan järjestelmien toimintavarmuus.

Talospalveluiden henkilöstön määrä on pieni verrattuna muihin hyvinvointialueisiin.

Asiakasmaksujen laskutuksessa oli viiveitä vuoden 2023 aikana. Laskutuksen tilanne oli samankaltainen monilla hyvinvointialueilla. Varsinkin alkuvuonna laskutusta viivästytti tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja tiedonsiirron puutteet sekä henkilöstövajaus. Loppuvuotta kohti tilanne parani, ja vuodelle 2023 kuuluvat asiakasmaksupäätökset ja myyntilaskutukset saatiin tehtyä tilinpäätökseen mennessä, vaikkakin viiveellä. Vähäinen määrä vuodelle 2023 kuuluvia laskutuksia jäi tehtäväksi vuoden 2024 aikana. Vuonna 2023 myyntilaskujen määrä oli 701 269. Vuoden 2024 laskutus on edennyt merkittävästi paremmin kuin vuoden 2023 alkupuolella. Laskutuksen riskinä vuonna 2024 on, että Saga asiakastietojärjestelmän käyttöönotossa ei ole otettu laskutusta riittävästi huomioon.

Talouden peruspalvelujen tuottajan Monetra Pohjois-Savon kanssa yhteistyö on ollut toiminnan kehittämistä kumppanuusmallin mukaisesti. Kertomusvuonna on tehty kehittämissiivtyä myös muun muassa työmenetelmien parantamiseksi ja ICT-ohjelmien kehittämiseksi. Monetra Pohjois-Savo Oy:lle on annettu hoidettavaksi perintään liittyvät prosessit.

Rahoitusyksikkö huolehtii muun muassa hyvinvointialueen pitkäaikaisten lainojen kilpailutuksista, maksuvalmiudesta ja lainojen korkosuojausten valmistelusta aluehallituksen antamien ohjeiden mukaan.

Rahoitusyksikön alaisuuteen kuuluu sosiaalirahoitus, joka sisältää lastensuojelun ja työikäisten keskitettyä varojen käsittelyä, sosiaalisen luototuksen käsittelyä sekä kuntouttavan työtoiminnan ja kotoutumislain mukaisten korvausten hakemista. Lisäksi valmistellaan lastensuojelun perinnän päätöksiä ja tehdään täydentävän toimeentulotuen päätöksiä. Täydentävän toimeentulotuen käsittelyssä on pysytty lainmukaisissa käsittelyajoissa. Vuonna 2023 tehtiin 3 198 täydentävän toimeentulotuen päätöstä. Hyvinvointialueella on hoidossa 996 lasten itsenäistymisvaratiliä ja 444 asiakkaiden välitystilejä. Sosiaalisen luototuksen myöntäminen on laajentunut käyttöön koko hyvinvointialueelle.

Talospalvelut ovat tiiviisti mukana ostolaskujen prosesseissa ja niiden kehittämisessä sekä varmistamassa kirjanpidon oikeellisuutta. Hyvinvointialueella ostolaskujen käsittelyajat ovat nopeutuneet ja laskuprosessit ovat selkeytyneet. Loppuvuonna ostolaskujen käsittelyssä on aloitettu automatiikan kehittäminen ja on nähtävissä helpotusta isojen laskumassojen tarkistuksessa ja kierrossa. Automatiikan rakentaminen etenee suunnitelman mukaan. Laskuista 35 prosenttia menee automaattisesti tiliöitynä tarkistajille. Vuonna 2023 ostolaskuja oli 177 607.

Talouden ennustamiseen liittyvää raportoinnin kehittämistä on tehty toimintavuoden aikana ja pyritty varmistamaan tiedon oikeellisuus ja luotettavuus. Controller-palvelut tuotettiin

---

toimialoille kumppanuusmallin mukaisesti, ja painopiste on varmistaa, että yksikkö pystyy tuottamaan hyvinvointialueen tarpeita vastaavaa raportointia talouden johtamisen tueksi. Yksikkö on vastannut muun muassa talousarvion prosessista, ennustamisesta ja talouden seurannasta yhteistyössä toimialojen kanssa. Kustannuslaskennan ja taloushallinnon järjestelmän uusimisen suunnittelu aloitettiin.

Syyskuussa 2023 arvioitiin vuodenlopun pankkitilien saldoksi 120 miljoonaa euroa. Toteuma oli 114 miljoonaa euroa, joten maksuvalmiuden suunnittelu onnistui varsin hyvin.

Talouden ennustaminen toimialojen ja controllereiden yhteistyönä oli kesän 2023 jälkeen varsin hyvä. Esimerkiksi heinäkuun 2023 taloustietojen pohjalta tehdyssä ennusteessa oli toimintamenoja 1481,7 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksen toteuma oli 1467,6 miljoonaa euroa, joten ennuste toteutui 99 prosentin tarkkuudella. Syyskuun taloustietojen pohjalta tehdyn ennusteen mukaan oli menoja 1473,2 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksen toteuma oli 1467,6 miljoonaa euroa, joten ennuste toteutui 99,6 prosentin tarkkuudella.

Tilinpäätöksen 2023 laadinta ei tuonut merkittäviä yllätyksiä taloudelliseen tilanteeseen.

Raportointitiimin tehtävänä on ollut tukea hyvinvointialueen tietojohtamista. Vuonna 2023 toiminta keskittyi potilas-, talous- ja laskutustietojen käytön mahdollistamiseen hyvinvointialueella sekä yleisesti hyvinvointialuetasoisien raportoinnin ja mittaroinnin käynnistämiseen. Käynnistämistyössä käännettiin useita kymmeniä raportteja uuteen organisaatioon ja tehtiin lukuisia tilastointiin ja seurantaan liittyviä määrittelyjä. Lisäksi toteutettiin omana työnä raportteja ja lakisääteisiä tietopoimintoja THL:lle, Valtiokonttorille ja Findatalle. Vuoden aikana tiimissä aloitettiin myös Itä-Suomen yliopiston tuella tutkimustoiminnan edistäminen datan näkökulmasta kartoittamalla mahdollisia sisältöjä ja parantamalla tutkijoiden neuvontaa.

Hyvinvointialueen tiedolla johtamisen kehittämistyö oli keskitetty Tiedolla johtamisen -järjestelmät projektiin, jossa työskenneltiin raportointitiimin lisäksi Istekissä ja asiantuntijayhteistyössä. Projektissa luotiin järjestämislain mukaiset vähimmäistietosisällöt Virta-hankkeen etenemisen mukaisesti ja avoimen datan raportit. Lisäksi otettiin käyttöön uusi Pohteen ja Pirhan kanssa kehitetty tietoallasratkaisu sekä integroitiin useita tietolähteitä uuteen tietoaal- taaseen. Vanhoista tietovarastoista yksi erikoissairaanhoidon ja yksi perusterveydenhuollon ratkaisu käännettiin hyvinvointialueen käyttöön.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
1TA14Talouspalvelut 1000 €					
Toimintatuotot	1 129	1 002	1 192	190	19,0
Toimintakulut	-15 679	-28 142	-29 154	-1 012	3,6
Toimintakate	-14 550	-27 140	-27 962	-822	3,0

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Talouspalvelut	123	102,73	85,65	11	7,55

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

2.2.1.5. Strategia ja kehittäminen

Toimintaympäristön kuvaus

Strategia ja kehittäminen -toimiala tuottaa keskitetysti seuraavat palvelut tukemaan hyvinvointialueen strategia- ja konsernipalveluita ja palvelutuotannon toimialoja: asiantuntijapalvelut, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä osallisuuden palvelut, tieto- ja laitehallinnon palvelut, kehittämisen tukipalvelut, koulutuspalvelut, hankehallinnon palvelut sekä tutkimus- ja innovaatiopalvelut.

Toimialan talouden pääpaino on palveluostoissa, joiden osuus toimintakuluista on noin 70 prosenttia. Suurin osa toimintakuluista kohdistuu tieto- ja laitehallintoon.

Toiminta

Hallinto ja hankehallinto

Toimialaa johdettiin sijaisjärjestelyin tammikuun puolivälistä alkaen. Muutoin toimialan hallittu käynnistäminen ja hallinnon prosessit on saatu käyntiin asianmukaisesti. Hallintoon kuuluvan hankevoimalan työ on toteutunut suunnitellusti. Hyvinvointialueen vuoden 2022 tilinpäätöksen laati hankevoimala. Kestävää hyvinvointia Pohjois-Savoon- hankkeen käynnistyminen ja vireillä olevien Tulevaisuuden sote-keskus- hankkeen ja tulevaisuuden kotona asumista tukevien menetelmien kehittämistyö on saatu käyntiin hyvinvointialueelle toimintojen siirron onnistuessa suunnitellusti. Hankevoimalassa on hallinnoitavana 30 miljoonaa euroa valtionavustuksia, 30 miljoonaa euroa ICT-muutosrahoituksia ja 18 miljoonaa euroa hyvinvointialueen toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen saatua valtionavustusta. Uusia hankehakuja tehtiin 6 miljoonalla eurolla vuosille 2024–2026. Toimialan hallintoon on varattu omarahoitusosuutta, mitä tarvitaan osaan haetuista hankkeista koko hankeajalle. Päätökset rahoituksesta tehdään vuosittain talousarvion vahvistuttua.

Strategia- ja kehittäminen -toimialan toimintaa sopeutettiin vuoden 2023 aikana merkittävästi talousarviossa suunniteltuun nähden. Kehittämisen-, koulutus-, tutkimus- ja asiantuntijatoimintoihin oli valmistelun aikana vuonna 2022 suunniteltu merkittävästi laajemmat asiantuntijaresursoinnit. Nämä arvioitiin kriittisesti vuoden 2023 aikana ja valtaosin ne päädyttiin toteuttamaan huomattavasti vähemmällä resursseilla ja muilla tavoilla kuin alun perin oli suunniteltu. Tästä kertoo myös toimialan henkilöstökulujen toteuma, joka jää merkittävästi alle vuoden 2023 talousarviossa suunnittelun.

Asiantuntijayksikkö

Palvelualue tuottaa hyvinvointialueella asiantuntijapalveluita: SOTE-valmiuskeskus, Asiantuntijajohtajat, Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta, Asiakas- ja potilasturvallisuus sekä tiedolla johtaminen, vaikuttavuus, menetelmärarviointi ja, asiakasymmärrys. Yksikön toiminta on jatkanut muutoutumistaan vuoden 2023 aikana. Asiakaskokemusjaoston hallintosääntön mukaiset tehtävät omalta osaltaan laajensivat alkuvaiheessa yksikköön suunniteltujen toimintojen kokonaisuutta, muun muassa koontiraportit hallitukselle valvonnasta ja toiminnasta sekä asiakasmaksujen oikaisuvaatimukset.

Omavalvonnan tukemisen ja tiedolla johtamisen vastuita on selkeytetty ja niiden prosesseihin panostettu. Tiedolla johtamisen kokonaisselvitys tehtiin yhdessä UNA Oy:n kanssa. Palvelutuotannon kanssa on määritetty yhdessä tietotarpeita ja niihin vastaamisen mahdollisuuksia automaation avulla on kehitetty. Osaltaan tähän vaikuttavat hajallaan olevat resurssit ja hajautettu toiminta. Tätä havaintoa tukee myös UNA Oy:n asiantuntijaselvitys. Omavalvonnan rakenteet hakevat hyvinvointialueella vielä paikkaansa. Palveluntuotanto vastaa omavalvonnan toteutumisesta, mutta sen ohjaaminen ja rakenteet eivät ole vielä löytäneet paikkaansa. Asiantuntijayksikköön suunnitellaan hanketta, jossa omavalvonnan rakenteita selkeytetään ja yksiköitä tuetaan.

Laatukokonaisuutta ja laatu politiikkaa edistetään verkostossa, joka koostuu useasta eri toimijasta. Asiakaspalautteiden kerääminen DigiFinlandin tuella on käynnistynyt. Lisäksi hyvinvointialueen henkilöstöpalautteen kerääminen on aloitettu. Asiakas- ja potilasturvallisuuden edistämiseksi on koottu koko hyvinvointialueen kattava verkosto ja tehty kilpailutus uudesta vaaratapahtumailmoitusten järjestelmästä.

Asiantuntijajohtajat

Sosiaalijohtaja on osaltaan vastannut hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisen monialaisesta asiantuntemuksesta järjestämislain mukaisesti. Sosiaalijohtaja on toiminut sosiaalihuollon hallinnollisena johtavana viranhaltijana hallintosääntöön kirjatun mukaisesti. Sosiaalijohtajan tehtävät asemoituvat osin hyvinvointialueelle, mutta sosiaalijohtaja toimii myös yhteistyöalueella ja kansallisesti Pohjois-Savon yliopistollisen hyvinvointialueen roolin vuoksi. Sosiaalijohtaja toimii tiiviissä yhteistyössä muiden asiantuntijajohtajien, toimialajohtajien ja palvelutuotannon johdon kesken. Sosiaalijohtajan työ kohdentuu sisällöllisesti perhe- ja vammaispalveluihin, yleisiin- ja erityisiin palveluihin sekä ikääntyneiden palveluihin. Tehtävissä ovat painottuneet vuoden 2023 aikana ohjaus, arviointi ja valvontatehtävät.

Johtajaylihoitaja on osaltaan vastannut hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisen monialaisesta asiantuntemuksesta edistään laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä järjestämislain mukaisesti. Johtajaylihoitaja on toiminut hoitotyön asiantuntijajohtajana hallintosääntöön kirjatun mukaisesti.

HYTE & osallisuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja osallisuus -palvelualueen toiminta vuodelta 2023 on kuvattu omassa kappaleessaan.

Tieto- ja laitehallinto

Palvelualueen toiminta vakiintui vuoden 2023 aikana hyvinvointialueen valmisteluvaiheessa tehtyjen suunnitelmien mukaiseksi. Syksyllä 2021 aloitettu ICT-muutoshanke jatkui suunnitelmien mukaisesti vuonna 2023, ja muutosrahoitusta jäi vuodelle 2024 jäljelle noin 1,7 miljoonaa euroa. Muutoshankkeessa jatketaan luovuttajaorganisaatioiden ympäristöjen yliheittoja hyvinvointialueelle aina syksyyn 2024 asti ja keskitytään muun muassa tiedolla johtamisen ja arkistointipalvelujen kehittämiseen sekä jatkokehitetään asianhallintaa, sähköisiä asiointipalveluja ja viestintäratkaisuja.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella kilpailutettiin osana digitaalisten palvelujen kehittämisen strategista ohjelmaa alueellinen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän hankinta yhteistyössä Keski-Suomen ja Pirkanmaan hyvinvointialueiden kanssa. Käyttöönottoprojekti käynnistyi elokuussa 2023. Digitaalisten palvelujen kehittämisen strategisen ohjelman mukaisesti valmisteltiin hyvinvointialueen potilastietojärjestelmän kilpailutusta yhteistyössä Istekki Oy:n ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Yhteinen potilastietojärjestelmä on Pohjois-Savon hyvinvointialueelle keskeinen strateginen tavoite, joka mahdollistaa osaltaan toimivan ja tehokkaan sekä asukkaille tasa-arvoisen sote-palvelutuotannon Pohjois-Savossa.

Vuonna 2023 käynnistynyt keskitetty laitehallintapalvelu on vakiinnuttanut roolinsa hyvinvointialueella. Laitehallintapalvelu vastaa laitepankin hallinnasta, laiteinvestointisuunnittelun fasilitoinnista, lääkinnällisten laitteiden regulaatiovelvoitteiden ohjeistamisesta ja laitteiden elinkaaren hallinnasta. Hyvinvointialueelle suunniteltu laitepalvelu käynnistettiin vasta vuoden 2023 jälkipuoliskolla muun muassa keskitettyjen laitesopimusten kilpailuttamisessa ilmenneiden haasteiden takia. Laitepalvelun käynnistymisen viivästymisen vuoksi myös palveluysikön talouden toteutuma vuonna 2023 jäi 8,2 miljoonaa euroa alle budjetin ja oli noin 50 prosenttia suunnitellusta.

Kehittäminen

Kehittämispalveluiden vuodenvaihteen 2022–2023 yli jatkuneiden toimintojen jatkuvuus saatiin varmistettua ja vuoden mittaan kehitettyä palvelualueen toimintaa sisäistä osaamista hyödyntäen hyvin ja toimivaksi. Vuonna 2023 tuettiin palvelutoiminnan kehittämistoimia lean-osaamisverkoston hyödyntämisen ja suoran ohjaustuen muodossa. Valmentavan johtamisen toteutus oli osana lean-toimintoja ja koostui useasta eri kokonaisuudesta, joihin kuuluivat muun muassa johtamisen käsikirja, esihenkilö perehtyminen ja esihenkilötyöpöytä, esihenkilön kykykartta-kyselyt, valmentavat koulutukset, esihenkilökahvilat, esihenkilö kuntasalit eli coaching ja työyhteisövalmennukset.

Lakisääteinen tiedonhallinnan kokonaisuus valmistui, kun tiedonhallintamallin kokonaisuus osana kokonaisarkkitehtuuria hyväksyttiin aluehallituksessa 14.12.2023. Kehittämisen hallinnan kokonaisuus on rakennettu ja monin osin jo käytössä. Tehtävät ja palvelut -kartta sekä prosessikartta hyväksyttiin ja toimintajärjestelmän arviointi- ja sertifiointimenettelyllä (ISO 9001:2015) varmistettiin, että ne täyttävät organisaation sisäiset ja ulkoiset laatuvaatimukset. Toimintajärjestelmän, tiedonhallintamallin, kokonaisarkkitehtuurin, kehittämisen hallinnan ja ohjehallinnan hallintaratkaisut ARC ja IMS otettiin käyttöön tammikuussa.

Vuonna 2023 laadittiin digitaalisten palvelujen kehittämisen strateginen ohjelma, jatkettiin Tulevaisuuden sotekeskus -hankkeen kohteiden ja digitaalisten hoitopolkujen kehitystä sekä suunniteltiin Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRP) toteutuskohteita.

Koulutus

Koulutuksen palvelualue aloitti uutena toiminta-alueena vuoden 2023 alussa. Palvelualue muodostui seuraavista toimintayksiköistä: Kliinisen koulutuksen keskus, Mikrokirurgiakeskus, Koulutuksen koordinaatioyksikkö, Monialaisen oppimisen keskus, Yleislääketieteen koulutuskeskus ja Kirjastopalvelut. Palvelualueen toimintaa ohjasi hyvinvointialueen TKKI-strateginen ohjelma, jonka kaksi keskeistä toimenpidettä kohdistuivat jatkuvaan oppimiseen sekä koulutuksen ja harjoittelupaikkojen laatuun sekä määrään. Mikrokirurgiakeskuksella järjestettiin uusissa tiloissa monipuolisesti lääketieteen eri alojen koulutuksia opiskelijoille ja ammattilaisille. Opiskelijoilla ja ammattilaisilla oli myös mahdollisuus käydä harjoittelemassa kirurgisia taitoja itsenäisesti. Kliinisen koulutuksen keskus järjesti elvytys-, taitopaja-, simulaatio- ja perehdytyskoulutuksia koko Pohjois-Savon hyvinvointialueen henkilöstölle. Kliinisen koulutuksen keskus toimii yhtenä viidestä ERC-kurssikeskuksesta Suomessa, joka siellä kouluttaa henkilöstöä aikuisten ja lasten elvytyksiin eurooppalaisen koulutussuosituksen mukaan. Pohjois-Savon hyvinvointialueella harjoitteli useita tuhansia sosiaali-, terveys- ja pelastusalan opiskelijoita. Opiskelijoiden laadukas oppimis- ja ohjausprosessi kuvattiin ja pyrittiin tarjoamaan sen mukaisesti laadukkaat opiskelijapalvelut. Opiskelijatoimintaa kehitettiin monipuolisesti ja järjestettiin erilaisia opiskelija- ja opetustapatumia, kuten opiskelijoiden perehdytystä ja opiskelija cafeita. Koulutuksen palvelualue huolehti keskitetysti koulutuskorvausten anomisesta, niiden käytöstä ja käytön raportoinnista.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminta

Palvelualueen toiminta on käynnistynyt pääosin suunnitellusti, mutta erityisesti perustettujen tutkimuskeskusten osalta vielä osin vajain resurssein.

Tieteellisen tutkimuksen tukipalvelut (Tiedepalvelukeskus)

Lakisääteisten prosessien kannalta keskeisen Tiedepalvelukeskuksen toiminta on käynnistynyt hyvinvointialueen valmistelussa laadittujen suunnitelmien mukaisesti, ja lakisääteiset tehtävät sekä niihin liittyvät prosessit on kyetty järjestämään asianmukaisesti. Tiedepalvelukeskuksen uudistaminen on toteutettu suunnitelman mukaisesti ja siihen liittyvät rekrytoinnit on saatu tehtyä.

Tutkimuskeskukset

Kliinisen tutkimuksen keskuksen, Hoitotieteen sekä sosiaali- ja terveysjohtamisen tutkimuskeskuksen, Sosiaalipalvelujen tutkimuskeskuksen ja Hyvinvointipalvelujen tutkimuskeskuksen toiminta on käynnistynyt. Kesäkuussa 2023 tutkimuskeskusten käynnistymistä päätettiin edistää sopimalla Itä-Suomen kanssa perustettavien yhteisprofessuurien (1–2 kpl/keskus) käynnistämisestä ja syksyn aikana rekrytoinnit saatiin käyntiin. Kliinisiä lääketutkimuksia tekevien tutkimushoitajien ja tutkijalääkäreiden rekrytointien taloustilanteen epävarmuudesta johtuva siirtyminen heikentää uusien kokeellisten lääkehoitojen saatavuutta sekä hidastaa kliinisten lääketutkimusten määrän kasvua Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Tätä olemme pyrkineet minimoimaan järjestämällä kansallisesti laajamittaisen tutkimushoitajien koulutuksen, joka toteutettiin toisella vuosineljänneksellä. Tutkimus- ja innovaatiotoimintaan liittyvä strateginen ohjelma valmistui toisen vuosineljänneksen aikana. Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan liittyvää osuutta YTA-sopimuksesta on valmisteltu aktiivisesti, mutta lopullinen hyväksyntä venyy vuodelle 2024.

Esimerkkejä muusta toiminnasta

Itä-Suomen Biopankin vakiintunut toiminta on jatkunut suunnitelman mukaisesti, mutta taloustilanne on ollut haastava ja toimintaa on sen vuoksi jouduttu sopeuttamaan ja omistajaorganisaatiot ovat joutuneet kattamaan kuluja hieman suunniteltua enemmän. **Itäisen syöpäkeskuksen (FICAN East)** toiminta on jatkunut suunnitelman mukaisesti.

Hoitotieteen sekä sosiaali- ja terveysjohtamisen tutkimus

Hoitotieteen sekä sosiaali- ja terveysjohtamisen tutkimuskeskuksen toiminta on ensimmäisenä varsinaisena toimintavuonna 2023 ollut aktiivista. Toiminnan tarkoituksena on hoitotieteen sekä sosiaali- ja terveysjohtamisen tutkimusedellytysten luonti ja tutkimustiedon hyödyntäminen kliinisessä työssä, johtamisessa sekä päätöksenteossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA15Stategia ja kehittäminen 1000 €	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.1.2	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	27 933	28 311	35 382	7 071	25,0
Valmistus omaan käyttöön	234	234	134	-100	-42,7
Toimintakulut	-109 150	-104 859	-96 103	8 756	-8,4
Toimintakate	-80 983	-76 314	-60 587	15 727	-20,6

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto- työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Strategia- ja kehittäminen	202	177,42	149,19	5	9,57

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

2.2.1.6. Perhe- ja vammaispalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala on järjestäjän palvelutoimiala, joka yhteensovittaa ja ohjaa hyvinvointialueella perhe- ja vammaispalveluita sekä vastaa perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Toimialaan kuuluvat perhepalveluiden palvelualue ja vammaispalveluiden palvelualue.

Toiminta

Perhepalveluiden palvelutuotannossa keskityttiin asiakkaiden palveluiden jatkuvuuden varmistamiseen ja uuden organisaation rakentamiseen. Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana varmistettiin asiakkuuksien siirtymistä uuteen asiakasrekisteriin ja käytiin läpi henkilöstön sijoittumista palvelutuotannossa. Työskentely kuudella eri asiakas- ja potilastietojärjestelmällä tuotti haastetta asiakasprosessien hallintaan ja johtamisessa tarvittavan tiedon muodostamiseen.

Perhepalveluiden palvelutuotannossa näkyivät työntekijöiden rekrytointihaasteet erityisesti perhesosiaalityön ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden virkoihin ja opiskeluhuollon psykologitehtäviin. Henkilöstövajeiden vuoksi lakisääteisten tehtävien hoidossa, muun muassa saapuneiden ilmoitusten käsittelyssä ja palvelutarpeen arvioinnissa, ylitetiin lakisääteisiä käsittelyaikoja ja asiakassuunnitelmien ajantasaisuudessa syntyi poikkeamia. Psykologivajetta on paikattu ostopalveluilla esimerkiksi psykologisten tutkimusten osalta.

Vuoden 2023 aikana perhesosiaalityön asiakkaana oli 0–17-vuotiaista lapsista 3 655, lastensuojelun asiakkaana alle 18-vuotiaista 2 657 lasta ja huostassa 654 lasta.

Perhekeskuspalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat ensimmäisen toimintavuoden aikana kohtuullisen hyvin siihen nähden, että perhekeskuspalvelujen esihenkilörakenne saatiin valmiiksi vasta elo-syyskuussa. Perhekeskuspalveluja ohjaavista toimintasuunnitelmista valmistui Perhekeskus- suunnitelma ja alueellinen Neuvolapalvelujen suunnitelma. Jokaisesta palvelusta on työstetty myös omavalvontasuunnitelmat. Palvelukohtaiset kehittämistyöryhmät käynnistyivät loppu vuodesta 2023, ja niiden ansiosta toimintatapoja ja -malleja on alueellisesti päästy yhdenmukaistamaan.

Perhekeskuspalveluissa on toteutettu verkosto- ja monialaista työskentelyä perhekeskusalueilla, ja opiskeluhuollon osalta myös alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä on käynnistynyt. Perhekeskuksen verkostomaista toimintaa on alueilla vahvistettu tekemällä tiivistä yhteistyötä lastensuojelun, järjestötoimijoiden, seurakunnan ja lapsiperheiden kanssa työskentelevien tahojen kanssa eri tasoilla, myös erikoissairaanhoidossa ja vammaispalveluissa. Käytössä on ollut monialainen, ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen vaiheeseen kehitetty Yhdessä aika -palvelumuoto sekä muut monialaiset ketterät toimintamallit. Sähköinen perhekeskus on avattu yhteistyössä hanketyön kanssa, jolla vahvistetaan ja

---

täydennetään perhekeskuspalveluja. Lapsiperheiden yleistä neuvontaa mallinnettiin hanke-työnä osassa alueita, ja palvelu laajeni kaikille alueille vuoden vaihteessa. Sähköisessä perhekeskuksessa on runsaasti lapsiperheille suunnattua materiaalia, ja yleisessä neuvonnassa autetaan perheitä ja nuoria löytämään oikeaan perhekeskuksen palveluun, mutta myös järjestöjen tarjoaman toiminnan piiriin.

Lastensuojelussa toimintakäytänteiden yhtenäistäminen oli aktiivista; yhteisiä työprosesseja on tunnistettu ja pyritty edistämään toiminnan harmonisaatiota. Tämä työskentely jatkuu edelleen sekä sosiaalityön että ympärivuorokautisten palveluiden osalta. Henkilöstön saatavuus parantui loppuvuoden aikana, mutta resurssivaje aiheutti haasteita lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen toteutumisessa (35 lasta/sosiaalityöntekijä) sekä palvelutoiminnan sisällön lainmukaisuudessa. Ympärivuorokautisten palveluiden osalta keväällä 2023 avatun Taskukellon uuden osaston käyttöä pystyttiin lisäämään asteittain henkilöstön saatavuuden parantuessa; toistaiseksi yksikkö on toiminnassa 7+6 asiakaspaikalla. Lisäksi ympärivuorokautisissa palveluissa Kinnulan lastensuojelulaitoksessa tilapäisesti yksi asiakaspaikka ei ollut käytettävissä kesä-syyskuun välisenä aikana kiinteistön korjaustoimien takia. Perhehoidon tuki -yksikön toiminnan osalta ei vuonna 2023 päästy vielä täysimääräiseen, tarvetta vastaavaan koulutus- tai toimintakapasiteettiin, mikä heikensi perhehoitajaresursseja. Perhehoidon palkkiomaksatus siirtyi henkilökohtaisen avun, omaishoidon ja perhehoidon HOP-keskukseen vuoden 2023 alusta, mikä sujuvoitti maksatusprosessia ja mahdollistaa perhehoitajille sähköisen asiointiväylän.

Vammaispalveluiden ensimmäinen toimintavuosi hyvinvointialueena on ollut toisaalta hyvin haastava mutta myös antoisa. Alkuvuonna keskeistä oli luoda ja selkeyttää vammaispalvelujen organisaatorakenne sekä toimintayksiköiden, palveluyksiköiden ja palvelualueen kokouskäytännöt ja johtamisen rakenteet. Tilannetta hankaloitti lähiesihenkilöiden rekrytoinnin viivästyminen siten, että viimeiset esihenkilöt aloittivat vasta kesäkuussa. Myös palveluihin liittyviä käytäntöjä ja toimintatapoja on luotu ja yhtenäistetty. Erilaisia arjen toimintaan liittyviä ohjeita on yhtenäistetty, mukaan lukien lääkehoitosuunnitelmat ja omavalvontasuunnitelmat, jotka on päivitetty. Yhtenäiset toimintaohjeet ovat olleet käytössä omaishoidontukeen, perhehoitoon ja kuljetuspalveluihin. Hyvinvointialue-tasoinen asumisen tiimi (Sas-työryhmä) ja omaishoidontuen/perhehoidon tiimi toimivat soveltamisohjeiden yhtenäisen tulkinna ja yhdenmukaisen päätöksenteon tukena. Toimimme edelleen useaa asiakas- ja potilastietojärjestelmää käyttäen ennen kuin saamme yhteisen Saga-asiakastietojärjestelmän käyttöön, joten tiedolla johtamisen osalta ei ole edistytty vuonna 2023.

Vammaispalveluiden asiakkaiden toimintakyvyn yhdenmukainen arviointi RAI-toimintakyvyn arviointimenetelmää käyttäen on ollut strateginen tavoite, joka on toteutunut lähes kaikissa asumisyksiköissä sekä osassa päivätoimintayksiköitä. Vammaispalvelukeskusten palvelutarpeen arvioinnissa RAI-järjestelmän käyttöönoton valmistelua tehtiin, mutta arviointimenetelmän käyttöönotto siirtyi vuodelle 2024. Palvelutarpeen arviot ovat toteutuneet pääsääntöisesti lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa. Strategisena tavoitteena

asumisen painopisteen keventäminen edellyttää kevyempien palvelujen rakenteiden luomista. Vuonna 2023 laituskuntoutuksessa olevien noin kymmenen henkilön siirtymistä asumispalveluihin on valmisteltu toimintakertomusvuonna. Asumispalveluiden kilpailutusprosessi on käynnistynyt syksyn 2023 aikana. Sansian toteuttama kuljetusten kilpailutus on yhdenmukaistanut vammaispalvelulain mukaisten matkojen järjestelyn lokakuusta alkaen.

Sote-uudistuksen kansallisten tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja	Universaalit palvelut, esimerkiksi neuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto, tavoittavat hyvin palvelun piiriin kuluvat lapset, ja palvelua tuotetaan lähipalveluna. Valmistuneissa suunnitelmassa tieto on muodostettu hyvinvointialueen tasoisesti, ja toiminnan kehittämisessä huomioidaan esille nostetut huolet.
Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille	Palveluiden myöntämisperusteiden ja toimintakäytänteiden harmonisaatio on käynnistynyt ja jatkuu. Palveluvalikkoa on pyritty yhdenmukaistamaan. Oman palvelutuotannon vajeita on korvattu ostopalveluilla.
Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla	Saatavuuteen ja palvelujen viiveisiin liittyvät haasteet johtuvat pääsääntöisesti henkilöstövajeista. Sähköisten palveluiden käyttöönotto on käynnistynyt.
Turvata ammattitaistaisen työvoiman saanti	Tavoite ei ole kaikilta osin täyttynyt. Vaikeasti rekrytoitavien henkilöstöryhmien, kuten sosiaalityöntekijöiden ja psykologien, rekrytointia on kehitetty sekä edistetty pito- ja vetoa. Lisäksi palkkoja on harmonisoitu. Rekrytointihaasteissa on hyödynnetty vammaispalveluissa oppisopimuskoulutusta sekä soveltuvan työn pankkia.
Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukaan tuomiin haasteisiin	Hyvinvointialue kykenee vastaamaan paremmin vähentyneen syntyvyyden tuomiin muutoksiin palvelurakenteessa ja palveluissa. Hyvinvointialuetasoisesti organisoituneena kyetään kehittämään paremmin erityispalveluita vastaamaan alueella esiintyvään tarpeeseen.
Hillitä kustannusten kasvua	Kustannusten kasvun hillinnässä päästään etenemään toiminnan vakautuessa ja toimintamallien muuttuessa pitkällä aikajänteellä.

Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoite tai toimenpide	Toteuma	Toteuttaa hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
<p>Palveluiden painopisteen siirtäminen ennaltaehkäisevään ja avopainotteisempaan palvelurakenteeseen kehittämällä ammattihenkilöiden työnjakoa, erityistason konsultaatioita ja digitalisaatiota hyödyntäviä uusia toimintamalleja sekä investoimalla muutosta tukeviin rakenteisiin. Tavoitteen mukaiseen palvelurakenteeseen menee 3–5 vuotta.</p>	<p>Perhekeskuspalveluissa on käynnistetty toimintokohtaiset kehittämistyöryhmät, joissa on ryhdytty yhdenmukaistamaan toimintakäytäntöjä ja laatimaan toimintaohjeita (IMS). Omavaltasuunnitelmia on työstetty. Perheiden terveyspalveluissa hoitopolkuja on työstetty yhteistyössä erikoissairaanhoidon ja sote-keskuksen lääkäripalvelujen kanssa. OIMAn käyttöönotto edisti digitalisaatiota hyödyntäviä toimintamalleja.</p>	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintamme perusta</p> <p>Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluja</p> <p>Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä.</p> <p>Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita.</p>
<p>Vaalijalan erityishuollon monimuotoisten palveluiden yhteensovittaminen osaksi hyvinvointialueen vammaispalveluiden kokonaisuuteen.</p>	<p>Vaalijalasta siirtyneet 14 toimintayksikköä ovat osa hyvinvointialueen organisaatiota. Yksiköiden laatutyötä on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä muun muassa osana auditointiprosessia. Vammaispalvelujen osaamiskeskus on vahvistanut asiantuntijuutta, mutta toimintamallien kehittäminen jatkuu. Tahdosta riippumattoman hoidon osalta</p>	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintamme perusta</p> <p>Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluja</p> <p>Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä.</p> <p>Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita.</p>

	yhteistyömalleja luodaan osana YTA-sopimusta.	
<p>Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistävän varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta tarjoavan monialaisen palveluverkoston, perhekeskuksen, verkostomaisen toimintamallin levittäminen hyvinvointialueella yhteensovittamalla lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalvelujen, sivistyspalvelujen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä järjestöjen ja seurakuntien toiminta perheitä hyödyttäväksi toimivaksi kokonaisuudeksi.</p>	<p>Perhekeskustoimintasuunnitelma on tuotettu vuosille 2023–2025. Perhekeskustoimintamalli on varmistettu. Alueellinen perhekeskusverkostotoiminta on käynnistynyt ja monialainen Yhdessä aika -palvelumuoto on toteutunut perhekeskusalueilla. Tiivistä yhteistyötä on tehty kuntien, järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Yhteistyösopimus on laadittu neuvolan, sosiaalipalvelujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Sähköinen perhekeskus on avattu 4.12.2023.</p> <p>Asiakasohjausta sekä lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluja kehitetään yhdessä RRP -hankkeen kanssa.</p>	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintamme perusta</p> <p>Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluja</p> <p>Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastamaan asukkaidemme tarpeita.</p>
<p>Opiskeluhuollon monialaisen yhteistyön rakenteiden luominen yhdessä hyvinvointialueen kuntien ja eri koulutuksen järjestäjien kanssa sekä toimivien käytäntöjen tunnistaminen ja soveltaminen rajapintayhteistyössä. Opiskeluhuollon palveluiden organisoiminen osana hyvinvointialueen palvelukokonaisuutta.</p>	<p>Alueellinen opiskelu- ja huollon yhteistyöryhmän sekä alatyöryhmien toiminta on käynnistynyt, kokoukset on pidetty 8.6.2023 sekä 20.9.2023.</p>	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintamme perusta</p> <p>Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluja</p>

	Alueellinen opiskelu- huollon suunnitelman työstäminen on käyn- nistynyt yhteistyössä koulutuksen järjestä- jien kanssa.	Yhteensovitamme eri- laiset palvelut vastaa- maan asukkaidemme tarpeita.
Systeemisen lastensuojelun työtteen ja toi- mintamallin juurruttaminen hyvinvointialueen lastensuojelun työryhmiin.	Systeeminen lasten- suojelun toimintamalli toimii vakiintuneesti kolmessa alueelli- sessa työryhmässä ja toiminta neljännessä työryhmässä käynnis- tyy vuoden 2024 alusta.	Vahvistamme ennalta- ehkäiseviä ja perusta- son palveluita. Hyvinvoinnin ja ter- veyden edistäminen on toimintamme pe- rusta. Työmme on laadu- kasta ja asiakasläh- töistä. Yhteensovitamme eri- laiset palvelut vastaa- maan asukkaidemme tarpeita.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun ta- lousarvioon

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.1.2	Poikkeama	Poikkeama %
1TA20Perhe- ja vammaispalvelut 1000 €					
Toimintatuotot	9 608	9 733	12 033	2 300	23,6
Toimintakulut	-157 359	-208 997	-218 808	-9 811	4,7
Toimintakate	-147 751	-199 264	-206 775	-7 511	3,8

Perhe- ja vammaispalveluiden alkuperäinen talousarvio oli tehty ylätasolla, ja se perustuu suurimman luovuttajaorganisaation taloudenvolyymiin. Palveluiden järjestämistavat poikkeivat merkittävästi luovuttajaorganisaatioiden välillä, millä on ollut vaikutusta toimialan toimintakuluihin.

Perhepalvelujen toteuma oli 101 prosenttia, 96 455 302 euroa ja ylitys muutostalousarvioon 661 909 euroa.

Perhepalveluiden toimintatuottojen kertymä 3 000 470 euroa oli 1 499 471 euroa muutostalousarviota parempi, myyntituotoissa 252 709 euroa ja maksutuotoissa 1 238 538 euroa arvioitua suurempi. Maksu- ja myyntituottojen laskutuksen käynnistyminen viivästyi syksyllä, ja kertymän arviointi lastensuojelun sijaishuollon hoidonkorvauksissa oli viivästyksen vuoksi

---

haastavaa. Lisäksi hoidonkorvausten perinnän yhtenäisten toimintamallien toimeenpano saatiin käyntiin vasta syksyllä 2023.

Perhepalveluiden toimintakulut 99 450 920 euroa ylittivät muutostalousarvion 2 161 380 eurolla. Ylityksiä muodostui henkilöstökuluissa 1 236 247 euroa (38 467 115 euroa) sekä palvelujen ostoissa 872 997 euroa (58 503 570 euroa) sekä avustuksissa kotitalouksille 48 150 euroa (1 349 749 euroa). Palveluiden ostojen ylitys muodostuu mm. lastensuojelun palveluostoista. Helmi- joulukuun välillä kodin ulkopuolisiin sijoituksiin liittyvien palveluiden piirissä olevien lasten määrä kasvoi noin 13 prosenttia, ja näistä lapsista lastensuojelun laitoshuollon piirissä olevien asiakkaiden osuus oli noin 15 prosenttia. Henkilöstökulujen ylityksestä kohdentui perhekeskuspalveluihin 1 034 739,21 euroa, mitä selittävät perhekeskuspalveluihin ohjautuneet lääkäreiden henkilöstökulut sekä järjestelyvaraeräkulujen aliarviointi.

Vammaispalvelujen toteuma oli 107 prosenttia, 110 217 036 euroa, ylitys muutostalousarvioon 6 747 275 euroa.

Vammaispalveluiden toimintatuottojen kertymä 9 031 868 euroa oli 799 868 euroa muutostalousarviota parempi. Myyntituotoissa toteuma oli 392 231 euroa ja muissa toimintatuotoissa 569 826 euroa arvioitua suurempi. Maksutuotot alittuivat 60.100 eurolla muutostalousarvioon verrattuna. Myyntituottojen määrää lisäsi vuokratuottojen oikea kohdistuminen loppuvuonna. Muissa toimintatuotoissa vakuutusyhtiöiden korvaukset tulivat pääosin vasta tilinpäätöksen yhteydessä, eikä tuottojen määrää kyetty arvioimaan ensimmäisenä toimintavuonna etukäteen.

Vammaispalveluiden toimintakulut 119 248 904 euroa ylittivät muutostalousarvion 7 540 980 eurolla. Ylityksiä muodostui palvelujen ostoissa 6 574 154 euroa (73 595 132 euroa) sekä avustuksissa kotitalouksille 819 777 euroa (17 454 037 euroa). Henkilöstökulut ylittivät vammaisten asumispalveluissa ja henkilökohtaisen avun sekä omais- ja perhehoidon keskuksessa, mutta erityisesti rekrytointivaikeuksien vuoksi alittuneet vammaispalvelukusten henkilöstökulut vähensivät ylitystä. Palveluiden ostojen ylitys aiheutuu erityisesti siitä, että ostopalvelujen kulut tulivat kirjanpitoon yhden kuukauden viiveellä eikä todellista määrärahatarvetta kyetty huomioimaan muutostalousarvion valmistelussa. Myös erityishuoltona järjestettävän lasten loma-ajan toiminnan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kulut saatiin toteumaan vasta loppuvuoden aikana. Vammaisille annettavien avustusten määrä ylittyi, ja niistä merkittävimmät olivat kuljetuspalvelut ja henkilökohtainen apu.

2.2.1.7. Yleiset palvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Yleisten palveluiden toimiala koostuu peruspalveluiden palvelualueesta ja erityispalveluiden palvelualueesta, joka sisältää Kuopion yliopistollisen sairaalan sekä muualle Pohjois-Savon hyvinvointialueelle tuotettavat erikoissairaanhoidon palvelut. Kuopion yliopistollinen sairaala jakaantuu palveluyksikköinä viiteen: ydinyksiköt, operatiivinen keskus, lääkinnällisten palveluiden keskus, mielenterveys ja hyvinvointi sekä akuutti. Ne tarjoavat eritasoista erikoissairaanhoidoa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä yliopistollisena sairaalana vaativaa erikoissairaanhoidoa myös koko yhteistyöalueelle ja jossain määrin myös valtakunnallisesti (esimerkiksi Kansallinen Neurokeskus). Peruspalvelut jakaantuvat palveluyksiköihin, jotka ovat sote-keskukset (sisältäen suun terveydenhuollon palvelut), työikäisten sosiaalipalvelut ja osastopalvelut.

Toiminta

Yleisten palveluiden toimialan keskeisin tehtävä vuoden 2023 aikana oli varmistaa mahdollisimman häiriötön toiminnan siirtyminen hyvinvointialueelle, ja siihen liittyvä toiminnan uudelleen organisointi turvaten hyvinvointialueen asukkaiden palvelut.

Peruspalveluiden organisoituminen ja johtamisjärjestelmän yhtenäistäminen saatiin pääosin valmiiksi kevään 2023 aikana, mutta suun terveydenhuollon hallinnollista rakennetta jouduttiin arvioimaan uudelleen ja muuttamaan loppuvuodesta. Erityispalveluiden uudelleen organisoituminen hallintosäätöä paremmin vastaavaksi saatiin päätökseen loppuvuonna 2023. Toimiala osallistui aktiivisesti palvelustrategiatyöhön, tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman valmisteluun sekä terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden koulutukseen yhteistyössä Savon ammattipiston, Savonian ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Oppilaitosten opetus on muuttunut yhä vahvemmin työssäoppimiseksi.

Peruspalveluiden toimintavuoden keskeisiä toiminnallisia kokonaisuuksia oli toimintakulttuurin yhtenäistämisen aloittaminen hyvinvointialuetasoisesti. Hoitotakuu kiristyi perusterveydenhuollon vastaanottopalveluissa osassa tapauksista (sairastuminen, vamma, pitkäaikais sairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esilletulo, toimintakyvyn alentuminen) 14 vuorokautteen 1.9.2023 alkaen. Sotekeskusten palveluilla yleisesti tuettiin ja edistettiin eri-ikäisten ja eri väestöryhmien hyvinvointia, järjestämällä riittävät peruspalvelut ja, hoitamalla ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti, niin fyysisiä kuin psyykkisiä sairauksia. Suun terveydenhuollossa hoitotakuu ei toteutunut, ja tämän vuoksi jouduttiin tekemään paikallisia sopimuksia ja käyttämään laajemmin palveluseteliä helpottamaan tilannetta. Osastohoidolla turvattiin perustason hoito integraatiossa ja luontaisessa yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa. Osastohoidossa jouduttiin turvautumaan osasulkuihin hoitohenkilöstön riittämättömyyden vuoksi. Joroisten osasto jouduttiin sulkemaan vuoden loppupuoliskolla. Työikäisten sosiaalipalveluissa tuettiin asiakkaiden elämänhallintaan, työhön, toimeentuloon ja opiskeluun liittyviä asioita. Toiminnan tarkoituksena oli vähentää eriarvoisuutta, ja toiminnan painopisteenä oli ennaltaehkäisevien palvelujen ensisijaisuus.

Erikoissairaanhoidon palveluissa painopisteenä oli laadukkaiden erikoissairaanhoidon palveluiden tuottaminen omalle hyvinvointialueelle sekä itäiselle yhteistyöalueelle ja osin myös kansallisesti. Erikoissairaanhoidon palveluita on integroitu muiden sote-palveluiden kanssa. Alkuvuodesta 2023 luotiin toimintamallit, joilla erityispalveluita jalkautettiin Iisalmeen ja Varkauteen. Päivystyspalveluiden kysyntä KYS:in laajassa ympärivuorokautisessa päivystysyksikössä on pysynyt hoidettujen potilaiden osalta oleellisesti entisellä tasolla, mutta koko kuluneen vuoden päivystyspalvelut ovat olleet kuormittuneita. Syyt päivystyksen kuormittamiseen juontuvat kuitenkin ongelmista muussa palveluntuotannossa kuin itse päivystyksessä. Akuuttipalveluyksikkö vastasi myös Iisalmen ja Varkauden päivystyksistä. Erityispalveluiden palvelutuotannossa on jatkettu jo ennen hyvinvointialueen alkamista syntyneiden hoitojonojen purkamista erityisesti tekonivelkirurgiassa (uutena palveluseteli 2023) ja valmisteltu toimia kaihikirurgian hoitojonojen purkamiseksi (Järvi-Suomen Terveys Oy). Paikallisuudutuksissa tehtävää leikkaustoimintaa on kehitetty ja keskitetty Iisalmissa ja Varkaudessa erityisesti silmätautien ja gastroenterologian osalta. KYSissä on valmistunut leikkaustoiminnan käsikirja, mikä tarkoittaa uutta, aiempaa sujuvampaa leikkaustoiminnan mallia ja sitä tukevaa johtamisrakennetta. Toiminnallisesti hoitohenkilöstön saatavuushäiriö on edelleen vaikeuttanut erityispalveluiden toimintaa erityisesti operatiivisten alojen sekä vuodeosastojen osalta. Mielenterveys- ja hyvinvointipalveluissa koko hyvinvointialuetta kattava psykiatrian lääkäripula on tuottanut edelleen palvelujen järjestämiseen haasteita, ja lääkäripalvelujen ostopalvelut ovat olleet toiminnan turvaamisen kannalta välttämättömiä.

Sote-uudistuksen kansallisten tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja	Alueelliset peruspalvelut turvataan myös ostopalveluita käyttäen ja hoidontarve arvioidaan tasapuolisesti. Erityispalveluissa tehdään ratkaisuja hoitotakuun edistämiseksi muun muassa palvelusetelin käyttöönotto potilaan kannalta onnistuneella hinnoittelulla.
Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille	Palvelutuotanto turvataan olemassa olevin resurssein.
Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla	Saatavuuteen ja palvelujen viiveisiin liittyvät ongelmat ovat kytköksissä henkilöstön saatavuuteen. Peruspalveluissa on haasteita lääkäreiden ja hoitohenkilöstön saatavuudessa.
Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti	Sijaisuuksia vakinaistetaan mahdollisuuksien mukaan. Tarkistetaan päivystyksen ja sosiaalityöntekijöiden tehtäväkohtaiset palkkaukset. Lääkäreiden osalta siirrytään uraporraspalkka-järjestelmään. Järjestetään valmentavaa johtamista koko toimialueella.

Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin	Järjestämisvastuun toteuttaminen hyvinvointialuetasoisesti on parantanut mahdollisuuksia reagoida kansallisiin muutospaineisiin ja haasteisiin, verrattuna kuntapohjaiseen järjestämistapaan.
Hillitä kustannusten kasvua	Pohjois-Savon hyvinvointialuetasoinen tuottavuus- ja taloudellisuus ohjelma.

Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoite tai toimenpide	Toteuma 31.12.	Toteuttaa hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Toimiva sote-verkosto koko hyvinvointialueella ja peruspalveluiden vahvistaminen.	Osittain. Sote-verkosto 2023 on ollut luovuttajaorganisaatio lähtöinen. Palveluverkkouudistus toteutuu vasta 2024. Peruspalveluiden vahvistamiseen on vahva tahtotila, mutta henkilöstön ja, erityisesti lääkäreiden saatavuus on haastanut tätä.	Kyllä
Toimiva integraatio perus- ja erikoispalveluiden kesken. Oikea hoito, oikeaan aikaan, oikeassa paikassa kustannusvaikuttavasti.	Edelleen on parannettavaa, mutta kehityssuunta toimialan sisällä on erinomainen.	Kyllä
Kuopion yliopistollisen sairaalan profiloituminen kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäväksi erikoissairaanhoidon palvelujen tuottajaksi. Tähän pyritään toisaalta kehittämällä vaativan erikoissairaanhoidon edellyttämää osaamista, toisaalta vahvistamalla tutkimus, kehitys, koulutus ja innovaatiotoimintaa koko hyvinvointialueella.	Toteutuu.	Kyllä
Hoitotakuun toteutuminen toimialueen eri palvelualueilla. Tavoitteen saavuttamiseksi tehdään toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia.	Hoitotakuu ei toteudu kaikessa toiminnassa. Suurimmat poikkeamat ovat tukieliinkirurgiassa, gastroenterologiassa, silmätaudeissa ja	Kyllä

	suunterveyden-huollossa. Tavoitteen saavuttamiseksi tehdään koko ajan toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia.	
Laadukasta ja vaikuttavaa hoitoa kilpailukykyisesti. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää systemaattista hoidon tulosten ja vaikuttavuuden arviointia sekä kustannusten ja laadun hallintaa.	Talous- ja henkilöstöresurssi-seurannassa oli haasteita vuonna 2023. Vaikuttavuusarviointit ovat vasta kehitymässä. Erityispalveluissa on laatujärjestelmä, joka on myös arviotarkastettu vuoden 2023 aikana.	Kyllä
Palvelutuotannon henkilöstöresurssien turvaaminen vahvistamalla henkilöstön pito- ja vetovoimaa.	Yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa.	Kyllä

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA30Yleiset palvelut 1000 €	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	154 040	140 968	144 324	3 356	2,4
Toimintakulut	-578 593	-602 328	-600 518	1 810	-0,3
Toimintakate	-424 553	-461 360	-456 194	5 166	-1,1

Yleisten palveluiden toimiala ylitti kulujen osalta 22 miljoonalla eurolla alkuperäisen talousarvionsa, joka oli tehty ylätasolla ja laskennallisena arviona suurimpien luovuttajaorganisaatioiden senhetkisistä vuoden 2022 talousennusteista, koska kaikilta luovuttajaorganisaatioilta ei ollut saatu tietoja vuoden 2023 talousarvion valmisteluvaiheessa. Tulot alittuivat alkuperäisestä talousarviosta noin 10 miljoonalla eurolla.

Peruspalveluiden henkilöstö- ja ostopalvelumenot alittuivat alkuperäisestä talousarviosta. Henkilöstömenojen säästymiseen selkeimmin vaikutti huono lääkäreiden saatavuus. Ostopalvelukustannuksissa näkyi toimialan inflaatiopaineen aiheuttama kustannusten nousu, ja erityispalveluissa palveluiden ostot ylittyivät yhteensä 29,2 miljoonalla eurolla alkuperäisestä talousarviosta, ja näistä 14,7 miljoonaa euroa oli asiakaspalveluostossa (suurimmat olivat hoidot muiden hyvinvointialueiden tai vastaavien laitoksissa tai poliklinikoilla) sekä muiden palveluiden ostoja 4,5 miljoonaa euroa (suurimmat työvoiman vuokraus 3,6 miljoonaa euroa ja laboratorion palvelut 4,1 miljoonaa euroa). Palveluyksiköistä psykiatrialla haastavan erikoislääkäritilanteen vuoksi ostopalveluyhtykset olivat suurimmat, ja tähän vielä vaikuttivat Niuvan kotikuntavaihtajien aiheuttama yli 4 miljoonan euron menot, joita ei nykytilänsäädännön

mukaan voi periä enää entiseltä, hoitosuhteen alkuvaiheen kunnan hyvinvointialueelta. Eri-tyispalveluiden henkilöstömenot pitäytyivät lähes alkuperäisessä talousarviossa.

Tulojen osalta toteuma on 102,4 prosenttia muutetusta talousarviosta. Menojen osalta toteuma on 99,7 prosenttia muutetusta talousarviosta. Katetasolla talousarvio alittuu noin 5 miljoonalla eurolla muutettuun talousarvioon nähden.

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Yleisten palvelujen toimiala	5949	5306,02	4345,01	17	10,00
Kuopion Yliopistollinen sairaala	4099	3635,43	2971,49	16	
Peruspalvelut	1846	1666,52	1370,37	19	

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

Henkilöstön osalta on noudatettu tuottavuus- ja taloudellisuus ohjelman mukaisia tavoitteita ja ohjeistusta. Sairauspoissaolot eivät ole lisääntyneet. Henkilöstön saatavuuteen ja henkilöstön poissaoloihin liittyvät ongelmat ovat vaikuttaneet kyvykkyyteen tuottaa tarpeen mukaisia palveluita. Hoitohenkilökunnan saatavuus on vaikuttanut eniten osastotoimintaan ja lääkäreiden saatavuus perusterveydenhuoltoon ja psykiatriaan.

2.2.1.8. Ikääntyneiden palvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Ikääntyneiden palvelujen toimiala koostuu palveluyksiköistä, jotka ovat asiakasohjauksen-, asumispalveluiden- ja kotiin annettavien palveluiden palveluyksiköt. Palveluyksiköt vastaavat ikääntyneiden asiakasohjauksesta, geriatrisista palveluista, kotiin annettavista palveluista, kotisairaalaista, kuntoutuksesta sekä ikääntyneiden asumispalveluista. Ikääntyneiden palveluiden toimialalla toimintaympäristö on historiallisesti merkittävässä muutoksessa, minkä vuoksi tarvitaan uusia toimintamalleja ja uusia ratkaisuja palveluiden järjestämiseen.

Toiminta

Ikääntyneiden toimialan keskeisin tehtävä vuoden 2023 aikana oli varmistaa mahdollisimman häiriötön toiminnan siirtyminen hyvinvointialueelle, ja siihen liittyvä toimintaan uudelleen organisointi

Organisoitumien toimialalla saatiin pääosin valmiiksi vuoden 2023 aikana. Organisoitumiseen liittyvä keskitettyjen tukipalvelujen rooli ja tuki suhteessa toimialan toimintaan vaatii uudelleen arviointia talven 2024 aikana.

Keskeisimpiä toimintavuonna edistettyjä asiakokonaisuuksia ovat ikääntyneiden asumisen ja sen lääkäriyön sekä muistipoliklinikoiden lääkäriyön ostopalveluiden hankinta asiakkaiden palvelujen harmonisoinnin aloittaminen sekä palvelustrategiatyö ja siihen liittyvä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman valmistelu.

Henkilöstön saatavuuteen ja henkilöstön poissaoloihin liittyvät ongelmat varsinkin kotihoitossa sekä asumispalveluissa ovat vaikuttaneet kyvykkyyteen tuottaa tarpeen mukaisia palveluita. Asumispalveluissa oman tuotannon osalta paikkoja on jouduttu vähentämään kevästä alkaen. Ikääntyneiden palveluiden järjestämiseen liittyvät viiveet ovat heijastuneet varsinkin yleisten palveluiden osastotoimintaan. Toimintavuoden aikana viiveitä on saatu merkittävästi lyhennettyä. Palveluiden jonotilanne ei kuitenkaan ole mahdollistanut tavoitteen mukaista peittävyksien alentamista.

Sijaishallinnan haasteiden ja konkreettisen työntekijävajeen takia varautumissuunnitelmia on päivitetty ja päivittäisjohtamista tehostettu resurssien optimaalisen kohdentamisen varmistamiseksi. Syksyllä on käynnistetty toimia vakituisen henkilökunnan vahvistamiseksi ja vuokratyövoiman ja sijaiskäytön vähentämiseksi.

Kaikki aikaisemmat asumisen ostopalvelutuottajat eivät hakeutuneet toimijaksi uudelle hankintakaudelle, ja tämän takia uusien asumispalvelujen järjestäminen on vaikeutunut merkittävästi. Asiakasohjauksen resursointi on osoittautunut lähtökohtaisesti vajaaksi, ja uusia virkoja perustettiin kesäkuussa, mikä helpotti työtilannetta syksyllä.

Lain mukaisessa palvelujen saatavuuden määräaikojen toteutumisessa oli alkuvuoden aikana ongelmia, mutta tultaessa vuoden vaihteeseen sekä palvelutarpeen arvioinnin että palvelujärjestämisen määräajat toteutuvat lain säätämässä määräajoissa paitsi keskisellä alueella yksittäisten asiakkaiden asumisen järjestämisen osalta.

Sote-uudistuksen kansallisten tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja	Asiakaskohtainen palvelutarpeen arviointi ja siihen pohjautuva päätöksen teko tukee tavoitteen toteutumista.
Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille	Vuoden 2023 yhtenäisten palvelukriteereiden mukainen palvelujen järjestäminen on käynnistynyt. Harmonisointityötä jatketaan vuoden 2024 aikana. Tuotettava palveluvalikoima on laajentunut ja monipuolistunut aiempaan kuntakohtaiseen rakenteeseen verrattuna.
Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla	Ikääntyneiden palvelut ovat pääosin kotiin tuotettavaa lähipalvelua, Saatavuuteen ja palvelujen viiveisiin liittyvät ongelmat ovat kytköksissä henkilöstön saatavuuteen.
Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti	Vain noin 60 prosenttia tehtävistä on täytetty vakituisella henkilökunnalla. Liki 200 tehtävää on jäänyt täyttämättä rekrytointiongelmien takia. Tavoite oman työvoiman osalta ei ole

	täyttynyt, vuokratyö ja ostopalvelut lisäksi käytössä.
Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin	Järjestämisvastuun toteuttaminen hyvinvointialuetasoisesti parantaa mahdollisuuksia reagoida kansallisiin muutospaineisiin ja haasteisiin verrattuna kuntapohjaiseen järjestämistapaan.
Hillitä kustannusten kasvua	Vertailu tietojen puuttuessa toimialan kustannuskehitystä on vaikea arvioida. Kustannuskehityksen kannalta ongelmallista on inflaatiokehitys, joka näkyy ostopalvelujen sekä yleisesti työvoima kustannusten kasvuna. Toisaalta käynnistynyt palvelurakenteen keventäminen vähentää toimialan kustannuspainetta.

Toiminnan tavoitteet tai toimenpiteet

Rakennetavoite ilmaistaan suhteellisena osuutena yli 75-vuotiaista, jotka ovat palvelujen piirissä. Siirtyminen kevyempään avohoitopainotteiseen palvelurakenteeseen vaatii yhtenäisen uuden organisaatiokulttuurin ja, investointeja eri tasoilla, ja se tapahtuu pääosin luonnollisen asiakaskierron kautta. Tavoitteen mukainen rakenne voidaan saavuttaa arvioiden mukaan 3–5 vuodessa.

Luotettavaa trenditietoa vuoden 2023 aikana tapahtuneista muutoksista ei voi muodostaa raportointi aineiston vakioitumattomuuden takia. Näkökulmat pohjautuvat virkamiesnäemyksiin.

Tavoite tai toimenpide	Toteuma 31.12.	Toteuttaa hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Ikääntyneiden neuvonnassa tavoitteena on, että 85 prosenttia yhteydenotoista ratkaistaan neuvontatyöllä ja 15 prosenttia asiakkaista ohjautuu palvelutarpeen arviointiin.	Toteutuu.	Kyllä
Omaishoidossa ja perhehoidossa tavoitteena on lisätä omais- ja perhehoidon tuen peittävyttä.	Peittävyiden kehitystä ei voida arvioida luotettavasti. Omaishoidon ja perhehoidon peittävyiden arvioidaan säilyneen entisellään. Perhehoidon osalta toimintamallia on edistetty hanketyöllä.	Kyllä

<p>Kotihoidossa tavoitteena on pienentää kotihoidon peittävyyttä tulevina vuosina 1,5 prosenttia. Samalla hyödynnetään kotihoidon teknologia-avusteisia palveluita.</p>	<p>Asiakasmäärän arvioidaan säilyneen entisellään, mikä tarkoittaa peittävyuden vähene- mistä (16 % => 15,1 %) ikään- tymiskehityksen vuoksi. Koti- hoidon teknologia- avusteisten palveluiden kehittämien on edennyt. Lääkeautomaattien peittävyys on kasvanut.</p>	<p>Kyllä</p>
<p>Tavoitteena on lisätä yhteisöl- listä asumista, joka korvaa vä- hitellen palveluasumisen. Yhtei- söllisen asumisen peittävyuden ylärajaa ei aseteta, ja sitä tar- kastellaan osana kotihoidon peittävyyttä. Tavoitteena on noin 2 prosentin peittävyys.</p>	<p>Yhteisöllisen asumisen edistä- misen merkittävänä hidas- teena on ollut kansallisten lin- janvetojen puute. Esimerkiksi vasta 1/2024 saatiin alustavaa avi:n tulkintaa, mitä edellyte- tään yhteisöllisen asumisen asunnolta. Palvelukuvaus on hyväksytty 12/2023. Muutoin asiaa ei ole saatu edistettyä.</p>	<p>Kyllä</p>
<p>Tehostetun palveluasumisen paikkojen osalta tavoitteena on vähentää peittävyyttä suunnit- telukaudella 1,7 prosenttia. Osana tätä kehitystä on syytä tarkastella ja tarvittaessa luo- pua oman tuotannon kalliista ja huonosti toimivista yksiköistä.</p>	<p>Pääsääntöisesti asiakkuuksien määrän oma tuotanto ja osto- palvelut ovat säilyneet entisel- lään. Ikääntymiskehitys johtaa asiakasmäärän säilyessä enti- sellään peittävyuden vähene- miseen (8.0 % => 7,6 %)</p>	<p>Kyllä</p>
<p>Kotihoidossa painopistettä kes- kitetään tukemaan paljon pal- veluja tarvitsevia asiakkaita.</p>	<p>Toteutuu osana palvelujen myöntämisperusteiden harmo- nisointityön toimeenpanoa.</p>	<p>Kyllä</p>
<p>Laitoshoidosta sosiaalihuollon toimintana on luovuttava 2027 mennessä. Tavoite päivittä- vyyttä lasketaan ensivaiheessa vähintään 0,2 prosenttia, mikä tarkoittaa kyseisten yksiköiden toiminnan lakkaamista tai muut- tamista muuhun käyttöön.</p>	<p>Paikkamäärä on vähentynyt yksittäisillä paikoilla. Työ ete- nee vuoden 2024 aikana.</p>	<p>Kyllä</p>

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
1TA51Ikääntyneiden palvelut 1000 €					
Toimintatuotot	53 572	56 155	60 768	4 613	8,2
Toimintakulut	-257 157	-262 429	-251 047	11 382	-4,3
Toimintakate	-203 585	-206 274	-190 279	15 995	-7,8

Tuottavuustyö on käynnistetty välittömästi toiminnan käynnistyttyä. Keskeisimpiä toimeenpantuja tuottavuustoimia ovat lääkerobottihankinta, palvelujen myöntämisperusteiden harmonisointi kohti kevyempää palvelurakennetta ja palvelujonojen purkamistyö.

Tulojen osalta toteuma on 108 prosenttia muutetusta talousarviosta. Menojen osalta toteuma on 96 prosenttia muutetusta talousarviosta. Katetasolla talousarvio alittuu noin 16 miljoonalla eurolla muutettuun talousarvioon.

Varsinkin henkilöstökuluissa näkyy, että vakituisia tehtäviä ei ole saatu täysin täytettyä ja keskitetyn sijaispalvelun ja vuokratyövoiman käytön kulut ovat lisääntyneet. Ero alkuperäiseen talousarvioon on toimialalla -17 miljoonaa euroa ja muutettuun talousarvioon -5 miljoonaa euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä muut toimintakulut ylittävät alkuperäiset talousarviovaraukset noin 3,7 miljoonalla eurolla, ja toteutuvat muutetun talousarvion mukaisesti. Toimialan inflaatiopaineet ovat lisänneet ostopalvelukustannuksia, mikä näkyy noin 4 miljoonan euron ylityksenä alkuperäiseen talousarvioon, mutta alittaa muutetun talousarvion noin 6 miljoonalla eurolla.

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Ikääntyneiden palvelut	3396	3004,48	2474,44	24	11,86

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

Asumispalveluissa uusi henkilöstömitoitus 0,65 hoitajaa/asiakasta kohti on toimeenpanttu 1.4.2023 alkaen, mutta se on hankaloittanut sijaisten saatavuutta. Henkilöstömäärä lisääntyi kuluvan vuoden aikana, mikä liittyy hoitajamitoituksen nousuun 65 henkilöllä. Lisvedellä oleva hoitokoti siirtyi ostopalveluista omaan tuotantoon, mikä aiheutti 21 henkilön lisäyksen. Leväsen uuden yksikön paikkamäärä oli hivenen isompi kuin Puijonlaaksosta loppuneen yksikön, mikä lisäsi henkilöstö määrää 4 henkilöllä. Näiden lisäksi aluehallituksessa perustettiin uusia virkoja varsinkin asiakasohjaukseen. Kaikkiaan perustettiin 18 uutta virkaa. Hanketyön työntekijämäärä lisääntyi 4,5 henkilötyövuodella vuoden aikana.

Työntekijä määrästä loppukesällä vain noin 60 prosenttia oli vakituisissa tehtävissä, mikä on johtanut sijaisten suureen määrään ja merkittävään vuokratyövoiman käyttöön.

Ongelmaa kuvaa se, että vaikka tehtävä- ja virkamäärä lisääntyi ja loppuvuonna panostettiin nimenomaan vakituisen henkilökunnan osuuden vahvistamiseen, vakituisen henkilökunnan määrä väheni vuoden 2024 aikana. Sairauspoissaoloja oli 24 päivää henkilöä kohti. Vakituksia palvelussuhteita päättyi 301, joista 81 siirtyi eläkkeelle.

2.2.1.9. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut ovat yksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen neljästä palvelutoimialasta. Toimiala muodostuu pelastustoimen ja turvallisuuspalveluiden palvelualueista.

Pelastustoimen palvelualueella tuotetaan pelastuslain (379/2011) nojalla onnettomuuksien ehkäisyn palveluita, pelastustoiminnan palveluita, varautumisen palveluita sekä tilanne- ja johtokeskuspalveluita. Pelastustoimi on tuottanut myös ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita Kuopiossa, Suonenjoella ja Varkaudessa hyvinvointialueen päätöksen mukaisesti.

Turvallisuuspalvelualueella tuotetaan koko hyvinvointialueen varautumisen, valmiuden ja organisaatioturvallisuuden palveluita sekä turvallisuuskoulutuksen ja teknisen toimen palveluita.

Toimialajohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Toimialan keskeisimmät tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti. Pelastustoimen palvelut ja ensihoitopalvelut tuotettiin palvelutasopäätösten mukaisesti. Turvallisuuspalveluiden palvelualue kehitti hyvinvointialueen turvallisuuskulttuuria ja tuotti koko hyvinvointialueen organisaatioturvallisuus-, turvallisuuskoulutus- sekä valmius- ja varautumissuunnittelun palveluita. Teknisten palveluiden yksikön toimintaa laajennettiin koskemaan pelastuslaitoksen lisäksi myös sote-ajoneuvojen hankintaa ja yläpitoa.

Toimialan taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin.

Pelastustoimen palvelualue

Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan kiireelliset tehtävät pystyttiin hoitamaan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Pelastushenkilökuntaa ovat haastaneet tavanomaisten pelastustehtävien lisäksi luonnon ääri-ilmiöt ja kansallinen pelastajapula. Tiedossa olleiden luonnon ääri-ilmiöiden osalta pelastuslaitos lisäsi omaa toiminta- ja johtamisvalmiuttaan ennakoivasti ja tiedotti tulevista myrskyistä aktiivisesti maakunnan alueen väestölle ja kunnille. Ennakoivilla toimilla kyettiin selviytymään myrskyistä ja rankkasateista, eikä niistä aiheutunut henkilövahinkoja tai merkittäviä omaisuusvahinkoja.

Pelastusasemien henkilöresurssin ylläpitämisessä oli haasteita pelastajapulan takia. Pelastusasemia oli minimivahvuudessa tai tilapäisesti vajaamiehitettyinä. Äkillisiä sairauspoissaoloja ja muita poissaoloja täytettiin valmius- ja asemasiirtojen avulla siirtämällä henkilöstöä eri pelastusasemien kesken. Pelastuslaitos teki aktiivista rekrytointia osallistumalla erilaisiin messutapahtumiin ja toteutti kohdennettuja rekrytointitilaisuuksia Pelastusopistolla.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos on osa viiden Itä-Suomen pelastuslaitoksen yhteistä GFFF-V-maastopalomuodostelmaa. Pelastuslaitoksen henkilökuntaa osallistui

---

Portugalin valmiussiirolla syksyllä 2023. Kaikkiaan valmiussiirolla Suomesta osallistui 48 henkilöä, Pohjois-Savosta 11 henkilöä. Valmiussiiroa koordinoivat Pelastusopisto ja sisäministeriö. Valmiussiirossa mukana ollut henkilöstö oli palvelussuhteessa Pelastusopistoon, eikä pelastuslaitokseen. Portugalin valmiussiiirrosta saatiin hyvää kokemusta ja kansallista näkemystä kansainväliseen yhteistoimintaan sekä kansallisen- ja yhteistoiminta-alueen tilanne- ja johtokeskustoiminnan kehittämiseen.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueellinen riskiarvio 2023

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen johdolla laadittu alueellinen riskiarvio toteutettiin vahvasti poikkihallinnollisen sidosryhmäyhteistyön keinoin. Riskiarvion sisältöä on hyödynnetty laadintaan osallistuneiden viranomais- ja muiden toimijoiden valmiussuunnittelun tukena.

Onnettomuuksien ehkäisy ja varautuminen

Pelastuslaitos tuotti vuonna 2023 onnettomuuksien ehkäisyn sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun lakisääteisiä palveluita. Lakisääteiset palvelut kyettiin pääosin tuottamaan tavoitteiden mukaisesti. Palveluiden tuotantoon vaikuttivati merkittävästi resurssipula ja sisäiset sijaistukset. Valvontasuunnitelman mukaiseen palotarkastusten tavoitteeseen ei päästy, ja keskeisten suunnitelmien päivittäminen on venynyt.

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätös on laadittu vuosille 2024–2027. Palvelutasopäätöksen valmistelussa pyydettiin lausunnot Itä-Suomen aluehallintovirastolta (pelastustoimi ja varautuminen), hyvinvointialueen ikäihmisten neuvostolta, vammaisneuvostolta ja nuorisovaltuustolta sekä maakunnan alueen kunnilta. Lausuntojen sisältämät kannanotot huomiottiin palvelutasopäätösesityksessä.

Palvelutasopäätösesitys käsiteltiin kokonaisturvallisuuslautakunnassa, jonka jälkeen palvelutasopäätös eteni aluehallituksen käsittelyyn. Aluevaltuusto hyväksyi palvelutasopäätöksen, ja se tuli voimaan 1.12.2023.

Ensihoitopalvelut

Pelastuslaitoksen päätoimisen ensihoitohenkilöstön viikkotyöaika yhtenäistettiin Pohjois-Savon hyvinvointialueen ensihoitopalvelun kanssa siten, että ensihoitajien viikkotyöaika muuttui 42 tunnista 38,25 tuntiin viikossa. Työaikamuutos aiheutti pelastuslaitoksella henkilöstön lisäresurssien tarvetta 10 henkilötyövuotta. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaan yksi kuljettava 24/7 ensihoitoyksikkö muutettiin 12 tunnin alue-ensihoidon yksiköksi eikä Varkauden ja Joroisten alueelle vuodelle 2023 määritellylle 12 tunnin yksikölle saatu perustamislupaa. Ensihoidon palvelutasoa pystyttiin parantamaan kustannusneutraalisti painopistevuoroilla perustamalla lisäyksiköitä kiireellisiin ajankohtiin. Pelastustoimen ensihoito suoritti yhteensä 25 176 ensihoitotehtävää. Lisäksi pelastuslaitos tuotti kaikki maakunnan ensivastetoiminnan palvelut, 547 tehtävää.

Turvallisuuspalvelut -palvelualue

Organisaatioturvallisuusyksikkö

Organisaatioturvallisuusyksikön tehtäviin kuului kiinteistökohtaisten pelastussuunnitelmien päivitys yhdessä kiinteistön turvallisuushenkilöstön ja kiinteistönomistajien kanssa. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on noin 450 kiinteistöä, joissa on hyvinvointialueen toimintaa. Organisaatioturvallisuusyksikkö on järjestänyt hyvinvointialueen henkilöstölle turvallisuuskoulutuksia ja -luentoja, palo- ja pelastusharjoituksia sekä turvallisuuskävelyjä. Kiinteistöissä on suoritettu poistumisturvallisuusharjoituksia, laadittu poistumisturvallisuusselvityksiä yhdessä yksikön turvallisuushenkilöstön kanssa sekä suunniteltu ja laadittu sisäisiä ohjeistuksia. Turvallisuusyhdyshenkilöitä on nimetty tällä hetkellä noin 350. Organisaatioturvallisuusyksikkö on luonut yksiköihin sähköisiä turvallisuusohjeistuksia sekä yhdessä SOTE -valmiuskeskuksen kanssa fyysisen turvallisuus- ja valmiuskansion. Organisaatioturvallisuusyksikkö tekee tiivistä yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa ja toimii useissa hyvinvointialueen yhteistyöryhmissä turvallisuuden asiantuntijana. Yksikkö myös koordinoi hyvinvointialueen vartiointipalvelutoimintaa. Henkilöturvallisuusselvityksiä on tehty lainsäädännön vaatimusten mukaisesti hyvinvointialueen työntekijöille.

Turvallisuuskoulutus

Hyvinvointialueen aloittaessa tunnistettiin etenkin sote-sektorilta turvallisuuskoulutusvelkaa (alkusammutus, poistumisharjoitukset). Koulutusvelkaa saatiin pienennettyä suunniteltujen sisäisen koulutuksen tavoitteiden mukaisesti. Ulkoinen koulutustarjonta onnistuttiin pitämään suunnitellulla tasolla.

Tekniset palvelut

Toimialan tekniset palvelut toteuttivat pelastustoimen kaluston kunnossapitoa ja hankintaa kalusto- ja investointisuunnitelmien mukaisesti. Raskaan kaluston investoinneista osa siirtyi seuraavalle vuodelle toimitusviiveiden takia. Tekniset palvelut toimivat asiantuntijana toimialan kaluston hankintaan liittyvissä kilpailutuksissa Sansian ja HVA -hankintojen kanssa. HVA:n tekniset palvelut aloittivat HVA:n sote-toimialojen vuokra-autojen hallinnan, noin 350 ajoneuvoa.

Varautuminen ja valmius

Varautumiskoulutus ja -harjoituskokonaisuus pidettiin yhteistyössä Pelastusopiston kanssa pilottihankkeena. Hanke onnistui hyvin ja laajeni myös muille hyvinvointialueille. Kohderyhmänä ovat olleet hyvinvointialueen ylin johto, konserniyhtiöiden ja kriittisten yhteistyökumppaneiden henkilöstö sekä hyvinvointialueen palvelualueiden ja -yksiköiden johto. ITÄ23-valmiusharjoitukseen Pohjois-Savon hyvinvointialue osallistui laajasti. Harjoitusten aiheina olivat muun muassa väestönsuojien käyttöönotto, evakuointi sekä säteilyasiat. Hyvinvointialueen valmiussuunnitelman yleinen osa on laadittu ja kriisiviestintää varten laadittiin ohjeistus yhteistyössä hyvinvointialueen viestinnän kanssa.

Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Pelastustoimen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Pelastustoimen kansallisen strategisen päämäärän 2012–2025 mukaan pelastustoimi parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa, myös poikkeusoloissa. Palvelut on tuotettu läheisyysperiaatteen mukaisesti 32 pelastusaseman palveluverkon kautta. Lisäksi pelastustoimen järjestelmään kuuluu muun muassa sopimuspalokuntia (7), järvipelastusyhdistyksiä ja muita vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjä ja yhteistyötahoja.

Valtioneuvosto vahvisti valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti. Nämä tavoitteet on huomioitu pelastustoimen palvelutasopäätöksessä.

Tavoite tai toimenpide	Toteuma	Toteuttaa hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti.	Toteutuu	Kyllä
Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät, ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.	Toteutuu osittain	Kyllä
Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.	Toteutuu	Kyllä
Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien alueellinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.	Aloitettu	Kyllä
Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.	Toteutuu osittain	Kyllä

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA61Pelastus- ja turvallisuuspalvelut(1000 €)	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	2 959	2 919	3 089	170	5,8
Toimintakulut	-26 364	-29 090	-29 306	-216	0,7
Toimintakate	-23 405	-26 171	-26 217	-46	0,2

Toimintatuotot toteutuivat 169 819 euroa talousarviota suurempina. Tukien ja avustusten toteuma vuodelta 2023 oli 106 875 euroa suunniteltua suurempi. Avustuksiin kirjattiin 60 000 euroa metsäpalomoduulista ja 30 098 euroa koulutuskorvauksia työttömyysvakuutuksesta saatavia tuloja. Kaluston myyntituloja kirjattiin 110 205 euroa. Edellä mainitut eivät sisällyneet vuoden 2023 talousarvioon. Istiken -tilannekeskustoimintaan budjetoidut tulot toteutuivat 104 660 euroa suurempina. Muu palvelujen myynti, sairaankuljetusmaksut yksityisiltä sekä tarkastusmaksutuotot toteutuivat suunniteltua pienempinä.

Toimintakuluissa henkilöstökulut ylittivät talousarvion 728 844 eurolla. Henkilöstökulujen ylitys johtui pääosin loppuvuonna toteutuneista arkipyhävapaiden sijaistarpeista. Ensihoidosta pelastustoimeen siirtyneiden yhdeksän henkilön henkilöstökuluja ei huomioitu toimialan sisällä talousarviomuutoksessa. Palvelujen ostot toteutuivat 567 133 euroa suunniteltua pienempinä. Suurimmat säästöt tulivat telepalveluiden ja vartiointipalvelujen ostoista.

Henkilöstö

Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut on uusi organisaatio, joka perustettiin hyvinvointialueen aloittaessa. Organisaatiossa tapahtui useita sijaistuksia sekä uusien henkilöiden rekrytointeja. Valtakunnallinen pelastajapula on näkynyt rekrytoinneissa erityisesti pienien paikkakuntien pelastusasemille. Resurssia on saatu muun muassa palkkaamalla määräaikaiseen palvelussuhteeseen sivutoimisia pelastustoimen henkilöitä ja ottamalla huomioon ympärys-kuntien mahdolliset yleistyöaikaa tekevät resurssit.

Sivutoimisten pelastajien määrä on vähentynyt viime vuosina. Henkilöstön määrän vähene- miseen ovat vaikuttaneet muun muassa toimintaympäristöstä muodostuvat haasteet, väes- tön ikärakenne ja väestön valuminen kasvukeskuksiin, sekä pelastuslaitoksen palveluntuo- tantomuodon muutos siirryttäessä varallaolojärjestelmästä 24/7 päivystävien pelastusase- mien verkostoon. Ensihoidon palveluntuotannossa jouduttiin muuttamaan ensihoitajien viik- kotyöaikaa ja siirtymään toiseen virkaehtosopimukseen. Toimialalla oli joitakin ennalta suun- nitelluista toimenpiteistä aiheutuneita pitkiä sairauspoissaoloja, jotka ovat lisänneet sairaus- poissaolopäivien määrää.

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto- työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut	808	374,77	311,9	7	2,72
Pelastuslaitos	404	356,08	296,67	13	
Sivutoimiset pelastajat	385	0,2	0,2	0	
Turvallisuuspalvelut	16	14,92	12	14	

Lähde: MonetTieto 3.1.2024/KH

2.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU					
PSHVA	ALKUPERÄINEN	MUUTETTU	TOTEUMA	POIKKEAMA	
	TALOUSARVIO	TALOUSARVIO		tot/ta+mu	
	2023	2023	2023	€	%
Toimintatuotot	260 973 409	248 009 705	267 107 067	19 097 362	7,7
Myyntituotot	134 775 709	119 227 840	123 254 852	4 027 012	3,4
Maksutuotot	81 602 954	93 753 889	100 026 175	6 272 286	6,7
Tuet ja avustukset	28 625 556	30 834 578	32 812 958	1 978 380	6,4
Muut toimintatuotot	15 969 190	4 193 398	11 013 082	6 819 684	162,6
Valmistus omaan käyttöön	1 585 689	1 730 689	1 355 609	-375 080	-21,7
Toimintakulut	-1 354 416 877	-1 484 278 180	-1 467 617 180	16 661 000	-1,1
Henkilöstökulut	-654 760 958	-698 876 787	-686 863 074	12 013 713	-1,7
Palvelujen ostot	-460 632 824	-524 478 875	-523 887 586	591 289	-0,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-132 720 149	-140 840 065	-137 240 190	3 599 875	-2,6
Avustukset	-26 494 260	-33 383 330	-33 245 017	138 313	-0,4
Muut toimintakulut	-79 808 686	-86 699 123	-86 381 312	317 811	-0,4
TOIMINTAKATE	-1 091 857 779	-1 234 537 786	-1 199 154 503	35 383 283	-2,9
Valtion rahoitus	1 139 377 884	1 175 210 625	1 174 804 209	-406 416	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-6 765 500	-7 830 500	-5 147 190	2 683 310	-34,3
Korkotuotot	0	2 950 000	5 183 709	2 233 709	75,7
Muut rahoitustuotot	250 000	250 000	113 726	-136 274	-54,5
Korkokulut	-7 000 000	-11 000 000	-10 314 981	685 019	-6,2
Muut rahoituskulut	-15 500	-30 500	-129 644	-99 144	325,1
VUOSIKATE	40 754 605	-67 157 661	-29 497 485	37 660 176	-56,1
Poistot ja arvonalentumiset	-38 593 430	-36 774 430	-33 646 320	3 128 110	-8,5
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	
TILIKAUDEN TULOS	2 161 175	-103 932 091	-63 143 805	40 788 286	-39,2
Poistoerän lisäys (-) tai vähennys (+)	500 597	500 597	273 312	-227 286	-45,4
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	-65 261	-65 261	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 661 772	-103 431 494	-62 935 754	40 495 740	-39,2

2.2.3 Investointien toteutuminen

INVESTOINTIOSA							
	KUST.ARVI MUUTOKSINEEN	ED. VUOSIEN KÄYTTÖ	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2023	MUUTETTU TALOUSARVIO 2023	TOTEUMA 2023	TOT. % 2023	KUST. ARV. KÄYTETTY % 31.12.2023
SOVELLUSINVESTOINNIT:							
Investoinnit yhteensä			-30 212 000	-8 300 000	-3 099 695,39	37,35 %	
Menot			-30 212 000	-8 300 000	-3 099 695,39	37,35 %	
Tulot							
Nettomeno			-30 212 000	-8 300 000	-3 099 695,39	37,35 %	
KIINTEISTÖINVESTOINNIT:							
Investoinnit yhteensä			-42 380 000	-49 680 000	-48 356 904,51	97,34 %	
Menot			-42 380 000	-49 680 000	-48 356 904,51	97,34 %	
Tulot					18 500,00		
Nettomeno			-42 380 000	-49 680 000	-48 338 404,51	97,30 %	
HANKKEET:							
KYS Uusi sydän	-198 500 000	-109 020 414,49	-16 100 000	-17 600 000	-21 910 697,81	124,49 %	65,96 %
Menot	-198 500 000	-109 020 414,49	-16 100 000	-17 600 000	-21 929 197,81	124,60 %	
Tulot					18 500,00		
Nettomeno	-198 500 000	-109 020 414,49	-16 100 000	-17 600 000	-21 910 697,81	124,49 %	
KYS Uusi sydän liittyvät hankkeet	-18 100 000	97 209,82	-2 500 000	-2 500 000	-1 771 249,15	70,85 %	
Menot	-18 100 000	97 209,82	-2 500 000	-2 500 000	-1 771 249,15	70,85 %	
Tulot							
Nettomeno	-18 100 000	97 209,82	-2 500 000	-2 500 000	-1 771 249,15	70,85 %	
Psykiatriatalo	-48 150 000	-16 385 330,24	-20 600 000	-25 400 000	-23 754 906,18	93,52 %	83,36 %
Menot	-48 150 000	-16 385 330,24	-20 600 000	-25 400 000	-23 754 906,18	93,52 %	
Tulot							
Nettomeno	-48 150 000	-16 385 330,24	-20 600 000	-25 400 000	-23 754 906,18	93,52 %	
Muut hankekustannukset			-3 180 000	-4 180 000	-901 551,37	21,57 %	
Menot			-3 180 000	-4 180 000	-901 551,37	21,57 %	
Tulot							
Nettomeno			-3 180 000	-4 180 000	-901 551,37	21,57 %	
LAITEINVESTOINNIT							
Investoinnit yhteensä			-19 134 000	-18 400 000	-15 741 866,70	85,55 %	
Menot			-19 134 000	-18 400 000	-15 741 866,70	85,55 %	
Tulot						***	
Nettomeno			-19 134 000	-18 400 000	-15 741 866,70	85,55 %	
HANKINNAT:							
Lineaarikiikahdytin	-3 400 000	0	-3 400 000	-3 400 000,00	-3 228 000,00	94,94 %	94,94 %
Menot	-3 400 000	0	-3 400 000	-3 400 000,00	-3 228 000,00	94,94 %	
Tulot							
Nettomeno	-3 400 000	0	-3 400 000	-3 400 000,00	-3 228 000,00	94,94 %	
Muut laitehankinnat:			-15 734 000	-15 000 000	-12 513 866,70	83,43 %	
Menot			-15 734 000	-15 000 000	-12 513 866,70	83,43 %	
Tulot					0,00	***	
Nettomeno			-15 734 000	-15 000 000	-12 513 866,70	83,43 %	
MUUT INVESTOINNIT							
Investoinnit yhteensä					-25 177,30	***	
Menot					-25 177,30	***	
Tulot							
Nettomeno					-25 177,30		
MENOT YHTEENSÄ							
TULOT YHTEENSÄ							
NETTOMENO YHTEENSÄ							
			-91 726 000	-76 380 000	-67 223 643,90	88,01 %	
					18 500,00	***	
			-91 726 000	-76 380 000	-67 205 143,90	87,99 %	

Investointimenoista 45,3 miljoonaa euroa rahoitettiin vuoden 2023 lainanottovaltuudesta ja 21,9 miljoonaa euroa kassavaroilla.

Rakennusinvestoinnit toteutuivat vuonna 2023 pääosin suunnitellusti. Rakennusinvestointisuunnitelmassa taseinvestoinneille hyväksytty budjetti oli yhteensä 49,68 miljoonaa euroa ja toteutuma oli 48,3 miljoonaa euroa. Suurimmat hankkeet olivat Uusi Sydän - ja Lainesairaala-projektit.

Uusi Sydän -projektin toisen-vaiheen uudisrakennus valmistui helmikuussa ja muutot uusiin tiloihin saatiin tehtyä suunnitellusti kevään aikana. Uusi Sydän -projekti eteni suunnitellusti seuraavaan peruskorjausvaiheeseen, ja sen on tarkoitus valmistua loppuvuodesta 2025. Osana Uusi Sydän -projektin kokonaisuutta aloitettiin perus- ja erityistason vuodeosastotoimintojen integraatiosuunnittelu, jossa Harjulan sairaalan osastotoimintoja suunniteltiin osaksi Uusi Sydän -projektiä. Suunnitelmat tarkentuvat vuoden 2024 aikana.

Lainesairaalan rakennustyöt etenivät suunnitellusti vuoden 2023 aikana. Tarkoituksena on, että uudet tilat valmistuvat kevään 2024 aikana. Kevään 2024 aikana muutetaan uusiin tiloihin, jolloin psykiatrinen toiminta keskittyy KYSin Puijon sairaalan tontille.

Laiteinvestoinnit alittivat talousarvion 2,7 miljoonalla eurolla ja toteutuivat 15,7 miljoonan euron suuruisina. Suurin laiteinvestointi oli lineaarikiihdytin 3,2 miljoonaa euroa.

Sovellusinvestointien talousarvio oli 8,3 miljoonaa euroa ja toteutuma 3,1 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueen käynnistämiseen ja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen liittyvät tehtävät olivat ennakoitua laajemmat, minkä vuoksi uusien ICMT-hankkeiden ja investointien käynnistäminen on viivästynyt.

2.2.4 Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen

Valtioneuvoston hyvinvointialueelle myöntämä lainanottovaltuus vuoden 2023 investointisuunnitelmaan oli 245,8 miljoonaa euroa. Lainanottovaltuuteen sisältyy 51,4 miljoonaa euroa investointeja vastaavia sopimuksia. Valtuus nostaa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseen on 194,4 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialue on vuoden 2023 aikana nostanut pitkäaikaista lainaa 70,0 miljoonaa euroa, josta vuoden 2023 investointien rahoittamiseen on käytetty 45,3 miljoonaa euroa. Loppuosa lainasta käytetään tulevana vuosina vuoden 2023 hyväksytyn investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseen.

Investointeja vastaavia rakennussopimuksia olivat vuoden 2023 investointisuunnitelmassa Siilinjärven ja Varkauden pelastusasemahankkeet, Puijonlaakson ja Siilinjärven ikäihmisten toimialan asumispalveluhankkeet sekä Siilinjärven ja Varkauden perhe- ja vammaispalveluiden asumishankkeet.

Siilinjärven pelastusasemahanke eteni suunnitellusti, ja uudet tilat otettiin käyttöön loppuvuonna 2023. Sopimuksen pääomakustannukset ovat 5,2 miljoonaa euroa. Sopimuksen vuokranmaksu käynnistyy vuoden 2024 alusta. Varkauden pelastusasemahankkeen rakentaminen alkoi keväällä 2023, ja uudet tilat valmistuvat syksyllä 2024. Sopimuksen pääomakustannukset ovat 9,98 miljoonaa euroa, lopullinen vuokrasopimus tarkentuu ja allekirjoitetaan syksyllä 2024.

Siilinjärven ja Puijonlaakson ikäihmisten palveluasumishankkeiden rakentamisen suunnittelu eteni vuoden 2023 aikana, ja rakentamisaikataulu tarkentuu vuoden 2024 aikana.

Perhe- ja vammaispalveluiden asumishankkeiden hankesuunnitelmat Siilinjärvelle ja Varkauteen hyväksyttiin syksyllä 2023, ja hankkeen toteuttajien kilpailutus aloitettiin loppuvuonna 2023.

Laitteisiin ja kalustoon kohdistuvia investointeja vastaavia sopimuksia olivat leasing-sopimukset kuvantamisen laitteista ja PELAN kuljetuskalustosta sekä vuokraussopimukset ajoneuvoista. Vuonna 2023 kuvantamisen laitteiden uusia leasing-sopimuksia tehtiin 3,8 miljoonalla eurolla, PELAN kuljetuskaluston sopimuksia 0,2 miljoonalla eurolla ja ajoneuvojen vuokraussopimuksia 4,0 miljoonalla eurolla. Sopimuksista aiheutuvat kustannukset vuodelle 2023 olivat 0,6 miljoonaa euroa.

LAINANOTTOVALTUUDET						
	Lainanottovaltuus	Pitkäaikaisen lainan nostot	Tehdyt investointeja vastaavat sopimukset	Valtuutta käytetty aiemmilla tilikausilla investointeihin	Valtuutta käytetty tilikaudella investointeihin	Valtuutta käyttämättä
Vuosi 2023	245 770 000	70 000 000	23 164 893	0	68 477 839	177 293 161
Taseinvestoinnit	194 394 000	70 000 000		0	45 312 946	149 081 054
Inv. vastaavat sopimukset	51 377 000		23 164 893	0	23 164 893	28 212 107

2.2.5 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSLASKELMA							
		TA2023	TA muutokset 2023	Muutettu TA2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Poikkeama %
Toiminta ja investoinnit							
<i>Toiminnan rahavirta</i>							
Vuosikate	+ / -	40 755 000	-107 913 000	-67 158 000	-29 497 484,56	-37 660 515,44	56,08
Satunnaiset erät	+ / -						
Tulorahoituksen korjauserät	+ / -			0	-3 422 984,46	3 422 984,46	****
<i>Investointien rahavirta</i>							
Investointimenot		-91 726 000	15 346 000	-76 380 000	-67 223 643,90	-9 156 356,10	11,99
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	0	0	0	18 500,00	-18 500,00	****
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+				0,00		
Toiminta ja investoinnit, netto		-50 971 000	-92 567 000	-143 538 000	-100 125 612,92	-43 412 387,08	330,64
Rahoitustoiminta							
<i>Antolainauksen muutokset</i>							
Antolainasaamisten lisäykset	-				-2 852,80	2 852,80	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	+	800 000	0	800 000	863 525,00	-63 525,00	****
<i>Lainakannan muutokset</i>							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	70 000 000	0	70 000 000	70 000 000,00	0,00	****
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-20 000 000	0	-20 000 000	-20 378 593,94	378 593,94	****
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -				-280 160,00	280 160,00	0,00
<i>Oman pääoman muutokset</i>							
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -				760 964,45	-760 964,45	0,00
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -				867 999,14	-867 999,14	0,00
Saamisten muutos	+ / -				-17 366 342,28	17 366 342,28	0,00
Korottomien velkojen muutos	+ / -				-48 676 042,50	48 676 042,50	0,00
Rahoitustoiminta		50 800 000	0	50 800 000	-14 211 502,93	65 011 502,93	78,14
Vaikutus maksuvalmiuteen		-171 000	-92 567 000	-92 738 000	-114 337 115,85	21 599 115,85	-429,36

2.2.6 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO ALUEVALTUUSTON HYVÄKSYMÄN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA

	Määrärahat						Tuloarviot						
	SITO- VUUS	Alkup. arvio	Talous- muutokset	TA muuto- sten jälke-	Toteuma	Poik- keama	Poikkeama %	Alkup. Talous- arvio	TA- muutokse	TA muutosten jälke-	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Konsernihallinto	B	-3 455	-1 258	-4 713	-5 009	-296	6,3	0	0	0	138	138	
Hallintopalvelut	B	-95 860	-6 720	-102 580	-98 808	3 772	-3,7	5 857	-435	5 422	6 650	1 228	22,6
Valmistus omaan käyttöön	B	1 352	145	1 497	1 221	-276	-18,4	0	0	0	0	0	
Henkilöstöpalvelut	B	-110 800	-30 340	-141 140	-138 864	2 276	-1,6	5 876	-2 376	3 500	3 531	31	0,9
Talouspalvelut	B	-15 679	-12 463	-28 142	-29 154	-1 012	3,6	1 129	-127	1 002	1 192	190	19,0
Strategia ja kehittäminen	B	-109 150	0	-109 150	-96 103	13 047	-12,0	27 933	378	28 311	35 382	7 071	25,0
Valmistus omaan käyttöön	B	234	0	234	134	-100	-42,7	0	0	0	0	0	
Perhe- ja vammaispalvelut	B	-157 359	-51 639	-208 998	-218 808	-9 810	4,7	9 608	125	9 733	12 033	2 300	23,6
Yleiset palvelut	B	-578 593	-23 735	-602 328	-600 518	1 810	-0,3	154 040	-13 072	140 968	144 324	3 356	2,4
Ikääntyvien palvelut	B	-257 157	-5 272	-262 429	-251 047	11 382	-4,3	53 572	2 583	56 155	60 768	4 613	8,2
Pelastustoimi ja turvallisuus	B	-26 364	-2 726	-29 090	-29 306	-216	0,7	2 959	-40	2 919	3 089	170	5,8
		-1 352 831	-134 008	-1 486 839	-1 466 262	20 577	-1,4	260 974	-12 964	248 010	267 107	19 097	7,7
TULOSLASKELMAOSA													
Valtionrahoitus	B							1 139 377	35 834	1 175 211	1 174 804	-407	-0,03
Korkotulot	B							0	2 950	2 950	5 184	2 234	75,7
Muut rahoitustulot	B							250	0	250	114	-136	-54,4
Korkomenot	B	-7 000	-4 000	-11 000	-10 315	685	-6,2				0	0	
Muut rahoitusmenot	B	-15	-30	-45	-130	-85	188,9				0	0	
Satunnaiset erät	B	0	0	0	0	0					0	0	
Tulorahoituksen korjauserät					-3 423						0	0	
		-7 015	-4 030	-11 045	-13 868	600	-5,4	1 139 627	38 784	1 178 411	1 180 102	1 691	0,1
INVESTOINNIT													
Hyvinvointialue	B	-91 726	15 346	-76 380	-67 224	9 156	-12,0	0	0	0	18	18	
		-91 726	15 346	-76 380	-67 224	9 156	-12,0	0	0	0	18	18	
RAHOITUSOSA													
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäys	B				-2						864		
Antolainasaamisten väh.	B							800					
Lainakannan muutos								70 000			70 000		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B												
Pitkäaikaisten lainojen väh.	B	-20 000			-20 379								
Lyhytaikaisten lainojen muut	N				-280						0		
Oman pääoman muutokset					-64 413								
Muut maksuvalmiuden muut.													
		-20 000	0	0	-85 074	0		70 800	0	0	70 864	0	
YHTEENSÄ		-1 471 572	-122 692	-1 574 264	-1 632 428	30 333	-19	1 471 401	25 820	1 426 421	1 518 091	20 806	8

Vaikutus maksuvalmiuteen

-114 337

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Pohjois-Savon hyvinvointialue

3.1.1 Tuloslaskelma

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN TULOSLASKELMA VUODELTA 2023

	TOTEUMA 2023	TOTEUMA 2022	Muutos %
Toimintatuotot	267 107 067,08	15 703 181,27	***
Myyntituotot	123 254 851,95	0,00	***
Maksutuotot	100 026 174,97	0,00	***
Tuet ja avustukset	32 812 958,01	15 700 301,27	***
Muut toimintatuotot	11 013 082,15	2 880,00	***
Valmistus omaan käyttöön	1 355 609,33	0,00	***
Toimintakulut	-1 467 617 179,68	-15 703 232,54	***
Henkilöstökulut	-686 863 074,32	-1 331 910,31	***
Palkat ja palkkiot	-562 049 989,48	-1 198 764,86	***
Henkilösivukulut	-133 431 370,24	-133 145,45	***
<i>Eläkekulut</i>	-113 843 304,02	-115 079,13	***
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-19 604 652,64	-18 066,32	***
Palvelujen ostot	-523 887 585,86	-14 193 684,94	***
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-137 240 189,65	0,00	***
Avustukset	-33 245 017,43	0,00	***
Muut toimintakulut	-86 381 312,42	-177 637,29	***
TOIMINTAKATE	-1 199 154 503,27	-51,27	***
Valtion rahoitus	1 174 804 208,53	0,00	***
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 147 189,82	51,27	***
Korkotuotot	5 183 708,97	70,61	***
Muut rahoitustuotot	113 726,32	0,00	***
Korkokulut	-10 314 980,64	0,00	***
Muut rahoituskulut	-129 644,47	-19,34	***
VUOSIKATE	-29 497 484,56	0,00	***
Poistot ja arvonalentumiset	-33 646 320,48	0,00	***
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 033 815,64	0,00	***
Kertaluonteiset poistot	-3 612 504,84	0,00	***
Satunnaiset erät	0,00	0,00	***
TILIKAUDEN TULOS	-63 143 805,04	0,00	***
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	273 311,50	0,00	***
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-65 260,95	0,00	***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-62 935 754,49	0,00	***

3.1.2 Rahoituslaskelma

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2023

1.1. - 31.12.2023

Toiminnan ja investointien rahavirta			
<i>Toiminnan rahavirta</i>			
Vuosikate	+ / -	-29 497 484,56	
Satunnaiset erät	+ / -	0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	+ / -	-3 422 984,46	-32 920 469,02
<i>Investointien rahavirta</i>			
Investointimenot		-67 223 643,90	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	18 500,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	0,00	-67 205 143,90
Toiminnan ja investointien rahavirta			-100 125 612,92
Rahoitustoiminnan kassavirta			
<i>Antolainauksen muutokset</i>			
Antolainasaamisten lisäykset	-	-2 852,80	
Antolainasaamisten vähennykset	+	863 525,00	
<i>Lainakannan muutokset</i>			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	70 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-20 378 593,94	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	-280 160,00	50 201 918,26
<i>Oman pääoman muutokset</i>			0,00
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	760 964,45	
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	867 999,14	
Saamisten muutos	+ / -	-17 366 342,28	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	-48 676 042,50	-64 413 421,19
Rahoituksen rahavirta			-14 211 502,93
Rahavarojen muutos			-114 337 115,85
<i>Rahavarojen muutos</i>			
Rahavarat 31.12.	+	114 456 211,95	
Rahavarat 1.1. yhteensä	-	238 888 460,99	
Islabin yritysjärjestelyssä siirtyneet rahavarat 1.1.	-	10 095 133,19	
Rahavarat 1.1.	-	228 793 327,80	-114 337 115,85

3.1.3 Tase
POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN TASE 2023

	TASE 31.12.2023	TASE 1.1.2023	Muutos % 23/22
VASTAAVAA			
A PYSYVÄT VASTAAVAT	513 057 266,72	481 689 158,11	6,51
I Aineettomat hyödykkeet			
1. Aineettomat oikeudet	9 241 863,86	11 026 502,16	-16,18
2. Muut pitkävaikutteiset menot	3 455 064,37	390 867,67	783,95
3. Ennakkomaksut	872 090,16	257 398,61	238,81
	<u>13 569 018,39</u>	<u>11 674 768,44</u>	16,23
II Aineelliset hyödykkeet			
1. Maa- ja vesialueet	6 156 759,59	6 151 582,29	0,08
2. Rakennukset	334 872 323,50	275 222 678,60	21,67
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 323 243,15	7 080 471,08	-10,69
4. Koneet ja kalusto	47 578 024,86	41 557 942,28	14,49
5. Muut aineelliset hyödykkeet	495 111,62	495 111,62	0,00
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	65 951 514,36	102 532 203,89	-35,68
	<u>461 376 977,08</u>	<u>433 039 989,76</u>	6,54
III Sijoitukset			
1. Osakkuusyhteisöosuudet	10 620 935,33	10 620 935,33	0,00
2. Osakkeet ja osuudet	17 724 792,49	15 705 909,67	12,85
4. Muut lainasaamiset	8 731 150,00	9 616 014,28	-9,20
5. Muut saamiset	1 034 393,43	1 031 540,63	0,28
	<u>38 111 271,25</u>	<u>36 974 399,91</u>	3,07
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 294 908,03	3 268 900,82	31,39
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 294 908,03	3 268 900,82	31,39
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	211 637 733,24	321 000 331,48	-34,07
I Vaihto-omaisuus			
1. Aineet ja tarvikkeet	5 398 860,87	6 266 860,01	-13,85
	<u>5 398 860,87</u>	<u>6 266 860,01</u>	-13,85
II Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
2. Lainasaamiset	47 580,45	0,00	***
	<u>47 580,45</u>	<u>0,00</u>	
Lyhytaikaiset saamiset			
1. Myyntisaamiset	39 407 178,44	32 995 435,46	19,43
2. Lainasaamiset	107 891,17	1 103 258,57	-90,22
3. Muut saamiset	13 087 967,66	14 406 927,80	-9,16
4. Siirtosaamiset	39 132 042,70	27 339 388,65	43,13
	<u>91 735 079,97</u>	<u>75 845 010,48</u>	20,95
IV Rahat ja pankkisaamiset	114 456 211,95	238 888 460,99	-52,09
	<u>728 989 907,99</u>	<u>805 958 390,41</u>	-9,55

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN TASE 2023

	TASE 31.12.2023	TASE 1.1.2023	Muutos % 23/22
VASTATTAVAA			
A OMA PÄÄOMA	471 889,27	63 342 382,81	-99,26
I Peruspääoma	62 892 737,81	62 892 737,81	0,00
III Muut omat rahastot	514 905,95	449 645,00	14,51
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00	***
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-62 935 754,49	0,00	***
	<u>471 889,27</u>	<u>63 342 382,81</u>	-99,26
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	95 153,45	6 280 878,82	-98,49
1. Poistoero	95 153,45	1 919 200,80	-95,04
2. Vapaaehtoiset varaukset	0,00	4 361 678,02	-100,00
	<u>95 153,45</u>	<u>6 280 878,82</u>	-98,49
C PAKOLLISET VARAUKSET	16 289 197,00	19 726 140,00	-17,42
2. Muut pakolliset varaukset	16 289 197,00	19 726 140,00	-17,42
	<u>16 289 197,00</u>	<u>19 726 140,00</u>	-17,42
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 177 297,36	3 390 325,70	52,71
1. Valtion toimeksiannot	701 801,78	117 167,36	498,97
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	4 298 743,03	3 273 158,34	31,33
3. Muut toimeksiantojen varat	176 752,55	0,00	***
E VIERAS PÄÄOMA	706 956 370,91	713 218 663,08	-0,88
I Pitkäaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	455 345 822,20	406 861 709,20	11,92
7. Muut velat	2 112 053,53	2 112 053,53	0,00
	<u>457 457 875,73</u>	<u>408 973 762,73</u>	11,86
II Lyhytaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 536 040,28	22 678 907,22	3,78
5. Saadut ennakot	0,00	6 998 352,03	-100,00
6. Ostovelat	83 737 350,11	57 192 531,59	46,41
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	14 677 552,91	161 943,58	***
8. Siirtovelat	127 547 551,88	217 213 165,93	-41,28
	<u>249 498 495,18</u>	<u>304 244 900,35</u>	-17,99
	<u>728 989 907,99</u>	<u>805 958 390,41</u>	-9,55

3.2 Konsernilaskelmat

3.2.1 Tuloslaskelma

KONSERNIN TULOSLASKELMA VUODELTA 2023

	TILINPÄÄTÖS
Toimintatuotot	320 477 695,78
Toimintakulut	-1 510 880 368,34
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 455 790,01
TOIMINTAKATE	-1 188 946 882,55
Valtion rahoitus	1 174 804 208,53
Rahoitustuotot ja -kulut	-6 469 338,69
Korkotuotot	5 019 572,53
Muut rahoitustuotot	109 612,23
Korkokulut	-11 466 077,66
Muut rahoituskulut	-132 445,79
VUOSIKATE	-20 612 012,71
Poistot ja arvonalentumiset	-40 806 361,86
Suunnitelman mukaiset poistot	-40 697 311,52
Omistuksen eliminointierot	
Arvonalentumiset	-109 050,34
Satunnaiset erät	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-61 418 374,57
Tilinpäätössiirrot	-42 973,99
Tilikauden verot	-130 082,74
Laskennalliset verot	-115 074,38
Vähemmistöosuudet	-406 301,04
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-62 112 806,72

3.2.2 Rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2023

1.1. - 31.12.2023

Toiminnan ja investointien rahavirta			
<i>Toiminnan rahavirta</i>			
Vuosikate	+ / -	-20 612 012,71	
Satunnaiset erät	+ / -	0,00	
Tilikauden verot	+ / -	-130 082,74	
Tulorahoituksen korjauserät	+ / -	-4 238 641,44	-24 980 736,89
<i>Investointien rahavirta</i>			
Investointimenot		-72 175 684,30	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		18 500,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		7 829,59	-72 149 354,71
Toiminnan ja investointien rahavirta			-97 130 091,60
Rahoitustoiminnan kassavirta			
<i>Antolainauksen muutokset</i>			
Antolainasaamisten lisäykset	-	-2 852,80	
Antolainasaamisten vähennykset	+	363 525,00	360 672,20
<i>Lainakannan muutokset</i>			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	73 515 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-27 363 432,80	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	6 716,87	46 158 284,07
<i>Oman pääoman muutokset</i>			22 786,96
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	677 483,68	
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	930 781,46	
Saamisten muutos	+ / -	-16 690 327,31	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	-50 992 559,72	-66 074 621,89
Rahoituksen rahavirta			-19 532 878,66
Rahavarojen muutos			-116 662 970,26
Rahavarojen muutos			
Rahoitusarvopaperit 31.12.	+	0,00	
Rahoitusarvopaperit 1.1.	-	5 590,79	
Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	+	126 334 955,67	
Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	-	242 992 335,14	-116 662 970,26

3.2.3 Tase
KONSERNITASE 31.12.2023

	TASE 31.12.2023	TASE 1.1.2023	Muutos %
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	577 575 720,92	545 643 473,57	5,85
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	10 003 808,35	11 142 968,33	-10,22
Muut pitkävaikutteiset menot	3 484 050,12	422 532,54	724,56
Ennakkomaksut	872 090,16	257 398,61	238,81
	<u>14 359 948,63</u>	<u>11 822 899,48</u>	21,46
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	6 346 241,38	6 294 372,74	0,82
Rakennukset	391 496 825,84	334 578 742,15	17,01
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 387 762,14	7 080 471,08	-9,78
Koneet ja kalusto	57 531 068,97	49 387 788,70	16,49
Muut aineelliset hyödykkeet	4 196 504,10	3 834 881,51	9,43
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	66 508 039,70	102 532 203,90	-35,13
	<u>532 466 442,13</u>	<u>503 708 460,08</u>	5,71
Sijoitukset			
Osakkuusyhteisöosuudet	20 846 980,75	19 869 092,40	4,92
Muut osakkeet ja osuudet	6 686 805,98	6 666 805,98	0,30
Muut lainasaamiset	2 181 150,00	2 544 675,00	
Muut saamiset	1 034 393,43	1 031 540,63	0,28
	<u>30 749 330,16</u>	<u>30 112 114,01</u>	2,12
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 559 471,17	3 543 072,21	28,69
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 559 471,17	3 543 072,21	28,69
	<u>4 559 471,17</u>	<u>3 543 072,21</u>	28,69
VAIHTUVAT VASTAAVAT	229 042 450,60	329 945 875,01	-30,58
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	5 494 192,26	6 424 973,72	-14,49
	<u>5 494 192,26</u>	<u>6 424 973,72</u>	-14,49
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Lainasaamiset	47 580,45		****
Muut saamiset	5 416,32	5 416,32	0,00
Siirtosaamiset	43 697,00		****
	<u>96 693,77</u>	<u>5 416,32</u>	1 685,23
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	44 096 626,24	38 170 483,06	15,53
Lainasaamiset	107 891,17	1 103 258,57	-90,22
Muut saamiset	13 649 303,82	9 851 157,03	38,56
Siirtosaamiset	39 262 787,67	31 392 660,38	25,07
	<u>97 116 608,90</u>	<u>80 517 559,04</u>	20,62
Rahoitusarvopaperit			
Muut arvopaperit	0,00	5 590,79	-100,00
	<u>0,00</u>	<u>5 590,79</u>	-100,00
Rahat ja pankkisaamiset	<u>126 334 955,67</u>	<u>242 992 335,14</u>	-48,01
	<u>811 177 642,69</u>	<u>879 132 420,79</u>	-7,73

KONSERNITASE 31.12.2023

	TASE 31.12.2023	TASE 1.1.2023	Muutos %
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	21 710 199,93	83 611 125,20	-74,03
Peruspääoma	62 892 737,81	62 892 737,81	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	25 228,19	25 228,19	0,00
Muut omat rahastot	514 905,95	449 645,00	14,51
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	20 390 134,73	14 401 599,49	41,58
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-62 112 806,75	5 841 914,71	****
	<u>21 710 199,93</u>	<u>83 611 125,20</u>	-74,03
VÄHEMMISTÖSUUS	6 276 360,26	5 867 951,47	6,96
PAKOLLISET VARAUKSET	16 289 197,00	19 726 140,00	-17,42
Muut pakolliset varaukset	16 289 197,00	19 726 140,00	-17,42
	<u>16 289 197,00</u>	<u>19 726 140,00</u>	-17,42
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 404 327,91	3 710 445,27	45,65
Valtion toimeksiannot	701 801,78	117 167,36	498,97
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 525 773,58	3 593 277,91	25,95
Muut toimeksiantojen pääomat	176 752,55	0,00	****
	<u>5 404 327,91</u>	<u>3 710 445,27</u>	45,65
VIERAS PÄÄOMA	761 497 557,59	766 216 758,85	-0,62
Pitkäaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	493 457 540,12	447 082 582,98	10,37
Lainat julkisyhteisöiltä	2 090 714,25	2 090 714,25	0,00
Laskennalliset verovelat	920 250,75	846 815,78	8,67
	<u>496 468 505,12</u>	<u>450 020 113,01</u>	10,32
Lyhytaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	29 402 009,01	29 618 682,08	-0,73
Saadut ennakot	0,00	6 999 319,23	-100,00
Ostovelat	86 253 356,05	56 573 888,17	52,46
Muut velat	16 005 767,05	1 008 650,33	1 486,85
Siirtovelat	133 326 280,94	221 996 106,03	-39,94
Laskennalliset verovelat	41 639,42	0,00	****
	<u>265 029 052,47</u>	<u>316 196 645,84</u>	-16,18
	<u>811 177 642,69</u>	<u>879 132 420,79</u>	-7,73

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

HYVINVOINTIALUE

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Avaava tase

Hyvinvointialueen avaava tase muodostuu Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelun aikaisesta taseesta, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin taseesta sekä kunnilta ja Vaalijalan kuntayhtymältä hyvinvointialueelle siirtyneistä vastuista, omaisuudesta ja lomapalkkavelasta. Pohjois-Savon hyvinvointialueen avaava tase 1.1.2023 muodostuu yhdistelemällä edelliset yhteen. Avaavaan taseeseen ei ole kirjattu Etelä-Savon hyvinvointialueen muille hyvinvointialueille maksettavaa osuutta (tase-erien erotus sekä rahavarat maksetaan hyvinvointialueelle tasinkona)

Vaalijalan ylijäämä 2021

Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokous päätti 14.12.2022, että Pohjois-Savon hyvinvointialueet yhteisvastuullisesti hoitavat kirjanpidollisen ylijäämien palauttamisen entisille jäsenkunnille, joista Pohjois-Savon hyvinvointialueen osuus voisi olla enintään noin 12 miljoonaa euroa. Asiasta on tehty valitus ja ylijäämä asia on käsittelyssä Itä-Suomen hallinto-oikeudessa. Oikeuden päätöstä on ollut vaikea arvioida, minkä vuoksi asia esitetään liitetiedoissa.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi koneiden ja laitteiden sekä kiinteiden rakenteiden hankintamenoihin on tehty kertapoistoja 3 612 504,84 euroa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenuon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimukset

Hyvinvointialueesta annetun lain pykälän 15 mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain pykälässä 16 tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisien investointien rahoittamiseksi. Pitkäaikaisen lainan ottaminen suunnitellaan talousarvion valmistelun osana ja sen tulee olla lainanottovaltuuden kanssa ristiriidaton. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialuejohtaja päättää pitkäaikaisen lainan ottamisesta valtuuston päättämän talousarvion puitteissa.

Pitkäaikaiset lainat otetaan joko kiinteäkorkoisina tai vaihtuvakorkoisina. Epävarmuuteen markkinakorkojen kehityksestä varaudutaan pitkäjänteisellä korkosuojauspolitiikalla. Suojauspolitiikan tavoitteena on säilyttää riittävä viitekorkohajautus ja rajoittaa korkomarkkinariskin mahdollisesti aiheuttamaa tulosvaikutusta pitkällä aikavälillä. Korkosuojaukset toteutetaan pääsääntöisesti ns. portfolio- eli lainasalkkusuojausena. Korkosuojausten maturiteetit hajautetaan ajallisesti suojauspolitiikan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Aluehallituksen hyväksymä korkoriskipolitiikka linjaa korkoriskin hallinnan periaatteet koko hyvinvointialueen tasolla. Korollisen velan osalta riskiä hallitaan ensisijaisesti korkovirtariskin näkökulmasta. Velan ja muussa muodossa hankittavan korollisen rahoituksen määrän ohella keskeisin korkoriskiasemaan vaikuttava tekijä on velkojen koronmääräytymisperusteet: ovatko velat kiinteä- vai vaihtuvakorkoisia ja mihin markkinakorkoihin vaihtuvat korot on sidottu. Efektisiviä koronmääräytymisperusteita voidaan muuttaa johdannaissuojauksilla. Korkosuojausten tekeminen on perusteltua, mikäli suojausten avulla saavutetaan hyvinvointialueen kannalta kohtuullinen/siedettävä korkokustannus tuleville vuosille hyödyntäen

kulloistakin markkinatilannetta. Johdannaissopimuksia voidaan tehdä ainoastaan suojaustarkoituksessa. Suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset eivät ole spekulatiivisia, kun niiden markkina-arvon muutokset heijastavat korkomarkkinoita.

Suojausaste kuvaa kiinteään korkoon sidottujen velkojen suhdetta kaikkiin korollisiin velkoihin. Hyvinvointialueen ottamien lainojen suojausasteen vaihteluväli on 40–80 %. Suojausaste voi hetkellisesti laskea alle tai nousta yli riskilimiitin. Hyvinvointialueen suojausaste 31.12.2023 on 50 prosenttia.

Korkoriskipolitiikan mukaisesti korkosuojaustilannetta seurataan säännöllisesti lainasalkkuanalyyysien ja niihin liittyvien herkkyyksianalyyysien avulla. Hallitukselle raportoidaan

korkosuojauspolitiikan toteutumisesta vähintään kerran vuodessa. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen johtaja päättää korkoriskipolitiikan mukaisten johdannaissopimusten tekemisestä. Hallitus päättää korkoriskipolitiikan muutoksista.

TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

2)Tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutos ja muutoksen vaikutus

Tuloslaskelmassa on esitetty vertailuvuotena valmistelun aikaisen hyvinvointialueen tuloslaskelma. Taseen ja tasetta koskevien liitetietojen vertailuna on 1.1.2023 avaava tase.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt sekä Islab hyvinvointiyhtymä konsernin tuloslaskelma jäsenosuuksien mukaisessa suhteessa.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja hyvinvointialueen omistaman Islab hyvinvointiyhtymän keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin aktiointeihin sisältyviä sisäisiä katteita ei ole vähennetty. Oikaisulla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö Oy Mustinlammen rakennusten ja rakennelmien poistot on oikaistu hyvinvointialueen poistosuunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Muiden tytäryhtiöiden poistoja ei ole konsernitilinpäätöksessä oikaistu. Oikaisulla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen.

Osakkuusyhteisöt

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot

	KONSERNI	2022	HYVINVOINTIALUE		2022
	2023		2023	2022	
Myyntituotot	177 683 759	0	123 254 852		0
Korvaukset hyvinvointialueilta	87 333 528	0	87 333 528		0
Muut myyntituotot	90 350 232	0	35 921 324		0
Maksutuotot	100 026 175	0	100 026 175		0
Terveystuotot	34 820 349	0	34 820 349		0
Sosiaalitoimen maksut	63 984 715	0	63 984 715		0
Muut maksutuotot	1 221 111	0	1 221 111		0
Tuet ja avustukset	32 937 933	0	32 812 958		15 700 301
Muut toimintatuotot	9 829 829	0	11 013 082		2 880
Toimintatuotot yhteensä	320 477 696	0	267 107 067		15 703 181

7) Valtion rahoitus

	HYVINVOINTIALUE		2022
	2023	2022	
Sosiaali ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus	1 151 506 178		
Pelastustoimen tehtävien rahoitus	23 298 030		
Lisärahoitus	0		
Valtion rahoitus yhteensä	1 174 804 209		0

Palvelujen osto eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin (liitetieto 8)

	HYVINVOINTIALUE		2022
	2023	2022	
Asiakaspalvelujen ostot	262 007 033		0
Muiden palvelujen ostot	261 880 553		14 193 685
Palvelujen ostot yhteensä	523 887 586		14 193 685

9) Valtuustoryhmille annetut tuet valtuustoryhmittäin

	2023
Suomen Keskusta (Kesk.)	105 000
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	65 000
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	60 000
Perussuomalaiset (PS)	30 000
Vasemmistoliitto (Vas.)	30 000
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	25 000
Vihreä liitto (Vihr.)	20 000
Liike Nyt (Liik.)	5 000
Vapauden liitto (VL)	5 000
Tuet yhteensä	345 000

10)

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioiden taloudellisten hyödyn mukaan.

PYSYVIEN VASTAAVIEN POISTOSUUNNITELMA 1.1.2023 ALKAEN

Aktivointiraja 10.000 euroa

	Poistomenetelmä	Poisto aika
Aineettomat hyödykkeet		
<i>Kehittämismenot</i>	Tasapoisto	2-5 vuotta
<i>Aineettomat oikeudet</i>	Tasapoisto	5-20 vuotta
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>		
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	2-10 vuotta
Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannukset	Tasapoisto	5-10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-10 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
<i>Maa- ja vesialueet</i>		Ei poistoaikaa
<i>Rakennukset ja rakennelmat</i>		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	25-30 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	15-30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	15-20 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	Tasapoisto	10-15 vuotta
Putki- ja kaapeliverkko	Tasapoisto	10-20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Tasapoisto	15-20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	5-20 vuotta
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-15 vuotta
Sairaala-, tereydenhuolto- yms. laitteet	Tasapoisto	5-15 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta
Muut laitteet ja kalusto	Tasapoisto	3-5 vuotta

Tasapoisto on käytössä 1.1.2013 tai sen jälkeen käyttöönotetuissa ja valmistuneissa käyttöomaisuuskohteissa

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset ja rakennelmat		
Hallintorakennukset		
Puijon sairaala	Menojäännöspoisto	4 %
Julkulan sairaala	Menojäännöspoisto	4 %
Laitosrakennukset		
Puijon sairaala	Menojäännöspoisto	4 - 5 %
Tarinan sairaala	Menojäännöspoisto	3 - 4 %
Julkulan sairaala	Menojäännöspoisto	4 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Puijon sairaala	Menojäännöspoisto	10 %
Tarinan sairaala	Menojäännöspoisto	10 %
Julkulan sairaala	Menojäännöspoisto	10 %

Menojäännöspoisto on käytössä 31.12.2012 mennessä käyttöön otetuissa ja valmistuneissa käyttöomaisuuskohteissa.

11) Olennaiset kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset

	KONSERNI 2023	2022	HYVINVOINTIALUE 2023	2022
Potilasvakuutusmaksuvastuu 1.1. ▼	19 726 140	19 726 140	19 726 140	24 005 240
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-3 436 943	-4 279 100	-3 436 943	-4 279 100
Potilasvakuutusmaksuvastuu 31.12.	16 289 197 ▲	15 447 040	16 289 197	19 726 140
Pakolliset varaukset 31.12.	16 289 197 ▲	15 447 040	16 289 197	19 726 140

12) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	KONSERNI 2023	2022	HYVINVOINTIALUE 2023	2022
Muut toimintatuotot	802 831	0	0	0
Osakkuusyhteisöosuusmuutos	802 831	0		

13) Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät osinkotuotot ja osuuspääoman korot

	KONSERNI 2023	2022	HYVINVOINTIALUE 2023	2022
Osingot ja osuuspääoman korot	140	0	140	0
Suomen luotto-osuuskunta	140	0	140	0

14) Erittely poistoeron muutoksista

	KONSERNI 2023	2022	HYVINVOINTIALUE 2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	0	0	273 312	0

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

16) Pysyvien vastaavien erittely

HYVINVOINTIALUE

	Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	11 026 502	390 868	257 399	11 674 768
Lisäykset tilikauden aikana	2 239 305	181 153	860 390	3 280 849
Rahoitusosuudet tilikaudelta				0
Vähennykset tilikauden aikana				0
Siirrot erien välillä	245 699	3 213 050	-245 699	3 213 050
Tilikauden poisto	-3 861 623	-330 007		-4 191 629
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Islabin jako-osuus	-408 020			-408 020
Poistamaton hankintameno 31.12.	9 241 864	3 455 064	872 090	13 569 018
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 241 864	3 455 064	872 090	13 569 018

Pysyvien vastaavien erittely (liitetieto 16 jatkuu)

HYVINVOINTIALUE

	Aineelliset hyödykkeet		Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaks. ja keskener. hankkeet	YHTEENSÄ
	Maa- alueet	Rakennukset					
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 151 582	275 222 679	7 080 471	41 557 942	495 112	102 532 204	433 039 990
Lisäykset tilikauden aikana	5 177	6 564 218	344 017	15 324 058		41 685 324	63 922 795
Rahoitusosuudet tilikaudelta						-18 500	-18 500
Vähennykset tilikauden aikana						-13 959	-13 959
Siirrot erien välillä		69 912 178	309 932	4 288 121		-77 723 281	-3 213 050
Tilikauden poisto		-16 826 751	-1 338 993	-11 288 948			-29 454 691
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0
Islabin jako-osuus			-72 185	-2 303 149		-510 274	-2 885 608
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 156 760	334 872 324	6 323 243	47 578 025	495 112	65 951 514	461 376 977
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 156 760	334 872 324	6 323 243	47 578 025	495 112	65 951 514	461 376 977

	Osakkeet ja osuudet			Muut osakkeet ja osuudet	Yhteisöosakkeet ja osuudet	Saamiset muut yhteisöt	Jvk-, muut laina- ja muut saam.		YHTEENSÄ
	Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	Hyvinvointi- yhtymä osuudet	Osakkeet osakkuus yhteisöt				Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset osakkuusyhteisöt	
Pysyvien vastaavien sijoitukset									
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 168 185	2 094 693	0	17 158 660	0	1 031 541	7 071 339	2 544 675	39 069 093
Lisäykset				20 000		2 853			22 853
Rahoitusosuudet tilikaudelta									0
Vähennykset							-500 000	-363 525	-863 525
Siirrot erien välillä			10 458 485	-10 620 935	162 450				0
Islabin jako-osuus				-95 811			-21 339		-117 150
Hankintameno 31.12.	9 168 185	2 094 693	10 458 485	6 461 914	162 450	1 034 393	6 550 000	2 181 150	38 111 271
Arvonlennukset tilikaudella									
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 168 185	2 094 693	10 458 485	6 461 914	162 450	1 034 393	6 550 000	2 181 150	

Pysyvien vastaavien erittely (liitetieto 16 jatkuu)

KONSERNI

	Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennakko- maksut	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	11 550 988	422 533	257 399	12 230 919
Lisäykset tilikauden aikana	2 239 425	187 453	860 390	3 287 269
Rahoitusosuudet tilikaudelta				0
Vähennykset tilikauden aikana	-408 020	0		-408 020
Siirrot erien välillä	653 790	3 213 050	-245 699	3 621 141
Tilikauden poisto	-4 032 375	-338 986		-4 371 360
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	10 003 808	3 484 050	872 090	14 359 948
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 003 808	3 484 050	872 090	14 359 948

Pysyvien vastaavien erittely (liitetieto 16 jatkuu)

KONSERNI

	Aineelliset hyödykkeet						YHTEENSÄ
	Maa- alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomak. ja keskener. hankkeet	
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 294 373	334 578 742	7 152 656	51 690 938	3 834 882	103 042 478	506 594 068
Lisäykset tilikauden aikana	5 177	6 645 711	344 017	17 002 209	2 650 921	42 234 340	68 882 374
Rahoitusosuudet tilikaudelta		0		0		-18 500	-18 500
Vähennykset tilikauden aikana	0	-28 002	-72 185	-2 303 149	-7 789	-524 233	-2 935 358
Siirrot erien välillä	46 691	69 912 178	309 932	4 382 794	-46 691	-78 226 045	-3 621 141
Tilikauden poisto	0	-19 611 802	-1 346 658	-13 132 673	-2 234 817	0	-36 325 951
Arvonlennukset ja niiden palautukset				-109 050			-109 050
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 346 241	391 496 826	6 387 762	57 531 069	4 196 504	66 508 040	532 466 442
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 346 241	391 496 826	6 387 762	57 531 069	4 196 504	66 508 040	532 466 442

Pysyvien vastaavien erittely (liitetieto 16 jatkuu)

KONSERNI

	Osakkeet ja osuudet		Hyvinvointi- yhtymä osuudet	Muut osakkeet /hteisöosakkeet ja osuudet ja osuudet		Jvk-, muut laina- ja muu Saamiset Saamiset muut yhteisöt osakkuusyht.		YHTEENSÄ
	Osakkeet tytäryhtiöt	Osakkeet osakkuus yhteisöt						
Pysyvien vastaavien sijoitukset								
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	0	0	17 221 102	0	1 031 541	2 544 675	20 797 317
Lisäykset	0	0		20 000	0	2 853		22 853
Rahoitusosuudet tilikaudelta		0		0	0			
Vähennykset		-477 902		-95 811	0		-363 525	-937 237
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta		10 866 397						10 866 397
Siirrot erien välillä	0	10 458 485		-10 620 935	162 450			
Hankintameno 31.12.	0	20 846 981	0	6 524 356	162 450	1 034 393	2 181 150	30 749 330
Arvonlennukset tilikaudella								
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	20 846 981	0	6 524 356	162 450	1 034 393	2 181 150	30 749 329
Vähennyksiin sisältyvä Islabin jäsenosuus% muutos								

17.-20) Omistukset muissa yhteisöissä

	Y-tunnus	Hyvinvointial. omistusos.	Konsernin omistusosuus	Konsernin osuus omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	voitosta / tappiosta
TYTÄRYHTEISÖT						
Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö	1044760-7	100,00 %	100,00 %	49 247		12 794
Sakupe Oy	0171338-7	50,22 %	50,22 %	4 421 271	4 941 816	212 112
Kiinteistö Oy Mustinlampi	0172734-0	100,00 %	100,00 %	7 003 368	46 750 744	-68 471
Kallaveden Työterveys Oy	2951895-4	81,00 %	81,00 %	876 227	147 513	224 487
				12 350 112	51 840 073	380 922
Tytäryhteisöt yhteensä						
	Y-tunnus	Hyvinvointial. omistus osuus	Konsernin omistus- osuus	Konsernin osuus omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	voitosta / tappiosta
HYVINVOINTIYHTYMÄT						
ISLAB hyvinvointiyhtymä	2126106-6	66,77 %	66,77 %	7 499 184	6 622 864	-536 210
OSAKKUUSYHTEISÖT						
Muut osakkuusyhtiöt:						
Kys Invest Oy	0793176-4	49,00 %	49,00 %	145 245	337	-1 656
Istekki Oy	2292633-0	25,56 %	25,56 %	7 612 828	12 406 975	863 869
Sansia Oy	2364760-8	22,36 %	22,36 %	788 715	525 101	4 344
Servica Oy	2947618-4	45,24 %	45,24 %	11 598 719	11 938 407	384 180
Monetra Pohjois-Savo Oy	2054342-4	34,67 %	34,67 %	1 352 435	763 215	205 052
Järvi-Suomen Terveys Oy	3180984-9	25,00 %	25,00 %			
				21 497 942	25 634 036	1 455 790
Osakkuusyhteisöt yhteensä						

Pohjois-Savon hyvinvointialueen konsernirakenne on luvussa 1.8.1

21) Saamiset saman konsernin yhteisöiltä

	HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	224 410	118 880
Muut siirtosaamiset	15 948	
Saamiset hyvinvointiyhtymältä		
Myyntisaamiset	501 397	1 127 044
Siirtosaamiset	12 957	0
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	1 190 908	1 162 391
Muut siirtosaamiset	951 814	

22) Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	39 104 251	31 392 660	35 216 998	27 254 138
Ostohyvitys palvelujen ostoihin (Istekki)	926 870	0	926 870	0
Työterveyshuollon arvioidut korvaukset hyvinvointialue	4 897 499	2 969 916	4 897 499	2 969 916
Ensihoidon saamiset				
Kela-korvaukset	258 095	390 726	258 095	390 726
Rahoitusosuudet ja korvaukset				
Valtiolta tuleva avustus	16 433 984	0	16 433 984	0
TVR:n koulutuskorvaus	315 894	204 251	315 894	204 251
AWANIC OY	19 303	253 728	19 303	253 728
Koulutuskorvaukset	150 000	356 697	150 000	356 697
Tulsote	1 379 218		1 379 218	
RRP 2 tuloutus	1 268 210		1 268 210	
Tulkoti	426 905		426 905	
ICT muutoshanke	1 991 240	8 688 438	1 991 240	8 688 438
ICT VM	4 467 365	2 145 037	4 467 365	2 145 037
Muut tulojäämät	6 569 668	16 383 867	2 682 415	12 245 345

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

23) Oma pääoma

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	62 892 738	62 892 738	62 892 738	62 892 738
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Peruspääoma 31.12.	62 892 738	62 892 738	62 892 738	62 892 738
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.	25 228	25 228		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	25 228	25 228		
Muut omat rahastot 1.1.				
Henkilökunnan virkistysrahasto 1.1.	11 424	88 106	11 424	11 424
Siirrot rahastoon tilikaudella	86 782	40 903	86 782	
Siirrot rahastosta tilikaudella	-21 521	-117 586	-21 521	
Investointien rahoitusosuudet	0	0	0	0
Henkilökunnan virkistysrahasto 31.12.	76 685	11 424	76 685	11 424
Kysteristä siirtynyt sijoitusrahasto 1.1.	438 221	438 221	438 221	438 221
Siirrot rahastoon tilikaudella				
Siirrot rahastosta tilikaudella	0	0		
Kysteristä siirtynyt sijoitusrahasto 31.12.	438 221	438 221	438 221	438 221
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	20 243 514	14 401 599	0	0
Aikaisemmille tilikausille kohdistuvat muut oikaisut				
Mustinlammen poisto-oikaisun korjaus	-28 436	0		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	20 215 078	14 401 599	0	0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-62 112 807	5 841 915	-62 935 754	0
Oma pääoma yhteensä	21 535 143	83 611 125	471 889	63 342 383

24) Erittely poistoerosta

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	0	0	95 153	1 919 201

25) Pitkäaikainen vieras pääoma

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta 31.12.	522 859 549	476 701 265	478 881 862	429 540 616
Lainat julkisyhteisöiltä 31.12.	2 112 054		2 112 054	2 112 054
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät lainat;	382 261 561	356 373 274	353 507 211	325 863 512
Hyvinvointialueen lainat	353 507 211	325 863 512	353 507 211	325 863 512
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	27 770 350	27 989 762		
Sakupe Oy:n lainat	984 000	2 520 000		

27) Pakolliset varaukset

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	16 289 197	19 726 140	16 289 197	19 726 140
	16 289 197	19 726 140	16 289 197	19 726 140

28) Velkojen erittely

	HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	638 582	479 670
Velat hyvinvointiyhtymälle		
Ostovelat	2 938 774	1 975 119
Muut siirtovelat	31 962	
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille		
Ostovelat	12 637 166	8 306 467
Muut velat		
Muut velat	0	11 945
Vieras pääoma yhteensä	16 246 484	10 761 256

29) Shekkilimiitti

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
Luotollisen sekkitilin sekkilimiitti 31.12.	64 370 620	4 870 620	60 000 000	0
- siitä käyttämättä oleva määrä	64 083 744	4 870 620	60 000 000	0

30) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	10 519 673	10 118 198	10 255 691	9 831 554
Lomapalkkavelka	92 318 818	91 047 232	87 922 427	87 093 922
Tammikuun ennakko	0	95 176 018	0	95 176 018
Muut tuloennakot			25 679 524	0
Muut menojäämät	29 487 332	21 358 874	3 689 910	25 111 672
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	132 325 823	217 700 322	127 547 552	217 213 166
Vertailuvuoden tase-erät sisältävät 2022 PSSHP:hen purkautuneen Islabin vastaavat tase-erät Lomapalkkavelasta Islabin osuus on 3 019 101,37				

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskeva liitetiedot

31.-34) Muut vakuudet

	KONSERNI 2023	2022
Vuokraoikeus		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Kiinteistö Oy Mustinlampi	700 000	700 000
Sekkilimiittisopimus		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Sakupe Oy	1 684 000	1 684 000

35) Vuokravastuut

	KONSERNI 2023	2022	HYVINVOINTIALUE 2023	2 022
Vuokravastuut yhteensä	229 640 419		241 637 934	
siitä vuonna 2024 erääntyvät	62 336 258		57 123 355	
Leasingvastuiden yhteismäärä (arvonlisäverottomina)	17 878 106		16 252 127	
siitä vuonna 2024 erääntyvät	5 320 799		4 941 073	
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus yhteensä	67 657 057		62 064 428	

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

36) Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien puolesta

	HYVINVOINTIALUE 2023	HYVINVOINTIALUE 2022
Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	62 940 000	61 265 000
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	59 940 000	58 265 000
Sakupe Oy:n lainat	3 000 000	3 000 000
Jäljellä oleva pääoma	39 590 810	42 990 649
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	39 265 810	42 365 649
Sakupe Oy:n lainat	325 000	625 000
Muiden puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	500 000	700 000
Sansia Oy (luottolimiitti)	0	200 000
Kiinteistö Oy Mustinlampi (luottolimiitti)	500 000	500 000
Jäljellä oleva pääoma	500 000	700 000
Sansia Oy (luottolimiitti)	0	200 000
Kiinteistö Oy Mustinlampi (luottolimiitti)	500 000	500 000

38) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Johdannaissopimukset

	KONSERNI 2023	2022	HYVINVOINTIALUE 2023	2022
Koronvaihtosopimukset yhteensä				
Sopimusten nimellisarvot yhteensä	147 043 917	104 027 979	116 362 879	91 937 150
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	284 442	4 071 324	895 864	3 481 996
<u>Vuoden 2023 aikana päättyneet sopimukset</u>				
Vuoden 2023 aikana on päättyneet kolme koronvaihtosopimusta. Kaksi sopimuksista suojasi yksittäisten lainojen korkoriskiä. Koronvaihtosopimusten erääntymispäivä oli ennen kuin suojattavien lainojen. Sopimukset ovat päättyneet 31.3.2023 ja 2.10.2023. Yksi sopimuksista suojasi koko lainasalkun korkoriskiä. Sopimus päättyi 12.6.2023. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		31 597 222		31 597 222
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		86 472		86 472
<u>Voimassaolevat sopimukset</u>				
Koronvaihtosopimus 1				
Sopimuksen tekopäivä on 6.5.2015 Jatko-oikeudellisella koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 0,564%. Pankilla on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimus 18.6.2025. Sopimuksen purkaminen on todennäköinen, sopimus on suojaava purkuhetkeen saakka. Sopimus on alkanut 8.5.2015 ja päättyy 18.06.2035, mikäli pankki ei pura sopimusta Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	480 731	878 521	480 731	878 521
Koronvaihtosopimus 2				
Sopimuksen tekopäivä on 7.5.2015. Jatko-oikeudellisella koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 0,670%. Pankilla on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimus 11.5.2027. Sopimuksen purkaminen on todennäköinen, sopimus on suojaava purkuhetkeen saakka. Sopimus on alkanut 11.5.2015 ja päättyy 11.05.2037, mikäli pankki ei pura sopimusta Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	715 616	1 347 142	715 616	1 347 142
Koronvaihtosopimus 3				
Korkoputkisopimuksen tekopäivä on 4.5.2016. Sopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä. Sopimuksen nimellispääoma on 10.000.000 ja korkoputki 1,50% / 0,31%. Sopimus on alkanut 7.5.2018 ja päättyy 7.5.2026. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	312 778	550 074	312 778	550 074
Koronvaihtosopimus 4				
Sopimuksen tekopäivä on 6.10.2022. Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 2,20% Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Sopimus on alkanut 17.7.2023 ja eräänntyy 17.7.2026. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	20 036 348	20 339 928	20 036 348	20 339 928
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	371 867	619 787	371 867	619 787
Koronvaihtosopimus 5				
Korkokattosopimuksen tekopäivä 28.4.2023 Korkokattosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä. Sopimuksen nimellispääoma on 30.000.000 ja korkokatto on 3,26%. Sopimus on alkanut 28.4.2023 ja päättyy 15.12.2025. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	29 387 755		29 387 755	
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	155 421		155 421	
Koronvaihtosopimus 6				
Sopimuksen tekopäivä on 28.4.2023. Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 3,26% Sopimus alkaa 15.12.2025 ja päättyy 16.12.2030. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	26 938 776		26 938 776	
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 140 549		-1 140 549	
Hyvinvointialueen lainasalkku tilinpäätöshetkellä on 476,7 ME. Tästä kiinteäkorkoisten lainojen osuus on 150,2 ME ja suojaavien koronvaihtosopimusten osuus 89,4 ME. Yksi koronvaihtosopimuksista on tehty forward startilla ja alkaa 15.12.2025. Lainasalkusta 31.12.2023 suojattua on 239,6 ME (150,2 ME + 89,4 ME) ja suojausaste on 50 %.				

Johdannaissopimukset	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2023	2022	2023	2022
<u>Kiinteistö Oy Mustinlampi</u>				
Koronvaihtosopimus 5				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 22.12.2030				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 500 000	1 650 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-8 079	63 198		
Koronvaihtosopimus 6				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 31.3.2030				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	0	3 505 747		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	180 163		
Koronvaihtosopimus 7				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 18.9.2024				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	2 200 000	2 300 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-20 727	34 446		
Koronvaihtosopimus 8				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 15.8.2028				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	4 166 678	4 500 010		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-41 559	165 673		
Koronvaihtosopimus 9				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 16.11.2026				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	7 250 000	7 975 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-266 769	488 875		
Koronvaihtosopimus 10				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 15.05.2033				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	12 500 000	12 500 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	175 711	-343 027		
Koronvaihtosopimus 11				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 15.05.2033				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 064 360			
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-78 130			

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu Kiinteistö Oy Mustinlampi	KONSERNI	
	2023	2022
	1 439 383	2 740 105
	1 439 383	2 740 105

Käynnissä olevat oikeudenkäynnit

	KONSERNI 2023	2022	HYVINVOINTIALUE 2023	2022
Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu Kiinteistö Oy Mustinlampi	1 439 383 1 439 383	2 740 105 2 740 105		
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit	12 340 000	340 000	12 340 000	340 000
Itä-Suomen hovioikeus 3 kpl. Palkkavahinkoa koskevia kanteita Oikeudenkäyntikuluriski 56.000 €	340 000	340 000	340 000	340 000
Itä-Suomen hallinto-oikeus Vaajilalan kuntayhtymän taseessa 31.12.2021 on 21 509 945,10 euron kirjanpidollinen ylijäämä. Se on kirjanpidollinen, koska vastaavaa rahsummaa ei ole kuntayhtymän likvidissä omaisuudessa vaan ylijäämiä on käytetty kuntayhtymän investointeihin. Ylijäämien käsittelystä on pyydetty 18.8.2022 kiireellistä ennakkoratkaisua Pohjois-Savon ja Etelä-Savon hyvinvointialueilta. Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallitus on 31.10.2022 päättänyt että Vaajilalan kuntayhtymä voi rahoittaa puolet kuntayhtymän ylijäämistä ottamalla lainaa. Toinen puoli ylijäämästä tulee antaa hyvinvointialueiden hyväksi. Vaajilalan yhtymäkokous päätti 14.12.2022: Vaajilalan kirjanpidollisesta ylijäämästä 31.12.2021 palautetaan Vaajilalan kuntayhtymän jäsenkunnille 10 754972,55 euroa josta 1 773 202,76 euroa on käytettävä perusopetustoimintaan. Päätöksestä on valitettu. Vaajilalan kuntayhtymän yhtymäkokouksen päätös on riitautettu ja asia on vireillä Itä-Suomen hallinto-oikeudessa. Pohjois-Savon hyvinvointialueen osuus ylijäämien palautuksesta voisi olla enintään noin 12 miljoonaa euroa. Oikeudenkäyntikuluriski 10.000 €	12 000 000	0	12 000 000	

Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitasotapahtumia koskevat liitetiedot

39) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	KONSERNI 31.12.2023	1.1.2023	HYVINVOINTIALUE 31.12.2023	1.1.2023
Sosiaali- ja terveydenhuolto	11 305	10 590	10 745	10 590
Pelastustoimi	808	791	808	791
Yleishallinto ja muut palvelut	1 618	2 083	1 304	1 243
	13 731	13 464	12 857	12 624

40) Henkilöstökulut

	HYVINVOINTIALUE 2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	
Palkat ja palkkiot	562 049 989
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	113 843 304
Muut henkilösivukulut	19 588 066
Henkilösivukulut yhteensä	133 431 370
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauseurat	-8 618 285
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	686 863 074
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	1 355 609
Yhteensä henkilöstökulut	685 507 465

41) Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	HYVINVOINTIALUE 2023
Suomen Keskusta (Kesk.)	49 082,73
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	31 034,60
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	24 499,80
Perussuomalaiset (PS)	10 949,85
Vasemmistoliitto (Vas.)	14 587,25
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	4 944,90
Vihreä liitto (Vihr.)	2 060,00
Liike Nyt (Liik.)	720,00
Yhteensä	137 879,13

42) Tilintarkastajien palkkiot

	HYVINVOINTIALUE 2023
BDO Oy	
Tilintarkastuspalkkiot	116 158
Muut palkkiot	1 800
Palkkiot yhteensä	117 958
Tilintarkastuspalkkiot yhteensä	117 958

43) Intressitahotapahtumat

	HYVINVOINTIALUE 2 023
Ostot intressitahoilta yhteensä	214 902 048
Hyvinvointiyhtymiltä	34 504 646
Islab	34 504 646
Tytäryhteisöiltä	7 222 548
Sakupe Oy	5 470 441
Kiinteistö Oy Mustinlampi	1 752 107
Kallaveden työterveys Oy	0
Osakkuusyhteisöiltä	173 174 855
Istekki Oy	57 266 472
Servica Oy	101 776 781
Monetra Pohjois-Savo Oy	7 955 738
Sansia Oy	6 175 863

Myynnit intressitahoille yhteensä	2 808 222
Hyvinvointiyhtymiltä	2 217 036
Islab	2 217 036
Tytäryhteisöille	238 161
Sakupe Oy	1 065
Kiinteistö Oy Mustinlampi	228 184
Kallaveden työterveys Oy	8 912
Osakkuusyhteisöille	353 026
Istekki Oy	99 653
Servica Oy	253 373

Ostot on toteutettu palvelusopimusten mukaisesti ja myynnit koostuvat tavanomaisista palvelutuotantoon tarvittavista aineiden, tarvikkeiden ja palvelujen myynneistä.

Johtajasopimukset

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja hyvinvointialuejohtajan välillä on allekirjoitettu johtajasopimus 15.8.2022

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Kilpailulain vaatimusten mukainen eriytetty laskelma

KILPAILULAIN 30 d §:n ERIYTTÄMISSÄÄNNÖSTEN MUKAINEN TULOSLASKELMA

	TOTEUMA 2023
Toimintatuotot	2 788 529,59
Myyntituotot	2 352 927,31
Muut toimintatuotot	435 602,28
Toimintakulut	-2 586 657,60
Henkilöstökulut	-397 440,74
Palvelujen ostot	-377 160,37
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 593 064,29
Muut toimintakulut	-218 992,20
TOIMINTAKATE	201 871,99
Rahoitustuotot ja -kulut	-1,03
VUOSIKATE	201 870,96
Poistot ja arvonalentumiset	-242 807,38
TILIKAUDEN TULOS	-40 936,42
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-40 936,42

Eriytetyn toiminnan tuloslaskelmaan sisältyvät yksiköt:

- Kanttiinotoiminta
  - Kaikki ulkoinen myynti eriytetty
- Kiinteistöhallinto
  - Eriytetty ulkoinen vuokraustoiminta ei sisällä vuokrausta sidosyksiköille
  - Perustuu sairaanhoitopiiriin vuoden 2021 eriytettyihin laskelmiin
- Kuvantamiskeskus ja Apteekki
  - Eriytetty ulkoinen myynti ei sisällä myyntiä:
    - jäsen- ja ulkokunnille
    - kuntien omistamille kuntayhtymille
    - muille sairaanhoitopiireille

Eriytetyn toiminnan kulut on laskettu liikevaihdon suhteessa Kanttiinotoiminnan, Kuvantamiskeskuksen ja Apteekin osalta. Kiinteistöhallinnon osalta eriytetyn vuokraustoiminnan kulut on laskettu vuokraukseen kohdistuvien neliöiden suhteessa.

---

6 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2023

Kuopiossa 27. maaliskuuta 2024

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN ALUEHALLITUS

_____
Riitta Raatikainen
aluehallituksen puheenjohtaja

_____
Hannu Kokki
aluehallituksen 1. vpj

_____
Markku Rossi
aluehallituksen 2. vpj.

_____
Kari Ojala
aluehallituksen 3. vpj.

_____
Aino Kannainen
aluehallituksen jäsen

_____
Ilpo Kärkkäinen
aluehallituksen jäsen

_____
Laura Meriluoto
aluehallituksen jäsen

_____
Annukka Ojala
aluehallituksen jäsen

_____
Karoliina Partanen
aluehallituksen jäsen

_____
Merja Rautainen
aluehallituksen jäsen

_____
Markku Siponen
aluehallituksen jäsen

_____
Veijo Tirrkonen
aluehallituksen jäsen

_____
Kati Ähman
aluehallituksen jäsen

_____
Marko Korhonen
hyvinvointialueen johtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on annettu kertomus sähköisen allekirjoituksen päivänä.

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

_____
Tiina Lind
KHT, JHT

7 LUETTELOT JA SELVITYKSET

7.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista, tositelajeista ja niiden säilytyksestä

VARSINAISET KIRJANPITOKIRJAT JA SÄILYTTÄMISTAPA

Tilinpäätöskirja sisältäen -toimintakertomuksen -hyvinvointialueen tuloslaskelman -talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailun -investointiosan -hyvinvointialueen rahoitusosan -hyvinvointialueen taseen -konsernin tuloslaskelman -konsernitaseen -konsernin rahoitusosan -liitetiedot	Sidottu
Päiväkirja	Elektroninen arkisto
Pääkirja	Elektroninen arkisto
Tase	Atk-tuloste ja elektroninen arkisto
Saldoluettelo	Elektroninen arkisto

TOSITELAJIT JA SÄILYTTÄMISTAPA

Ostoreskontra;	
Ostolaskut	Elektroninen arkisto
Maksut	Elektroninen arkisto
rondo-maksu	Elektroninen arkisto
Täsmäytetyt maksut	Elektroninen arkisto
Myyntireskontra;	
Myyntilaskut	Elektroninen arkisto
Hyvityslasku	Elektroninen arkisto
Suoritukset	Elektroninen arkisto
Matkustuksenhallinnan aineisto;	
matka	Elektroninen arkisto
Sosiaalipalveluiden aineistot;	
proconsona	Elektroninen arkisto
effica	Elektroninen arkisto
Palkka-aineisto;	
Palkat	Elektroninen arkisto
Muu aineisto;	
Sakupe	Elektroninen arkisto
Islab	Elektroninen arkisto
Servica	Elektroninen arkisto
Muistiotositteet;	
rondo-muistio	Elektroninen arkisto
alkusaldon muutos	Elektroninen arkisto
avaustaseen muutos	Elektroninen arkisto
kptosite	Elektroninen arkisto
Tiliotteet	
tiliotteet	Elektroninen arkisto
Sisäiset liittymät;	
Silas	Elektroninen arkisto
Toimenpidelääkärit, Titania, Teho, Leikkaussali, anestesia, heräämä	
Röntgen, Patologia, Kappa, Pääomavastikkeet, Hoitovastikkeet	
E-potku, Digisanelu, Effector-vuokrat, Kanttiini, Viestintä	
Apteekin sisäinen laskutus, Palkat (sijaiset)	